

Quaestiones de epithetorum compositorum usu apud Aeschylum et Euripidem

<https://hdl.handle.net/1874/220880>

A 40192
1897

Let. 16 Dec 1897

I. F. P. VAN ANROOY.

QUAESTIONES DE EPITHETORUM COMPOSITORUM

USU APUD AESCHYLUM ET EURIPIDEM.

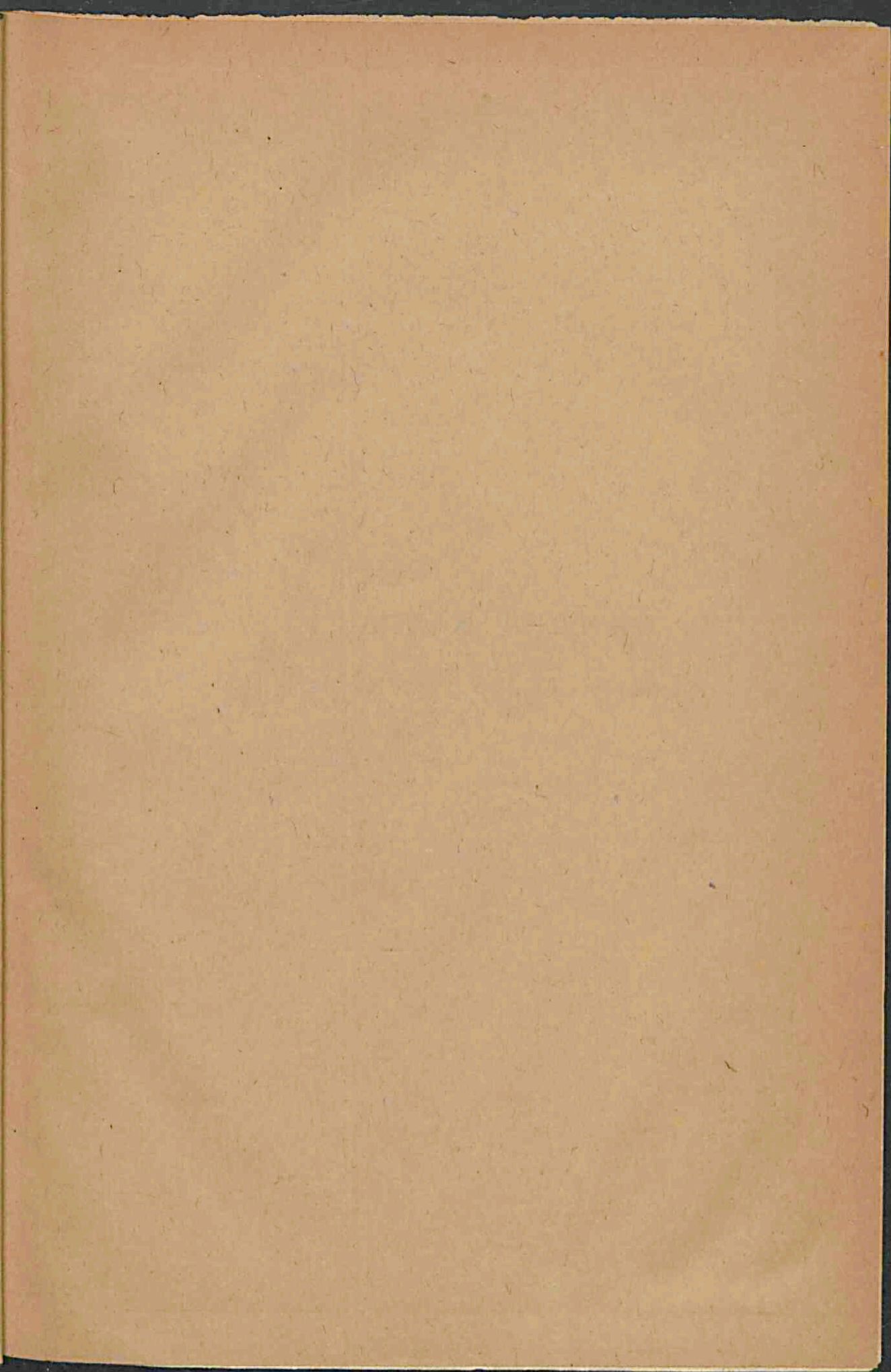
TRAJECTI AD RHENUM

APUD C. H. E. BREIJER

MDCCCXCVII.

u.

A. qu.
192

QUAESTIONES DE EPITHETORUM COMPOSITORUM
USU APUD AESCHYLUM ET EURIPIDEM.

QUAESTIONES DE EPITHETORUM COMPOSITORUM
USU APUD AESCHYLUM ET EURIPIDEM.

DISSERTATIO LITTERARIA

QUAM

EX AUCTORITATE RECTORIS MAGNIFICI

J. J. P. VALETON Jr.

Theol. Doct. in Facul. Theol. Prof.

AMPLISSIMI SENATUS ACADEMICI CONSENSU

NOBILISSIMAE FACULTATIS PHILOSOPHIAE ET LITTERARUM DECRETO

PRO GRADU DOCTORATUS

SUMMISQUE IN LITTERARUM CLASSICARUM DISCIPLINA

HONORIBUS ET PRIVILEGIIS

IN ACADEMIA RHENO-TRAIECTINA

RITE ET LEGITIME CONSEQUENDIS FACULTATIS EXAMINI PROPONET

Ioannes Fredericus Petrus van Anrooy,

BOMELIENSIS.

Die XVI m. Decembris A. MDCCCXCVII, Hora IV.

UTRECHT
C. H. E. BREIJER
1897.

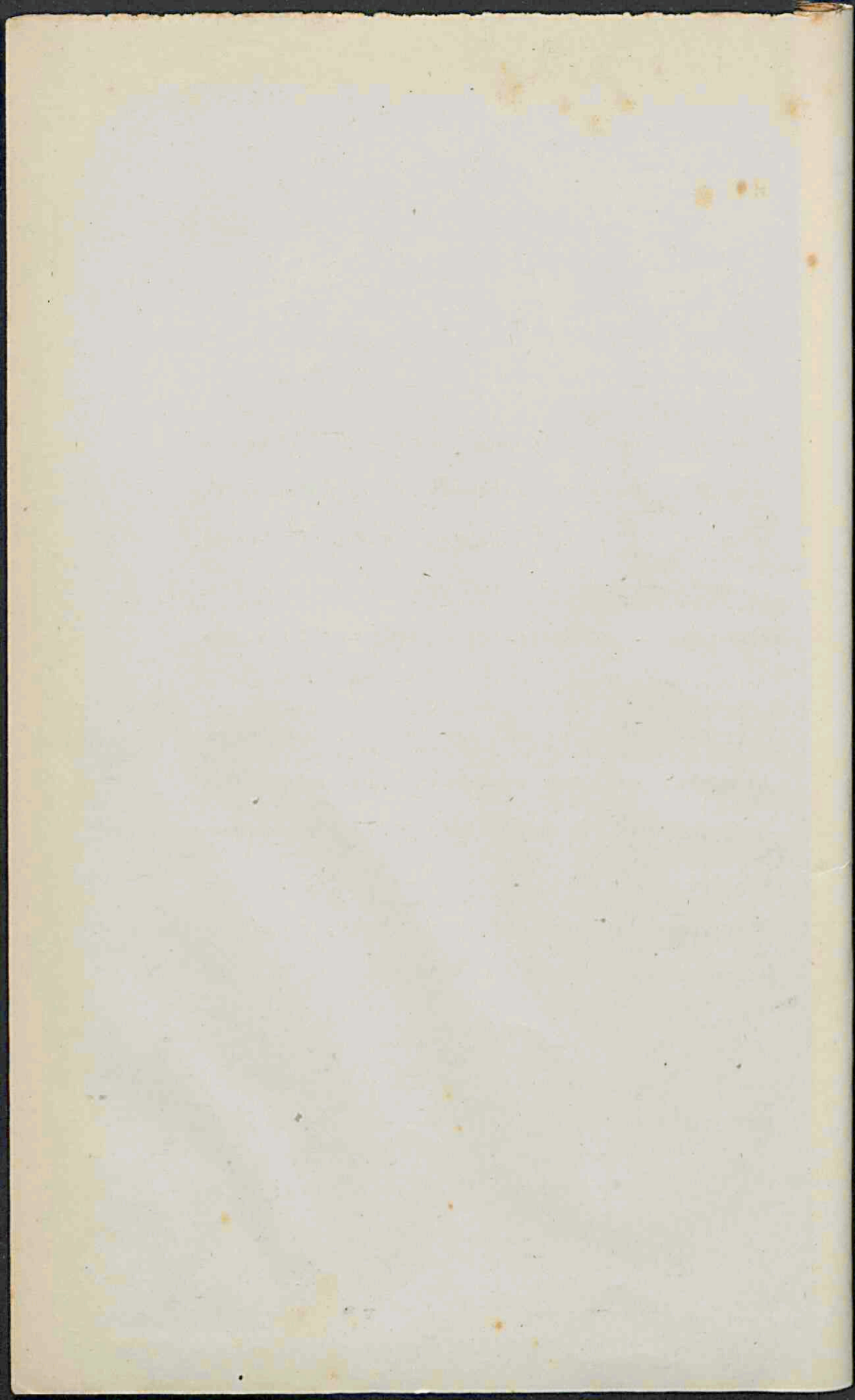
ZUID-HOLL. BOEK- EN HANDELSDRUKKERIJ.

MATRI OPTIMAE CARISSIMAE.

*Studiis Academicis peractis, gaudeo mihi datam esse
occasionem, qua declarem animum meum gratum in Vos
omnes, Viri Clarissimi, Litterariae Facultatis Professores,
quorum institutione frui per septem annos mihi licuit.
Persuasum vobis habeatis, me nunquam oblitterum esse,
quantum vobis debeam.*

*Imprimis ad te his verbis me converto, clarissime van
Herwerden, qui munus promotoris suscipere voluisti. Quod
specimen meum tibi cordi fuit, gratias tibi ago quam
maximas.*

*Vos, amici coniunctissimi, valete, meique ne sitis im-
memores.*

CAPUT I.

Quaerenti de usu epithetorum compositorum apud tragicos miraculo solet esse, quam libera iidemque perfectissima arte haec adhibuerint, ut breviter concinne eleganter tamquam in pictura pro nudis prosae orationis notionibus proponerent mentibus animisque nostris florentissimas poeseos imagines. Sed ipsa illa libertas propius intuentibus non paucas difficultates parit, si id agimus ut data ratione diversitatem poetici generis dicendi explicare eiusque audaciam aliquibus certe terminis definire studeamus.

In summam autem eo spectatur quod saepissime cum substantivis nominibus apud tragicos iunguntur adiectiva, quae primo obtutu ad eorum sententiam definendam illustrandamve pertinere nihil videantur. Unde etiam Hermannus *ad Viger.* pg. 889 dicit: „Poetae Graeci, maximeque tragici, satis habentes, si notiones omnes, quibus opus est, afferantur, saepe nihil curant, utrum sic iungantur, ut par est, an prorsus confun-

dantur ac permutentur. Ita non videtur corrigendum hoc Euripidis in H. F. 398: χρυσέων πετάλων ἀπὸ μηλοφόρων χερὶ καρπὸν ἀμέρξων, quod, si recte loqui voluisset, dici debebat χρυσέων πετάλων ἀπὸ μηλοφόρων καρπὸν." Sic Hermannus ¹⁾.

Sed usu venit, ut in talibus locutionibus alterum substantivum adsit, quocum aptissime ad sensum adectivum illud iungatur, quod tamen alteri substantivo apponere maluit poeta. Quodsi Hermanni sententia varet, nec profecto id accideret et omnino talis habitus poeticae orationis apud Graecos expectandus fuerat, qualis est apud Indos, qui radicibus nudis verborum iunctis constructionem grammaticam legentibus relinquunt plerumque; cuius dicendi generis exemplum apud Aristophanem exstat Eccl. 1169 sqq. Itaque alii, veteres grammaticos secuti, legitimam quandam rationem poetis permiserunt, epitheti quam vocant traiectionem, quae tamen nequaquam omnes casus complectitur et ipsa explicatione eget.

Nobis autem cum propositum sit, quam plurimas harum locutionum tractare et varium usum, quantum potuerimus certis finibus distinguere, aptum visum est primo adhibita una tragoedia materiam tractandam proponere, sed non antequam unum animadvertimus, quod nobis dabit locus Arist. Ran. 1138 sqq. Facit Comicus

¹⁾ Mihi tamen cum Wakefieldio corrigendum videtur μηλοφόρων cf. v. Herwerden ad Ionem 422.

ab Euripide rogari Aeschylum, ut prologum aliquem examini suo subiciat; cui ille recitat initium Choeph.:

„Ερμῇ χθόνιε, πατρῷ' ἐποπτεύων κράτη, verba scilicet Orestis precantis in tumultu patris mortui. Tum Euripides pergit: „An hoc vis: Hermes, qui patris mei caedem aspexisti? Minime, respondet Aeschylus, sed hoc: Hermes, qui ut ψυχόπομος munere fungeris, a Iove patre tibi dato”.

Utra probabilior huius loci sententia sit, in medio relinquamus, sed hoc videmus Aeschylum voci κράτη omnino alium sensum attribuire atque Euripidem, itaque ambigui aliquid ex his verbis oriri; nempe diversa significatione substantivi simul functionem adiectivi πατρῶος mutari.

Quam observationem, a nemine quod sciam factam aut certe propositam magni momenti esse ad bene distinguendum artificiosum, ut ita dicam, illum epithetorum compositorum usum apud tragicos, etiam apparebit, si epitheta illa, quae in Helena tragoedia ¹⁾ occurrunt brevi examini subiecerimus.

Qua in fabula extant fere LX adiectiva composita, quae munere epithetorum fungentia substantivis apponuntur, XX in dialogo, XL in carminibus lyricis.

Maxima quidem eorum pars interpretationi nullam difficultatem affert. Primo invenimus:

Plura cum εὔ, πολυ-, καλλι- composita:

¹⁾ Versuum numeros notavi ex Dindorfii editione quinta poet. scen. graec.

vs. 70 εὐφριγκοὶ ἔδραι

„ 76 εὐστόχῳ πτέρῳ

„ 10 εὐγενῇ παρθένῳ

„ 1331 εὐφύλλων ἐλίκων

„ 1464 εὐλιμένους ἀκτῶς

„ 1570 εὐσφυρος πύς.

In his exemplis nulla perspicitur in epithetorum substantivorumque coniunctione audacia, ut non alia re quam sola compositione a simplicibus adiectivis haec epitheta discrepent. In voce εὐγενής = γενναῖος, nobilis vis compositionis plane evanuit. Significatione adiectiva ita composita fere nihil differunt ab adiectivis derivatis in — εἰς exeuntibus, cf. εὐκυκλος i. q. κυκλῶεις. Idem cadit in iis, in quorum priore membro πολυ — et καλλι — conspiciuntur:

vs. 199 ὄνομα πολύπονον

„ 202 πολυπλανῆς πόσις

„ 211 δαίμονος πολυστόνου

„ 493 καλλιδόναξ Εὐρώτας

cf vs. 208 δονακοέντος Εὐρώτα.

His opposita sunt quae ab ἄ, δυσ — κακο — incipiunt, ut

vs. 405 ἄξενοι ἐπιδρομαί (Herw. ἐπιστροφαί)

„ 687 δι' ἐμὲ δύσγαμον

„ 1120 Πάρις αἰνόγαμος, quod idem est ac δύσγαμος

„ 694 ἐμὲ κακόποτμον

„ 1327, 1485 ἄχλοα, ἄβροχα πέδια γᾶς.

Ex his tria, vs. 213 αἰὼν δυσαίων, vs. 363 ἐργ' ἀνεργα, vs. 690 γάμος ἄγαμος, nituntur illo apud tragicos dicendi genere, quod oxymori nomine grammatici appellare solent. In consuetudine enim habent poetae in oratione plena acerbitalis, ne nimis sint in usu adiectivorum κακός, πονηρός, ἀτυχής, id quod atrox ac funestum est ita exprimere ut substantivo apponant adiectivum eiusdem stirpis ac potestatis cum α privativo vel cum δυσ compositum. Imitati sunt Homerum, qui dicit Od. 23 : 97 μήτηρ ἐμὴ δύσμητηρ. Putanda tamen est horum compositorum primaria vis haec esse, ut notioni substantivo expressae contrarium ita apponant, ut nova evadat. Praeivit idem Homerus, dicens Od. 18 : 73 Ἴρος ἄϊρος i. e. Irus, qui iam Irus non amplius est. Ad cuius exemplum Aeschylus finxit: Pers. 680 ἐξέφθινται τρίσκαλμοι νᾶες ἄναες i. e. naves, quae iam naves non amplius sunt. Eum. 457 ἀπολιν Ἰλίου πόλιν ἔσθλας, ibid. 1034 Νυκτὸς παῖδες ἄπαιδες, i. e. noctis filiae, quae non iam aetate filiae sunt, i. e. grandaevae. Euripides: Suppl. 32 δεσμὸς ἄδεσμος i. e. vinculum, quod specie tantum est vinculum. I. T. 832 δάκρυ ἄδακρυ, lacrimae, quae lacrimae non sunt, ut nos dicimus „vreugdetranen” cf. Hel. 654 δάκρυα χαρμονᾶν.

Quoniam tamen, ut recte dicit J. Schmidt ¹⁾, id quod

¹⁾ de Epithetis Compositis in tragoedia Graeca usurpatis pg. 44.

naturae suae repugnat, saepius atrox et funestum est, haec notio aliis locis accedit, velut γάμος ἄγαμος, ἔργ' ἄνεργα. Cf. etiam Soph. El. 1143 μήτηρ ἀμήτωρ, aliaque exempla apud Schmidt l. c., Dettweiler ¹⁾, Römheld ²⁾, qui omnes satis copiose ac diligenter de hoc usu dicendi disputaverunt.

Porro legimus in Helena:

vs.	167	πτεροφόροι νεάνιδες
"	206	ἱππόκροτα πέδια
"	215	Ζεὺς χιονόχρως
"	243	ἀκύπους γόνος
"	373	ἀπαλόχροα γένυν
"	379	Θηρῶν λαχνογυίων
"	518	μελαμφαῆς δι' ἔρεβος
"	570	νυκτίφαντον πρόπολον
"	584	θεοπόνητα λέχη
"	629	φλογὶ φαεσφόρῳ
"	640	κόροι λευκόπῳλοι ξυναίμονες
"	693	χαλκεόπλων Δαναῶν
"	983, 1044	δίστομον ξίφος
"	1039	τετράζυγοι ὄχοι
"	1107	ἐναύλαιοι δενδρόκομοι

¹⁾ Ueber den freieren Gebrauch der zusammengesetzten Adj. bei Aeschylus II pg. 22.

²⁾ De Epithetorum Compositorum apud Euripidem usu ac formatione. pg. 178 sqq.

- vs. 1263 *χελκήλαθ' ὄπλα*
 „ 1305 *βαρύβρομον κῦμα*
 „ 1324 *χιονοθρέμμονας σκοπιάς*
 „ 1347 *τύπανα βυρσοτενῇ*
 „ 1516 *πεδοστιβεῖ ποδί*
 „ 1490 *Ὀαρίωνα τ' ἐννύχιον*
 „ 1531 *ναῦς πρωτόπλους*
 „ 1485 *καρποφόρον πέδιον*

quae omnia nihil habent artificiosi nec audacia conspicua sunt.

Utrumque enim membrum plenam suam significationem conservat, et compositum prorsus definit atque illustrat substantivum cui appositum est. —

Elegantia autem tragicæ orationis simulque ubertas dicendi perspicitur in adiectivis adverbio numerali compositis. Poetae enim ieiunitatis vitandae causa, quae inest in simplici numerali notione, venustissime compositis usi sunt. Habemus in Helena tria exempla:

vs. 378 *ἀ λεχέων ἐπέβας τετραβάμοσι γυίοις*, pro *τέτταρσι γυίοις* sed cum notione incedendi, quae etiam verbo continetur (cf. Phoen. 809 *τετραβάμοσι χαλαῖς τείχεσι χριμπτομένα*).

vs. 1127 *μονόκωπος ἀνὴρ* de Nauplio dictum, qui solus multas naves dolo perdidit.

vs. 358 *τρίζυγοι θεαί*, pro simplici *τρεις θεαί*. Minerva,

Iuno, Venus, de quibus haec verba dicta sunt, nullo coniunctae sunt vinculo, ita ut notio quae voci ζυγόν inest plane evanescat. Alia prorsus significatione Euripides vs. 1039 scribit τετράζυγοι ὄχοι.

Sequantur nunc illa adiectiva, quae cum substantivis coniuncta primo obtutu ad eorum sententiam definendam pertinere nihil videantur, et quorum varium usum apud Aeschylum et Euripidem explicare mihi in hoc libello propositum est.

Quae in Helena extant haec sunt:

vs.	1	Νείλου καλλιπάρθενοι ῥοαί	
"	136	εὐγενῇ δέρην.	vs. 1187 κρατὸς εὐγενοῦς
"	154	φόναι θηροκτόνοι	
"	204	Κάστορος τε συγγόνου τε διδυμογενὲς ἄγαλμα πατρίδος	
"	355	{ ξιφοκτόνον διώγμα
αὐτοσίδαρος ἄμιλλα	
"	386	τεθρίππους ἀμίλλας	
"	1320	πολυπλανήτων πόνων	
"	1382	ναύφθορος στολή.	1539 ναύφθοροι πέπλοι
"	1474	βούβυτον ἡμέραν	
"	1502	κυανόχροα κυμάτων ῥόθια	

καλλιπάρθενοι ῥοαί. Lobeck Paralip. II pg. 372 alique de hoc epitheto disputantes id pro attributivo haberi volunt, i. e. καλὰς παρθένας ἔχουσιν, explicantque Nilum ita appellari propter nymphas quas veteres fontes et

flumina incolere putabant. Equidem cum C. C. Henseno ¹⁾ potius credo, a poeta flumen tamquam virginem oculis nostris subici. Epitheton igitur determinativum est et καλλιπάρθενοι idem valent ac ῥοαὶ καλὰ παρθένοι. Eundem in modum dictum est Bacch. 520 Ἀχελῷου θυγατερ, εὐπάρθενε Δίρκα, et Pers. 613 λιβάσιν ὑδρηλαῖς παρθένου πηγῆς μετὰ, ubi παρθένου adiectivum est, quod a schol. per καθαράς explicatur.

Quo fortasse nititur Hermannii sententia, quam probare non possum, censentis Hel. vs. 1 Euripidem aquas Nili spectare nullius cum alius fluvii aquis commixtas, sed e solis nivibus prognatas.

Vide apud Hensen l. c. I pg. 227 etiam exempla nonnulla e Latinis poetis citata: Verg. Copa 15 virgineus amnis. Ovid. Amor. 3, 385 nec vos Campus habet, nec vos gelidissima Virgo. Fast. 1, 464 virginea campus obitur aqua. Ad καλλιπάρθενοι pro καλὰ παρθένοι cf. I. T. 1234 εὐπαις ὁ Λατοῦς γόνος. Orest. 964 Περσέφασσα καλλίπαις θεά. —

βρόχῳ ἐνάψασαν εὐγενῇ δέρην. εὐγενής i. q. „nobilis” epitheton est quod proprie personae additur ²⁾. A poeta

¹⁾ Poetische Personification in Griechischen Dichtungen I p. 227.

²⁾ cf. vs. 10 εὐγενῇ παρθένον, et Ph. 445, Alc. 333. Andr. 566. Ion. 392. H. F. 843. El. 528, multos alios locos.

tamen ad partem corporis transfertur, quoniam cervicem commemorans totam personam cogitat. Quae igitur translatio synecdochica iure dici potest. Item vs. 1186: ἐκ τε κρατὸς εὐγενοῦς κόμας ἀπέθρισας. —

In verbis Κάστορός τε συγγόνου τε διδυμογενὲς ἄγαλμα πατρίδος adi. διδυμογενὲς proprie ad fratres geminos Castorem et Pollucem pertinere luce clarius est. Quod tamen adiectivum compositum additur voci ἄγαλμα hoc ita explicandum est, ut per ἄγαλμα adhibita a poeta periphrasi, quae singulares homines eorumque conditionem depingit ac describit, epitheton cum eo quod periphrasin facit copulatum esse intelligamus.

Porro διδυμογενὲς pro simplici δίδυμος dictum ad eundem usum referendum est, quo dicit poeta τρίζυγοι Θεαί pro τρεῖς Θεαί. Cf. El. 117 δίγωνα σώματα, H. F. 1023 τέκνα τρίγωνα, Ion 496 κόραι τρίγονοι. Oratio enim et Aeschylea et Euripidea abundat epithetis cum γονος et γενῆς compositis, quorum nascendi notio in altera parte conspicua, addita tantum, ut plenior fiat et auribus magis blandiens oratio, saepius evanescit. Pers. 6 Ξέρξης Δαρειογενὲς compositum quidem plenam habet significationem suam, quae etiam Pers. 12 ἰσχυρὸς Ἀσιατογενὲς, ib. 43 ἡπειρογενὲς ἔθνος, Agam. 898 μονογενὲς τέκτον, Hec. 458 πρωτόγονος Φοῖνιξ quodammodo sentitur. Sed Sept. 741 παλαιγενὲς παρβασία, Agam. 1637 ἐχθρὸς παλαιγενὲς, Eum.

179 παλαιγενεῖς Μοῖραι, Med. 421 παλαιγενέων ἀοιδᾶν, Troad. 488 πρεσβυγενὲς Πρίαμε, Bacch. 117 Σηλυγενὲς ὄχλος (cf Aesch. Suppl. 29 Σηλυγενῇ στόλον), ibid. 1156 Σηλυγενὲς στολὴ, Or. 396 ἀπὸ Θεογόνων γάμων (ex divinis nuptiis) composita nihil a simplicibus παλαιὸς, πρέσβυς, Σῆλυς, Σεῖος differunt.

Denique animadvertimus ἄγαλμα etiam ad πατρίδος pertinere, ita ut hoc loco habeamus constructionem quae dicitur ἐκ παραλλήλου, et totam locutionem, cui inesse aliquam audaciam dicendi negari non potest, vernacula lingua idem valere ac: „de tweelingen Castor en Pollux, het sieraad van het vaderland.” —

Ad rationem intelligendam, quae inest locutionibus τεθρίππους ἀμίλλας et αὐτοσίδαρος ἄμιλλα adiectivi coniuncti cum substantivo, utile est conferre vernaculi sermonis locutiones, qualis est: „bloedige strijd.” Non enim ita proprie adiectivum „bloedig” ad substantivum „strijd” pertinet, ut cum dicimus e. c. „mensam rotundam.” In hac enim locutione statim sentitur vinculum quo adiectivum cum substantivo copulatur, sed in „bloedige strijd” aliquid extra verba ipsa cogitatione est supplendum, notionem scilicet pugnantium, quos proprie sanguine maculatos dicere possumus. Ut supra tractantes locum Arist. Ran. 1138 ssq. vidimus functionem adiectivi πατρώος mutari varia significatione substantivi

κράτος, sic e functione quam habet „strijd, ἀμιλλα,” pendet munus, quo fungitur adiectivum cum substantivo illo coniunctum. Conferri etiam possunt nostrae linguae expressiones, quales sunt „een belemmerde vergadering,” ubi actio verbi ipsa per substantivum verbale exprimitur, „een voltallige vergadering,” quae verba tantum valent, quantum „voltallig vergaderden” ita ut „vergadering” significet eos, qui convenerunt, et „de geestdriftige vergadering,” ubi substantivum vi collectiva usurpatum deinde personae vicem gerit.

Eundem in modum atque „voltallige vergadering” dictum est: τεθρίππους ἀμίλλας i. q. τέτταρας ἵππους ἀμιλλωμένους.

αὐτοσίδαρος ἀμιλλα autem ita explicandum est, quoniam ἀμιλλα hic ad actionem spectat, ut epitheton, quod significat „ipse ferrum adhibens” cf. αὐτουργός, per traiectionem ab actore ad actionem translatum sit, ut verbi causa cum nos dicimus „verstandig onderwijs” adiectivum traiectum est a praeceptore, qui prudens est, ad eius institutionem. Eadem translatio epitheti a poeta adhibetur in ξιφοκτόνον δίωγμα. Contra in Or. vers. 989 τὸ πτανὸν δίωγμα πῶλων, „alatus equorum impetus”, quae verba valent idem ac οἱ πτανοὶ διακόμενοι πῶλοι, videmus substantivum δίωγμα habere functionem diversam a δίωγμα in loco Helenae, et epitheton πτανόν sine traiectione ad substantivum pertinere.

Eandem interpretationem ac ξιφοκτόνου δίωγμα admittit vs. 154 Φοναὶ Ξηροκτόνοι, et vs. 1320 πολυπλανήτων πόνων. Minus recte igitur Hugo Jurenka (Wiener Stud. XVIII: 2 pg. 252) ad Aesch. Prom. 585 πολύπλανοι πλαναὶ sic interpretatur: „πολύπλανοι bezeichnet die einzelnen Bestandtheile der groszen Irrfahrt (πλαναί).” Tali interpretationi quamvis locus esse possit in Alem. fr. 1 πολυμελές μέλος (vielgliedriges Lied), aut in Platonis Phaedro 238 A ὕβρις δὲ δὴ πολυώνυμον· πολυμελές γὰρ καὶ πολυειδές, tamen ex comparato versu 202 Helenae: πολυπλανῆς πόσις apparet ad personam potius esse referendum epitheton. —

vs. 1474 βούθυτον ἀμέραν ὁ Διὸς εἶπε σέβειν γόνος.

Tragicos maxime delectatos esse epitheto βούθυτος cum substantivo aliquo coniuncto colligi potest ex Aeschyleis: Ch. 261 βουθύτοις ἐν ἡμασιν, Suppl. 706 βουθύτοισι τιμαῖς, praeter Hel. locum ex his Euripidis: Ion 664 βουθύτῳ σὺν ἡδονῇ, Alc. 1159 βουθύτοισι προστροπαῖς, et Sophoclis: O. C. 1495 βούθυτον ἐστίαν. Similiter dicit idem poeta Trach. 609 ἡμέρα ταυροσφάγῳ, et Aeschylus Agam. 1592 κρεουργὸν ἡμαρ.

Credo his epithetis activam significationem adscribi oportere, quod Lobeck in Commentario ad Aiace[m] vs. 324 me docet, disputans de accentu adiectivorum compositorum. Hel. 1474, Ch. 261 βούθυτος „boves immolans”, Trach. 609 ταυροσφάγος „tauros mactans”, Ag.

1592 κρεουργός „carnes distribuens” proprie de hominibus dicta translata sunt ad tempus, quo quis aliquid agit ¹⁾. Quoniam tamen ἡμαρ propriam suam significationem amittit et in abstractam notionem „temporis” abit, epitheta illa cum substantivis ad unitatem notionis coalescunt, et quidem illam notionem actionis, quae adiectivo exprimitur. Sic Hel. 1474, Ch. 261 βωμοῖς ἀρήξει βουθύτοις ἐν ἡμασιν, Agam. 1592 κρεουργὸν ἡμαρ εὐθύμως ἄγειν, Soph. Trach. 609 πρὶν — δείξει θεοῖσιν ἡμέρα ταυροσφάγῳ, adiectivo composito addito substantivo ἡμαρ nihil aliud significatur quam βουθυσία ²⁾, vel τὸ βουθυτεῖν, κρεουργία, ταυροσφαγία, quamquam haec substantiva apud tragicos non occurrunt. ³⁾ Quod optime hinc intelligi posse mihi videtur, quod a poeta, aliis substantivis cum βούθυτος coniunctis, fere idem significatur, velut Aesch. Suppl. 706: θεὸς τίσιεν δαφνηφόροις βουθύτοισι τιμᾶϊς, quod

¹⁾ Idem vir doctus citat complura exempla, e quibus patet hoc dicendi genus etiam apud Hesiodum et posteriores poetas occurrere: Hes. Opp. 502 βουδόρα ἡματᾶ, ibid. 781, 786 ἡμέρα ἀνδρογόνος. Aratus 824 βουλύσιος ὥρη. Nicander Ther. 494 ῥιζοτόμος ὥρη.

²⁾ Quo verbo utitur Pindarus Nem. 10 : 23. Ol. 5 : 6.

³⁾ Nostra lingua, servata voce ἡμαρ, dicere possumus: de koffer-dag, de stier-slacht-dag, una notio quam Graeci malunt exprimere adiectivo composito cum substantivo coniuncto. Cf. Bernhardt Griech. Syntax pag. 425: «Beim Adjectiv war der allgemeine Gesichtspunkt der verschiedenen Autoren eine nothwendige und zugleich anschauliche Verbindung desselben mit dem Substantiv anzudeuten.»

bene iam explicuit Schütz: „alludit poeta ad duo festa Athenis celebrari solita, quorum alterum *Δαφνηφόρια*, alterum *Βουφόνια* appellabatur.” Ion 664 τῶν φίλων πλήρωμα ἄφροίσας βουθύτῳ σὺν ἡδονῇ. Alc. 1156 βωμοῦς κισσῶν βουθύτοις προστροπαῖς.

In epithetis his cum ἡμαρ copulatis tragici Homerum sequuntur, apud quem multa exempla inveniuntur eiusdem generis dicendi. Il. 16: 831, 20: 193 dicitur ἐλευθερον ἡμαρ ἀπουράς pro ἐλευθερίαν. Duo loci obstant, quominus id interpretemur, ut idem significet ac ἡμαρ ἐλευθερίας, adiectivo genitivo substantivi respondente, quod vulgo creditur. ¹⁾ Nam legitur Il. 8: 72 ῥέπε δ' αἴσιμον ἡμαρ Ἀχαιῶν, Il. 22: 212 ῥέπε δ' Ἑκτορος αἴσιμον ἡμαρ, ubi haec ratio interpretandi non obtinet; αἴσιμον ἡμαρ nihil aliud est quam ἡ αἴσα, fatum. Pro αἴσιμον legitur Il. 15: 613 μόρσιμον ἡμαρ, Od. 10: 175 πρὶν μόρσιμον ἡμαρ ἐπέλθῃ. Cum hoc adiectivo Aeschyl. Suppl. 46 αἰών coniungit eodem sensu: ἐπεκραίνετο μόρσιμος αἰών.

Il. 16: 836 extat: Τρωσὶ μεταπρέπω, ὃ σφιν ἀμύνα ἡμαρ ἀναγκαῖον, ubi ultima verba idem valent atque τὴν ἀνάγκην. Pro ἡμαρ scribit Sophocles Ai. 480 τύχη ²⁾: ὦ δέσποτ' Αἴας, τῆς ἀναγκαίας τύχης οὐκ ἔστιν οὐδὲν μεῖζον ἀνθρώποις κακόν, ubi ἀναγκαία τύχη non est ἡ δουλική, ut

¹⁾ Il. 6: 528 κρητῆρα ἐλευθερον στήσασθαι, ἐλευθερον interpretandum est: «in honorem libertatis.»

²⁾ cf. Lobeck ad hunc locum.

Eustath. pg. 1089, 38 explicat, sed nihil aliud, nisi quod dicit Diod. 15 : 63 οὐδὲν ἰσχυρότερον ἀνάγκης καὶ τύχης, Eur. Hel. 524 δεινῆς ἀνάγκης οὐδὲν ἰσχύει πλέον. Pro ἀνάγκη autem dicitur ἀναγκαία τύχη, ut Plato Legg. VII : 806 : εἰ διαμάχεσθαι περὶ πόλεως ἀναγκαία τύχη γίγνοιτο, quod fortasse etiam in loco Diodori legendum est.

Il. 22 : 490 legitur ἡμαρ ὀρφανικόν pro ἡ ὀρφανία; eodem sensu Plato Legg. XI, 928a usurpatur τύχη ὀρφανική.

Il 11 : 484, 588, 15 : 375, 17 : 511 invenimus νηλεὲς ἡμαρ, „dies sine misericordia,” i. e. „mors” cf. Il. 9 : 255 κακὸν ἡμαρ, 19 : 294, 409 δλέθριον ἡμαρ.

Il. 6 : 463 legitur δούλιον ἡμαρ, ad cuius analogiam Aeschylus finxit δούλιον ζυγόν pluribus locis: Sept. 75, 471, 793, Pers. 50, Agam. 953, Euripides Troad. 600; δουλία αἶσα Ch. 77, δουλία μάζη Agam. 1041, cf., quod eodem sensu extat Aias 499 δουλία τροφή. Eandem sententiam quae Agam. 1041 est in verbis δουλίας μάζης τυχεῖν, poeta Sept. 253 substantivo δουλεία exprimit: μή με δουλείας τυχεῖν.

Od. 8 : 466, 5 : 219, 3 : 233 legitur νόστιμον ἡμαρ ἰδέσθαι, 1 : 168 νόστιμον ἡμαρ ὤλετο, 1 : 9 αὐτὰρ ὁ τοῖσιν ἀφείλετο νόστιμον ἡμαρ, quod Aesch. imitatur Pers. 261, ubi dicit νόστιμον φάος, Pers. 797 στρατὸς κυρήσει νοστήμου σωτηρίας, Agam. 343 δεῖ γὰρ πρὸς οἴκους νοστήμου σωτηρίας,

ibid. 1238 δοκεῖ δὲ χαίρειν νοστήμῳ σωτηρίᾳ, ubi, quoniam νόστιμος σωτηρία explicari non potest per „σωτηρία τοῦ νόστου, illa verba eadem sententia exhibentur ac νόστιμον ἡμαρ, νόστιμον Φάος, quae verba nihil aliud exprimunt, nisi notionem „νόστος”. —

vs. 1382 ναύφθορος στολή, 1539 ναύφθοροι πέπλοι.

Epitheton ναύφθορος qualitatem aliquam denotans substantivis tamquam innatam atque inhaerentem, ad analogiam adiectivorum possessivorum in -ιος, -ῶρος, — ius (οἰκία πατρῶα, domus regia) cum substantivis coniungitur, quam coniunctionem nos substantivo composito reddimus, „schip-breukelingkleed”. Quod autem nos hac forma compositionis consequi studemus, Graeci malunt exprimere adiectivo cum substantivo coniuncto.

Hunc in modum saepissime substantivis adduntur epitheta, quae aut aliis locis pro substantivis stant, aut substantiva sunt pro adiectivis usurpata ¹⁾. —

¹⁾ Errat autem Schmidt pg. 14, putans Il. 24 : 58: “Εκτωρ μέγα θνητός τε, γυναῖκα τε θήσατο μαζόν, γυναῖκα insolentius pro γυναικεῖον exhiberi. Nam quamquam huc spectant verba Gregorii gramm. de dial. pg. 108: “Ἀττικῶν καὶ τὸ τὰ κτητικὰ λαμβάνειν ἀντὶ πρωτοτύπων, ὡς τὸ παρθενικὴ ἢ παρθένος, καὶ αὐτὰ τὰ πρωτότυπα ἀντὶ κτητικῶν, ὡς τὸ „γυναῖκα τε θήσατο μαζόν” ἀντὶ τοῦ γυναικεῖον ἐθήλασε μαζόν, et Schol. ad locum recte dicit: „τοὺς δὲ Ἀττικοὺς καὶ Δωριέας τοῖς κυριωτέροις χρῆσθαι ἀντὶ κτητικῶν” “Ἑλληνα στρατὸν ἀντὶ τοῦ Ἑλληνικὸν καὶ ἄνθρωπον ἥθος ἀντὶ τοῦ ἀνθρώπινον καὶ Ἑλλάδα διάλεκτον,” tamen credo

vs. 1502 κυανόχροα τε κυμάτων ῥόθια, „caeruleus fluctuum strepitus.”

Adiectivum proprie ad κυμάτων pertinet, sed substantivum regens cum genetivo in unitatis notionem coalescit, cui deinde poeta addit epitheton. —

Ex his exemplis, quae ex *Helena* attulimus, satis apparet, quanta audacia poeta epitheta composita in coniunctione cum substantivis adhibeat. Animo autem colligentes, quae de iis disputavimus, videmus complura epitheta ita coniungi cum substantivis, ut tantum per traiectionem horum cum substantivis coniunctio epithetorum explicari possit.

Unum genus, quod vocamus „ab actore ad actionem” constituimus 4 locis, vs. 154 θηροκτόνοι Φοναί, vs. 354 ξιφοκτόνον δίωγμα, vs. 356 αὐτοσίδαρον ἄμιλλα, vs. 1320 πολυπλανήτων πόνων.

Alterum dant nobis vs. 136 εὐγενή δέργην, vs. 1187 κρατὸς εὐγενοῦς, ubi epitheton, quod de hominibus dici solet, ad partem horum corporis transfertur, adhibita figura, quae synecdoche dicitur.

γυναῖκα esse accusativum totius, et μαζόν accusativum partis. Quod voces Ἑλλην et Ἑλλάς sic usurpantur, (cf. Ag. 1254 Ἑλληνα φάτιν, Heracl. 130 στολὴν Ἑλληνα, Philoct. 224 σχῆμα Ἑλλάδος στολῆς, vide etiam Prom. 2 Σκύδην οἶμον, ib. 805 στρατὸν Ἀρίμασπον) inde explicandum est, ut recte dicit Schmidt, quod nomina gentium origine adiectiva sunt, quae res de „γυνή” non ita statui potest.

Tertium et quartum genus prorsus differunt a duobis primis: vs. 204 Κάστωρος . . . διδυμογενὲς ἄγαλμα epitheton, ut vidimus, cum voce quae periphrasin facit copulatur, vs. 1502 κυανόχροα κυμάτων ῥόθια genetivus et nomen regens in unam notionem coalescunt.

Contra epitheton sine traiectione adhibetur vs. 386 τεθρίππους ἀμίλλας, quibus in verbis idem valentibus ac τέτταρας ἵππους ἀμιλλωμένους vel τεθρίππα ἀμιλλώμενα epitheton proprie ad substantivum pertinet, quod participii vice fungitur et pro praedicato est epitheti substantivi et subiecti vice fungentis („quadrigae quae certant”), ita ut nihil ex trinsecus cogitatione suppleri opus sit.

Restant tres loci, quorum unum vs. 1474 βούθυτον ἡμέραν sic explicavimus, ut epitheton cum substantivo ad unitatem notionis coalescat, et illam quidem notionem actionis, quae adiectivo exprimitur, ita ut βούθυτον ἡμέραν nihil aliud sit, nisi βουθυσία, dum ἡμέρα generalem temporis notionem efficit; duo vs. 1382 ναύφθορος στολή, 1539 ναύφθοροι πέπλοι pertinent ad illas locutiones, in quibus epitheton ad analogiam adiectivorum possessivorum cum substantivis coniungitur, quam coniunctionem nos plerumque substantivo composito reddimus.

E locis quos, ad explicandum βούθυτον ἡμέραν, ex Homero citavimus, videmus, liberiores usum epithetorum etiam in epithetis simplicibus locum habere. Maior autem

dicendi audacia esse solet, si epitheta sunt composita.

Sed hoc maximum est, quod ex iis, quae hucusque scripsimus, derivari potest, dignumque ad quod animum attendas, quod nos putamus traiectionem a poeta adhiberi etiam in illis locutionibus, ubi alterum substantivum in genetivo positum non adsit, quocum melius ad sensum epitheton coniungi possit. Quod non faciunt plerique, qui ante nos de usu epithetorum compositorum scripserunt. Nam grammaticos secuti traiectionem epitheti tunc nominant, cum adiectivum pro genetivo, cui aptandum fuit, tribuitur casui quem dicunt regenti.

Videamus igitur, quae illi de eorum usu in medium protulerint.

CAPUT II.

Primus Lobeck bene animum advertit ad liberiores illum, quem statuimus, epithetorum usum. Dicit enim ad Ai. vs. 7 : εὖ δὲ σ' ἐκφέρει κυνὸς Λακκαίνης ὥς τις εὖριος βάσις, (ubi melius ad sensum εὖριος, quod est nominativus, cum substantivo κυνὸς coniungi potuisse videtur): „Poetis familiare est epitheta traicere”.

Sed quamquam certum videri potest, poetas a levibus principiis (cf. iam apud Homerum ἐμὰ κηδέα θυμοῦ) exorsos ad maiorem transferendi audaciam progressos esse, tamen nemo tradidit, ut Lobeck recte dicit, quibus haec res regatur finibus. Nam Jacobs ad *Anthol. Pal. VI*: 230 πριστὸν ψήκτρης κνήσῃ σιδηρόδετον in explicando epitheto σιδηρόδετον coniuncto cum substantivo κνήσῃ, tantum hanc regulam constituit: „in periphrastica circumlocutione epitheton plerumque copulatur cum eo, quod periphrasin facit”.

Neque magis Matthiae ad Phoen. 30 τὸν ἐμὸν ὠδίνων-πόνον, dicens hunc poeticum dicendi usum ibi tantum locum

habere, ubi aut substantivum cum genetivo periphrasi inserviat, aut genetivus commode abesse possit (ut in Ant. 793 νεῖκος ἀνδρῶν ξύναιμον) sufficit ad omnia exempla a Lobeckio citata explicanda. Saepe enim fit, ut etiam praeter periphrasin adiectiva cum primario nomine potius coniungantur quam cum genetivo, ut Eur. Electra 450 : Θέτιδος εἰνάλιον γόνον.

Idem Matthiae *Griechische Grammatik II* pg. 1004 certas leges invenire conatus est. Sed post eius observationes, et id quod dicit Kühner *Ausführliche Griechische Grammatik II* § 402 manet, quod putat Bernhardy *Wissenschaftliche Syntax der Gr. Sprache* pg. 427 ad calcem paginae: „Eine sorgfältige Forschung über dieses poetische Idiom würde nicht unwichtig sein, um die antike Dichtertechnik zu beurtheilen, selbst um allerlei Mechanismus, wie die gefügte Hypallage zu verdrängen.“

Ergo nitentes iis, quae hi viri docti disputaverunt, accuratius rem aggressi sunt J. Schmidt „de epithetis compositis in tragoedia Graeca usurpatis“, Dettweiler „über den freieren Gebrauch der zusammengesetzten Adiectiva bei Aeschylus“, Römheld „de epithetorum compositorum apud Euripidem usu ac formatione“. Sed non dubito, quin ne his quidem contigerit, ut id, quod nos occupat, certis legibus circumscriberent atque varium usum poetici huius generis dicendi in diversas

classes dividerent, quamvis saepius meliora dederint.

Sic Schmidt pg. 22, 23 tria genera traiectionis epitheti distinguit:

1. In periphrasticis circumlocutionibus velut Prom. 91
τὸν πανόπτην κύκλον ἡλίου.
2. Nomen pendens cum nomine unde pendet ad unitatem notionis coalescit, velut Agam. 743 *δηξίθυμον ἔρωτος ἄνθος.*
3. „Idcirco epitheta non suis videntur applicata nominibus, quod vis eorum tantopere praevalet, ut pro licentia tragici sermonis eum sibi locum deposcant, unde et ad nomen regens et ad genetivum referantur.” Ad haec verba interpretanda esse: Eum. 718 *πρωτοκτόνοις προστροπαῖς Ἰξίονος*, Phoen. 1062 *αἶμα λιθόβολον δράκοντος.*

Eadem genera statuit Römheld pg. 162, 163.

Quod attinet ad tertium genus, Schmidt pauca tantum exempla citat. Praeterea non dicit, quae sit illa licentia tragicorum poetarum, quare verba eius explicatione egent. Utrum igitur omnia exempla quae Römheld pg. 167 sqq. citat, velut Ion 112 *ὦ νεηθαλὲς προπόλευμα δάφνης*, I. A. 771 *δοριπύνοις ἀσπίσι καὶ λόγχαις Ἀχαιῶν*, H. F. 883 *ἐκατογκεφάλοις ὄφεων ἰαχήμασι* ad hanc legem interpretationem admittant, necne, merito dubitari potest.

Dettweiler pg. 16 non discernit inter primum et se-

cundum genus; nam verbi causa ad unam eandemque classem refert τὸν πανόπτην κύκλον ἡλίου, et Agam. 743 διξίθυμον ἔρωτος ἄνδρα.

Artificiosior epithetorum usus, ut ita vocemus, apud eum omnem explicationem desiderat. Ad hunc autem usum dicit omnes locutiones redigendas esse eas, in quibus vertendis epitheton cum genetivo iungendum sit.

Haec fere sunt, quae scriptores, quos nominavimus, de poetico genere dicendi, cui grammatici nomen „epitheti traiectionis” vel „hypallages” indiderunt, disse-rerunt.

Videmus:

1°. Tantum ibi traiectionis mentionem fieri, ubi substantivo cum epitheto coniuncto alterum substantivum casu genetivo adsit, quocum melius ad sensum epitheton cohaeret.

2°. Ipsam autem hanc traiectionem, quam vocant, explicatione egere. —

Contra illis locis, ubi genetivus non adest, multa epitheta dicuntur ita cum substantivis coniungi, ut pro genetivis substantivorum nominum posita sint: eandem enim notionem attributivam, quae terminatione genetivi designetur, etiam adiectiva forma indicari.

Qui sic opinantur ¹⁾ nituntur sententia viri docti

¹⁾ Matthiae pg. 1005, Kühner II pg. 222—225, Dettweiler pg. 5, Römheld pg. 190, J. Schmidt pg. 13.

G. Curtii, qui verbi causa genetivo *δημο-ι-ο* (pro *δημοσιο*) eandem originem vindicavit atque adiectivo *δημόσιος*.¹⁾, quod maxime probabile esse videtur. Verum igitur esse potest, saepius adiectiva genetivo substantivi respondere, quod iam apud Homerum non raro accidere videmus, velut Il. 2 : 54 *Νεστορέη παρὰ νηϊ*, *Πυληγενέος βασιλῆος*, Il. 5 : 741 *Γοργείη κεφαλῇ*, *δεινοῖο πελώρου*, Il. 17 : 424 *σιδήρειος ὀρυμαγδός*, pro *Νέστορος παρὰ νηϊ*, *Γοργούς κεφαλῇ*, *σιδήρου ὀρυμαγδός*.²⁾ Nihilominus credo hanc adiectivi et genetivi permutationem salva non ex omni parte sententia fieri; immo vero parvum discrimen inter utramque attributivam formam esse. Genetivo enim notionem magis fortuito nomini additam denotante, adiectivo autem qualitatem aliquam homini tamquam inhaerentem, vinculum inter adiectivum et substantivum prae illo, quod est inter genetivum et substantivum artius putandum est. Cuius rei luculentissimum exemplum, quamvis in loco interpolato, exstat O. R. 267 *τῷ Δαβδακείῳ παιδὶ Πολυδώρου τε*, quibus verbis propinquiorem cognationem, quae est Oedipo cum Labdaco

1) cf. etiam G. Meyer Curt. Stud. VI : pg. 250. W. Clemm ibid. VII : 84, 85.

2) Non bene, ut opinor, v. Leeuwen ad hunc locum *σιδήρειος* interpretatur « invictus, » quamvis translata haec adiectivi significatio optime se habeat locis, quos comparat vir doctus Il. 22 : 357 *σιδήρεος ἐν φρεσὶ θυμὸς*, 23 : 177 *ἐν δὲ πυρὸς μένος ἦκε σιδήρεον*.

bene exprimit, quisquis illorum versuum auctor est. Ut cumque res se habet, constat multa adiectiva in -ιος, -ῆος, -ιμος, -ικός exeuntia, aliisque suffixis formata, quae omnia ad classem adiectivorum possessivorum pertinent, addita nominibus substantivis, haud multum a natura genetivi aliena esse, dummodo id bene memoria teneamus, quod modo diximus de artiore, quod est inter adiectivum et substantivum vinculo.

Dettweiler ex Aeschylo complura exempla citat, et quidem adiectivorum in -ιος:

Sept. 430 κεραύνιοι βολαί, ¹⁾ Suppl. 2 στόλος ἡμέτερος ναίος, Prom. 25 πάχνη ἐῶα, Agam. 2 φρουρὰ ἔτεια, ibid. 1593, 1242 δαῖτα παιδείων κρεῶν. Choeph. 232 Σήρειον γραφὴν, fr. 420 γόος ἀηδόνιος ²⁾.

Minus bene tamen explicat Agam. 513 ἀγώνιοι θεοὶ : θεοὶ τῆς ἀγορᾶς, hac in re secutus Eustath., qui dicit ad Ω pg. 1335, 58 : καὶ παρ' Αἰσχύλῳ ἀγώνιοι θεοὶ, οἱ ἀγοραῖοι. Verumtamen dii sunt, qui certaminibus praesunt (Hesych : οἱ τῶν ἀγώνων προσεστῶτες), quod elucet ex Pind. Pyth. II : 18 ἀγώνιος Ἑρμῆς, et Aesch. fr. 387 ἐναγώνιε Μαίλας καὶ Διὸς Ἑρμῆ.

Adiectivorum in ιμος:

¹⁾ Idem invenitur Troad. 92, cf. Phoen. 184, Troad. 80, Bacch. 288 κεραύνιον πῦρ, Alc. 129 πλᾶκτρον πυρὸς κεραυνίου. Bacch. 93 κεραυνίῳ πλαγῇ, ibid. 594 κεραύνιον λάμπαδα.

²⁾ cf. Arist. Ran. 683 ἐπὶ κλαυτον ἀηδόνιον γόνον.

Agam. 1405 θανάσιμον γόνον, ibid. 1276 θανασίμους τύχας.¹⁾

Agam. 10 ἀλώσιμος βᾶξις, Sept. 635 ἀλώσιμος παιᾶν.

in ὧτις : Pers. 390 νησιῶτις πέτρα, fr. 41 : 6 δενδρῶτις ὄρα (Hermanni coniectura ex δένδρων τις codicum.)

Eodem modo Dettweiler dictum esse vult Homericum δούλιον ἡμαρ, νόστιμον ἡμαρ, adiectivo nomini abstracto δουλείας, νόστου respondente.

Item J. Schmidt pg. 14, Römheld pg. 190, Kühner II pg. 225. Cur tamen aliam praestare interpretationem his talibusque locutionibus, quibus tragici Homerum imitati sunt, censeamus, iam vidimus pg. 15 sqq.

Liberiore usu, quo epitheta simplicia nominibus adduntur, constituto, mirandum non est, ad analogiam huius generis dicendi tragicos etiam epitheta composita eodem pacto cum substantivis copulare. Iam ex Helena attulimus ναύφθορος στολή, ναύφθοροι πέπλοι. Porro legimus Pers. 106 ἱππιοχάρμας κλόνας, Hecuba 254 δημηγόρους τιμᾶς, Alc. 549 κλήσατε θύρας μεσαύλους. Minus accurate interpretatur Dettweiler locum Aeschyleum: κλόνοι ἱππιοχαρμῶν, Römheld locos Euripideos: δημηγόρων τιμᾶς, θύρας μεσαύλων. Ad bene totam vim epitheti cum substantivo coniuncti assequendam vertendum est: „ruiterge-woel,” „redenaarseer,” „hofdeur.” Hac enim composi-

¹⁾ Ubi autem adiectivum coll. Ion. 616 φάρμακα θανάσιμα, Aias 1012 θανασίμῳ πεσέματι fortasse etiam significare potest: letalis i. e. mortem afferens.

tionis forma, ut iam diximus pg. 17 tales locutiones in nostram linguam transferre consuevimus. Eundem in modum, si J. Schmidtio credere nobis licet, interpretandum est Hel. 386 *τεθρίππους ἀμίλλας*, quod pg. 12 aliter explicavimus.

Nam re vera difficile est credere hoc aliaque exempla apud eum obvia, atque etiam omnia ea, quae occurrunt apud Dettweiler pg. 6, 7, eam adiectivorum possessivorum analogiam secuta esse, velut Suppl. 182 *ὄχλος ὑπασπιστῆρ καὶ δορυσσόος*, quod poetam dixisse pro *ὄχλος ὑπασπιστῆρων καὶ δορυσσόνων* existimat. Hic enim accidit, ut saepius apud poetas, quod etiam nostra lingua probatur, ut nomen collectivum epitheto instruatur, quod proprie de iis, quibus continetur multitudo, dictum est.

In universum credo scriptores commentatoresque nimis hanc rationem interpretandi secutos esse, ut indicarent, quo modo tales vocabulorum coniunctiones vertendae essent, ut iustus sensus oreretur. Si hoc quaeritur, verum dicant, epitheta composita saepius ita dissolvi debere, ut utrumque membrum genetivo ponatur.

Sic explicantur Choeph. 335 *δίπαις Θρήνος* per *δυοῖν παιδῶν Θρήνος*, Prom. 148 *ἀδαμαντοδέτοισι λύμαις* per adamantinorum vinculorum dedecore, Eurip. Elect. 126 *πολύδακρυν ἄδονάν*, multarum lacrimarum delicias, Eur. fr. 359 *τριπάρθενον ζεύγος* per *τριῶν παρθένων ζεύγος*. Vide Dettweiler pg. 8 sqq. Römheld pg. 192. J. Schmidt pg. 19.

Sed quamquam verum fortasse est, haec omnia in solutam orationem sic transferri posse, tamen origo eiusmodi epitheti cum substantivo coniunctionis tali interpretatione plane non intelligitur. Explicatione etiam egent illa epitheta composita, quae, ut Dettweiler et Römheld putant, vix expediri possunt, nisi membra divellantur, et ita quidem, ut alterum membrum genetivo reddendum sit, prius autem ad substantivum accedat tamquam huius attributum. Dettweiler ex Aeschylo citat: Sept. 284 ἐπτατειχεῖς ἔξοδοι, septem moenium exitus ¹⁾, Choeph. 23 δξύχειρ κτύπος, stridulus manuum sonus, Römheld ex Euripide v. c. Hippol. 68 εὐπατέρειχιν αὐλάν, i. e. εὐδαίμονα πατρὸς αὐλάν. Haec enim interpretatio fines compositionis longe excedere videtur, et quodammodo congruit cum lege Hermanni, quam iam ab initio pg. 2 reiciendam putavi.

Locum Hel. 154 ἐν Φοναῖς Σηροκτόνοις, quem pg. 12 per „traiectionem ab actore ad actionem” dictum esse indicavimus, Römheld pg. 191 ita explicat, ut prius membrum pro genetivo sit, alterum autem abundet, additum

¹⁾ J. Schmidt pg. 19: ἐπτατειχεῖς ἔξοδοι dictum esse censet pro ἔξοδοι ἐπὶ τειχῶν, quibus in verbis τείχη latiore significatu de turribus accipit. Quod dubium videri potest, et praeterea sano sensu caret. Fortasse legendum est ἐπτατευχεῖς ἔξοδοι, i. e. ἑπτα ἔξοδοι, numeralis nominis cum venustissima circumlocutione, de quo genere dicendi vide pg. 7.

tantum, ut oratio plenior fiat, unde haec verba idem valent ac *Φοναῖς Σηρῶν*. Sed quoniam causam apud eum desideramus, qua secundum membrum compositi abundet, et praeterea hoc exemplum ab iis, quae ad analogiam adiectivorum possessivorum dicta sunt, prorsus seiungendum est, fieri non potest, ut in eius opinionem me adducam. Eandem ob causam Dettweilerum pg. 14 sequi non possum, ubi Prom. 580 *οἰστρήλατον δεῖμα* interpretatur: „Furcht vor der Bremse, dem Wahnsinn“, Eumen. 496 *παιδότηρτα πάσσα* „Leiden von Seiten der Kinder.“

Item me longe discedere confiteor ab opinione in quam idem Römheld adductus est pg. 198 sqq, complura epitheta composita inveniri, quae toto enuntiato relativo dissolvenda sunt. Nam si vertit Med. 636 *ἀμφίλογοι ὄργαι* „animi perturbationes, quibus si homines affecti sunt, ab utraque parte fit altercatio“, Hel. 1319 *πολυπλάνητοι πόνοι*, „labores, qui in multis erroribus versantur“, Herc. F. 835 *παιδοκτόνους φρενῶν παραγμούς* „animi perturbationes, quibus liberorum caedes conficitur“, ibid. 812 *ξιφηφόρων ἀγώνων* „certaminum, in quibus ii, qui pugnant, gladios gerunt“, Ion 664 *βουθύτῳ σὺν ἡδονῇ* „cum voluptate, quae ex immolandis bobus percipitur“, Suppl. 773 *μολπὰς ἐκχέω δακρυρρόους* „cantus edo, quos dum cano, ipse lacrimo“, Troad. 1003 *δοριπετῆς ἀγωνία* „certamen, in quo hasta homines cadunt, interficiuntur,“ pro interpretatione paraphrasin praebet, quae nihil lucis

affert ad originem illarum coniunctionum constituendam; et bene iam Dettweiler pg. 12 huic rationi explicandi sic se opponit: „Ich fürchte, dasz man durch dieses rein äusserliches Schablonenwesen, wie es dem feinen griechischen Sprachgeföhle sicher nie innewohnte, der Interpretation eines Dichters mehr schadet, als nützt.”

Sed haec hactenus. Difficultas explicandi epitheta composita, de quibus J. Schmidt accuratius quaerere instituit, quoniam „homines docti de ea re vel tacent omnino, vel in annotationibus per lexica et commentarios dispersis mirifice dissentiunt,” etiam post ea, quae hic vir atque Dettweiler et Römheld scripserunt, adhuc exstat. Non solum enim hi valde dissentiunt inter se, sed etiam magna est incertitudo interpretandi in singulis scriptoribus ipsis. Sic Dettweiler αἷμα χοιρόκτονου passive „sanguis porci occisi”, Eumen. 233 καθαρμοῖς χοιροκτόνοις autem active scil. τοῦ κτείνειν τοὺς χοίρους accipit.¹⁾ Römheld βούθυτος ἡμέρα passive interpretatur „dies, quo boves immolantur”, Ion. 664 βουθύτῳ σὺν ἡδονῇ „cum voluptate, quae ex immolandis bobus percipitur”, Alc. 1156 βωμοὺς κνισᾶν βουθύταισι προστροπαῖς „precibus cum boum sacrificiis (peractis)”. Dettweiler autem βούθυτος ἡμέρα activo sensu dictum esse censet pro ἡμέρα τοῦ θύειν τοὺς βούς. Quam ob rem aliam viam interpretatio-

¹⁾ Dindorf Lexic. Aesch. s. v.: „a porcis mactatis proveniens.”

nis ingrediendam esse persuasum mihi est. Quod etiam perspexit Frey *Studia Aeschylea III „Traiection“ Schaffhausen 1875.*

Hic profectus a locis Aeschyleis qualis est Sept. 425: ὁ κόμπος οὐ κατ' ἄνθρωπον φρονεῖ recte observat vocem κόμπος per personificationem pro ipso homine glorianti poni; quodsi huic vocabulo adiectivum adiunctum inveniretur, de homine glorianti, non de gloriatione id intellegendum esse, cf pg. 67. Sic omnes status, acta omnia, omnia accidentia homini, quin etiam partes corporis eius, tempora, locaque, quibus quaeque agit, cogitationes vocesque humanas a poetis pro ipsis hominibus poni solere, vel potius ita, ut notio hominis involvatur, unde fiat, ut hisce omnibus adiectiva coniungantur, quae proprie ad personas pertineant, ut nos dicimus „drukke dag,” „blijde verwachting,” „gezonde spijs,” „zittend leven.” Videamus igitur, quid haec doctrina in interpretando liberiore epithetorum usu lucri faciat. Primum notandum eum pg. 52 recte animadvertere ad ea quae scripsit Todt ¹⁾ de Eumen 476 μοῖραν οὐκ εὐπέμπελον: „suppleto — ait hic — infinitivo τοῦ εἶναι integrum compositum ponas nominativo subiecti” — „(das) mag richtig die Art und Weise angeben, wie wir den Ausdruck in Prosa umdrehen, für die Uebersetzung selbst und dazu, dass wir die Entstehung

¹⁾ De Aeschilo vocabulorum inventore Halae 1854 pg. 56.

des Ausdrucks verstehen, gewinnen wir damit nichts". Profecto in locis, quales sunt Eumen. 102 πρὸς χερῶν μητροκτόνων, Sept. 932 ὑπ' ἀλλαλοφόνους χερσὶν ὁμοσπόροιςιν non possumus non concedere vocabula χερῶν, χερσὶν hominem designari, qui recte μητροκτόνος dicitur, vel ἀλλαλοφόνος, vel ὁμόσπορος. Speciem enim his locis quandam habemus eius figurae, quam synecdochen („partem pro toto") grammatici vocant.¹⁾ — Deinde notiones vitae, mortis, fortunae, affectuum, cogitationum (βίος, θάνατος, πότος, τύχη, φρόνημα, θράσος, δαῖμα) recte dicuntur epitheta sua per traiectionem accipere translata ab hominibus, ad quos proprie pertinent, ut v. c. „animus audax" latine pro audaci homine recte ponitur. Deinde recte etiam cap. XII exempla qualia sunt μητρὸς αἵμ' ὀμαιμον, ubi adest genetivus traiectione explicare videtur. —

Sed in ceteris multa male permiscuit. Nam explicationem traiectionis ab hominibus non accipiunt, nisi eae notiones, quas supra enumeravimus similesque aliae nonnullae. Nimis igitur longe processit Frey, cum in locutionibus quales sunt ἀρμαχτόκτυπος ὄτοβος, κώπην εὐήρετμον, αἰχμάλωτα οἰκήματα, aliisque multis eandem

¹⁾ Luculentum exemplum huius dicendi generis, quod volumus, exstat Hom. Od. 4:540: οὐδὲ νύ μοι κῆρ ἦθελ' ἔτι ζῶειν καὶ δρᾶν φάος ἡελίοιο, ubi patet voce κῆρ hominem designari.

traiectionem statuit. Partim enim aliter, partim ad analogiam adiectivorum possessivorum (cf. *καύφθορος στολή*) horum coniunctio cum substantivo est explicanda.

Deinde quod dicit pg. 68 traiectionem èt a subiecto èt ab obiecto fieri posse, illud quidem dandum est, sed hoc non probatur exemplis, quae protulit (*χαλινῶν ἀναύδω μένει* etc.).

Sed quamvis non in omnibus cum Freyio facere possimus, in universum tamen multo magis eius ratio placet, quam ceterorum, qui de hac materia egerunt.

CAPUT III.

Nos liberiores epithetorum compositorum apud Aeschylum et Euripidem usum in quinque classes distinxi-
mus. Quarum in prima illa recensentur epitheta, quae
per „transpositionem” non genetivo sed nomini regenti
adduntur. Secunda classe continentur illa epitheta, quae
per „traiectionem” sunt explicanda, cuius decem genera
statuimus. Tertia classis versatur in epithetis, quae
sine traiectione adhibentur. Ad quartam illa pertinent,
quae ad nomen collectivum referuntur. Postremo quinta
classis illa continet, quae ad analogiam adiectivorum
possessivorum cum substantivis coniunguntur.

I. TRANSPOSITIO EPITHETI.

Si quod epitheton pro genetivo, cui secundum logicam
rationem aptanda fuit, tribuitur casui, quem dicunt
regenti, libertas dicendi oritur, quam ab omnibus scrip-
toribus traiectionem epitheti vocatam, nos „transposi-

tionem epitheti" nominare malumus, quoniam ita distat ab illa traiectione v. c., quam „ab actore ad actionem" diximus.

Cuius transpositionis duo genera statuenda sunt.

A. In periphrasticis circumlocutionibus epitheton plerumque copulatur cum eo, quod periphrasin facit.

Poetae saepius unius substantivi notionem duobus nominibus circumscribere solent, qui notissimus dicendi usus periphrasis vocatur. ¹⁾

Talibus locutionibus si epitheton accedit, plerumque id cum nomine regenti, non cum genetivo coniungi videmus. Huius periphrasis tria genera distinguenda sunt:

1. Notum est Homerum ad heroum personas, corporis et animi virtutibus insignes, designandas, peri-

¹⁾ Quintil. 8 : 6 : 61: Pluribus verbis cum id, quod uno aut paucioribus certe dici potest, explicatur, periphrasin vocant, circum-
itum quendam eloquendi.

Ps. Plut. (de vita et poes. Homer. 29): διὰ πλειόνων λεξέων τὸ
σημαινόμενον ἀποδίδωσιν, ὃ καλεῖται Περιφρασις: ὥς ὕταν λέγῃ υἱᾶς Ἀχαιοῶν
τοὺς Ἀχαιοὺς καὶ βίην Ἡρακλείην τὸν Ἡρακλέα.

Phoebammon pg. 47: Περιφρασις ἐστὶν ἐρμηνεία διὰ πλειόνων τοῦ διὰ
μῶς λέξεως σημαινομένου.

A Cornificio IV: 32 figura illa « circuitio, » a Cicerone « circum-
scriptio » nominatur.

phrastico sensu voces βίη, ¹⁾ μένος, ²⁾ κῆρ, ³⁾ alias adhibere. Eum secutus Aeschylus periphrastice usurpat vocabulum:

βία Choeph. 893 Φίλτατ' Αἰγίσθου βία. Euripides Phoen.

56 κλεινὴν τε Πολυνείκους βίαν.

δέμας, quod semel in periphrasi invenitur apud Aeschylum Eumen. 84 κτανεῖν σ' ἔπεισα μητρῶν δέμας, i. e. μητέρα, frequens apud Sophoclem ⁴⁾, et Euripidem est, velut Hecub. 368 "Αἰδῇ προστιθεῖς ἐμὸν δέμας, Phoen. 699 σὸν δέμας θηρώμενος, Med. 388 τίς ῥύσεται τοῦμὸν δέμας, Hippol. 1418 ὄργαι κατασκήπτουσιν εἰς τὸ σὸν δέμας, ibid. 198 ἄρατέ μου δέμας, ubi fortasse ἄρατ' ἐμὸν δέμας legendum est.

Luculentissima exempla praebet Euripides, ubi

κάρη periphrasi inservit. Orest. 476 ὦ πρέσβυ, χαῖρε, Ζῆνος ὁμόλεκτρον κάρη, in quibus verbis ὁμόλεκτρον κάρη dicuntur pro ὁμόλεκτρε scil. Tyndareus. Orest. 237, 294, Iph. T. 483 ὦ κασίγνητον κάρη i. e. ὦ κασίγνητε. Suppl. 163: ὦ ἦ καὶ Ἐλλάδ' ἀλκιμώτατον κάρη. Herc. F. 465 τὸ καλλίνικον κάρη pro τὸν καλλίνικον scil. Heraclem. Troad. 656 Ἐκτορος Φίλον κάρη.

¹⁾ Il. 3 : 105, 2 : 658.

²⁾ Od. 8 : 385 ἱερὸν μένος Ἀλκινόοιο.

³⁾ Il. 2 : 851 Παφλαγόνων δ' ἤγετο Πυλαιμένεος λάσιον κῆρ.

⁴⁾ cf. Ant. 945, Trach. 908, O. C. 1550, Ant. 903.

ὄμμα quo Aeschylus periphrastice non utitur, apud Euripidem invenies: Hippol. 886 τὸ σέμνον Ζηνὸς ὄμμα' ἀτιμάσας, Herc. F. 1200 αἰδόμενος τὸ σὸν ὄμμα. Phoen. 1702 ὃ φίλτατον δῆτ' ὄμμα Πολυνείκους ἐμοί.

σχῆμα ¹⁾ Aeschylus Sept. 488 de Hippomedonte usurpat: Ἰππομέδοντος σχῆμα.

Locis citatis Choeph. 893, Phoen. 56, 1702, Troad. 656, Hippol. 886 epitheton copulatur cum eo, quod periphrasin facit. Idem usu venit si epitheton est compositum.

Apud Aeschylum legitur:

Pers. 901 ἀκάματον δὲ παρὴν σθένος ἀνδρῶν.

Sept. 521 τὸν Διὸς ἀντίτυπον ἔχοντ' ἄφιλον ἐν σάκει τοῦ χθονίου δέμας δαίμονος, periphrastice pro τὸν χθόνιον δαίμονα. —

Euripides haec habet:

Ion 1261 ὃ ταυρόμορφον ὄμμα Κηφίσου πατρός.

Orest. 1386 ὄρνιθόγονον ὄμμα κυκνόπτερον Δυσσελέας. Nam sic fortasse optime haec verba coniunguntur.

Elect. 459 λαιμοτόμαν Φυᾶν Γόργονος.

Cycl. 438 Κύκλωπος ἐκφυγόντες ἀνόσιον κᾶρα.

De Hel. 204 Κᾶστορός τε συγγόνου τε διδυμογενὲς ἄγαλμα πατρίδος iam egimus pg. 10.

2. Ad loca, membra corporis, inanimasque res circum-

¹⁾ Eadem voce Sophocles de antro utitur Phil. 952: ὃ σχῆμα πέτρας δίπυλον.

scribenda vocabula πέδον, κύκλος, ἔδρα, ἀκμή, alia, adhibentur.

Apud Aeschylum leguntur:

Prom. 1 χθονὸς μὲν εἰς τηλουρὸν ¹⁾ ἤκομεν πέδον, pro τηλουρὸν χθονά cf. 807 ubi legitur τηλουρὸν γῆν. Haec periphrastica loquendi ratio tribus tragicis familiaris est; πέδον ita adhibitum etiam occurrit Sept. 304, Pers. 288, Suppl. 260, 662, apud Euripidem ²⁾, Androm. 11, ibid. 58, Hel. 57, 83.

Prom. 61 τὸν πανόπτην κύκλον ἡλίου καλῶ, i. q. ἥλιον ³⁾, periphrasi satis frequenti, cf. Pers. 504 λαμπρὸς ἡλίου κύκλος, Iph. A. 717 σελήνης εὐτυχῆς κύκλος. Ant. 416 λαμπρὸς ἡλίου κύκλος. Soph. fr. 771 τὸν στρέφοντα κύκλον ἡλίου. ⁴⁾

Eumen. 369 βαρυπεσῆ καταφέρω ποδὸς ἀκμάν pro πόδα.

Apud Euripidem praeter Iph. A. 617 (vide supra) leguntur:

Ion 19 κοίλης ἐν ἀντίπηγος εὐτρόχῳ κύκλῳ.

¹⁾ τηλουρός etiam legitur Androm. 889, Orest. 1325.

Eur. El. 252 metrum postulat τηλορός, de qua forma cf. ὁμορός. Vide Weilium ad locum hanc formam defendentem.

²⁾ Sophocles vocem in periphrasi adhibet O. C. 736, Phil. 69, 1464, Aias 859.

³⁾ cf. Aesch. fr. 192 ubi legitur: ὁ παντόπτης "Ἡλιος.

⁴⁾ Sophocles κύκλος Antig. 974 de oculis, Aias 672 νυκτὸς αἰανῆς κύκλος de nocte periphrastice usurpat.

Vide Herwerdenum ad hunc locum, qui, quoniam εὐτρόχῳ absurdum est, collato Troad. 1197 ἵτυς ἐν εὐτόρνοισι περιδρόμοις, εὐτόρνῳ coniecit.

Ion 1133 ἀτοίχους περιβολὰς σκηνομάτων, tabernacula parietem non habentia. ¹⁾

Troad. 1197 ἵτυς ἐν εὐτόρνοισι περιδρόμοις. Ad eiusdem substantivi circumscriptionem servit vocabulum ἔδρα, Elect. 458 περιδρόμῳ ἵτυς ἔδρα.

Bacch. 1206 λευκοπήχεσι χειρῶν ἀκμαῖς cf. Eumen. 369. Similiter Sophocles O. R. 1034 διατόρους ποδοῖν ἀκμαῖς. —

3. Tertium genus periphrasis est, quod habet cognitionem aliquam cum pleonasmō. Saepe enim apud tragicos coniunguntur substantiva, quae natura tantum parvo discrimine inter se differunt, velut ἔριδος ἀγῶν, ἀγῶνα μάχης, ἀγάνων ἀμιλλαν, πῆμα νόσου, συμφορὰν κακῶν. Si epitheton accedit, etiam in talibus locutionibus epitheton saepius cum eo, quod periphrasin facit, consociatur.

Apud Aeschylum legimus:

Pers. 543 λέκτρων εὐνὰ ἀβροχίτωνες cf. Eur. Alc. 925 λέκτρων κοίτας ἐς ἐρήμους, Herc. F. 791 ὦ λέκτρων δύο συγγενεῖς εὐναί.

¹⁾ cf. Herwerden de hoc disputantem, qui, quoniam vs. 1158 ἀτοιχῷ huic tabernaculo parietes tribuuntur, coniecit ἀκόμψους i. e. simplices.

Prom. 805 χρυσόρρυτον νᾶμα Πλούτωνος πόρου, pro χρυσόρρυτον Πλούτωνος πόρον, ut Choeph. 366 παρὰ Σκαμάνδρου πόρον, Pers. 493 ἐπ' Ἀξίου πόρον. Prom. 532 Ὀκεάνου πατὴρ ἀσβεστον πόρον.

Suppl. 496 μορφῆς δ' οὐχ ὁμόστολος φύσις.

Apud Euripidem:

Phoen. 645 καλλιπότημος ὕδατος νότις.

Cycl. 399 λέβητος εἰς κύτος χαλκήλατον.

Herc. F. 414 πέπλων χρυσεόστολον Φάρος.

„ 730 βρόχοισι δ' ἄρκύων ξιφιφόροισι i. e. ἄρκυσι
ξιφιφόροισι.

His subiungere non dubito:

Med. 1136 ἐπεὶ τέκνων σῶν ἦλθε δίπτυχος γονή, pro
δίπτυχα τέκνα σά.

Med. 1335 τὸ καλλίπρωρον εἰσέβης Ἀργοῦς σκάφος, nisi
in his Ἀργοῦς per genetivum „definitionis” explicare
praestabit.

Elect. 1348 σώσοντε νεῶν πρόρας ἐνάλους i. e. ναῦς.

Phoen. 1536 δυστυχεῖς ἀγγελίας ἔπος ¹⁾

„ 809 αἵθερος εἰς ἄβατον Φῶς.

B. Alterum genus transpositionis epitheti in eo versatur, quod genetivus et substantivum, unde hic casus

¹⁾ cf. Schol. ἀντὶ τὴν δυστυχῆ ἀγγελίαν.

pendet, ad unitatem notionis coalescit, cui notioni, quam nos substantivo composito reddimus, deinde accedit epitheton, quod proprie secundum sensum logicum magis genetivo convenit. Exemplum talium locutionum iam citavimus pg. 18 ex Helen. vs. 1502 scil. *κυανόχροα κυμάτων ῥόδια*. Eundem in modum epitheton nomini primario additum videmus:

Apud Aeschylum:

Prom. 1083 *ἔλικες στεροπῆς ζάφυροι*, „bliksemschichten”.

Agam. 219 *Φρενὸς πνέων δυσσεβῆ τροπαίαν ἀναγνον ἀνίερων*, „mentis mutationem impiam, incestam, profanam”, „gemoedsverandering”. *τροπαία* per *μεταβολήν* explicat Schol. Idem substantivum legitur Sept. 706, Choeph. 775.

Agam. 274. *ὄνειρων φάσματ' ἐπιιδῆ*, somniorum visa probabilia, „droomverschijningen.”

Agam. 743 *δηξίθυμον ἔρωτος ἄνθος*, in quibus epitheton magis sane ad genetivum *ἔρωτος* pertinet, Helena vocatur: „flos amoris animum mordens, irritans”, „liefdebloem”. ¹⁾

¹⁾ *ἄνθος* ad ea vocabula, quibus inest notio florendi, pertinet, quae saepius apud Aeschylum, raro apud Sophoclem et Euripidem, translate de hominibus adhibentur. *ἄνθος* sic etiam legitur: Suppl. 663, Prom. 420, Pers. 59, 252, 925, Agam. 197, *ἔρνος* «germen» de Iphigenia Agam. 1525, Eumen. 661 de Minerva, *ῥίζα* de Agamemnone Agam. 166, *φυτόν* «planta» de Danaïdibus Suppl. 281, *φίτυμα* de Oreste Agam. 1281 *μητροκτόνον φίτυμα, ποινάτωρ πατρός. θάλος* «ramus» de Antigone Phoen. 88 *ὦ κλεινὸν δόκοις Ἀντιγόνη θάλος πατρί*.

Agam. 960 πολλῆς πορφύρας ἰσάργυρον κηκίδα παγκαίνιστον, ubi πορφύρας κηκίδα unam notionem efficit, „purper-sap”, παγκαίνιστον, „cuius talis est copia, ut ea semper recenti quivis uti possit”, ut Blomfield ad locum in commentario explicat.

Agam. 1510 δημοσπόροις ἐπιρροαῖσιν αἱμάτων „bloedstroomen”. Cum δημοσπορον αἷμα cf. δμαιομον αἷμα Eumen. 653, cognato sanguine Vergil. Aen. 12 : 29.

Eumen. 547 ξενοτίμους ἐπιστροφὰς δωμάτων αἰδόμενός τις ἔστω, colat aliquis domus hospitales, in quibus versatur. ξενοτίμους ad notionem „ἐπιστροφὰς δωμάτων” pertinet; magis autem convenire cum δωμάτων videri potest e Sept. 648 πόλιν ἔξει πατρῶων δωμάτων τ' ἐπιστροφάς, ubi epitheton cum genetivo coniunctum habes.

Apud Euripidem:

Med. 841 εὐάδῃ ροδέων πλόκον ἀνθέων „bloemkrans”, cf.

Iph. A. 759 χλωροκόμῳ στεφάνῳ δάφνας. χλωρόκομος „frondem viridam habens”.

Hippol. 868 ἀβλοτος βίου τυχά, „ongelukkig levenslot”, pro ἀβλοτος βίος, de quo genere dicendi cf. pg. 5, 6.

Heracl. 621 εὐδόκιμον θανάτου μέρος „doodslot”.

Suppl. 259 χλόην αὐτοῦ λιποῦσαι Φύλλαδος καταστεφῇ.

Ion 1266 ἀκηράτους πλόκους κόμης.

Troad. 830 καλλιφεγγές ἡλίου σέλας, cf. quod maiore audacia dictum est:

Elect. 866 τέθριππον ἡλίου σέλας „zonneglans”.

Phoen. 308 κυανόχρωτα χαίτας πλόκαμον.

Or. 225 ὦ βοστρύχων πινῶδες κάρη.

Fortasse etiam sic explicari potest:

Elect. 450 Θέτιδος εἰνάλιον γόνον „de zeespruit van Thetis”.

Thetis enim et Achilles (γόνον) artissime inter se cohaerent, qua re poetae epitheton voci γόνον addere licuit, quamquam re vera Achilles nequaquam εἰνάλιος nominari potest. —

II. TRAIECTIO EPITHETI.

Aeschylus, qui vim plasticam, qua Graeci tantopere excellunt, singularem in modum excolebat, ita, ut pingi posse eius cogitationes putes, non solum nova verba composuit, sed etiam novas comparationes et metaphoras dramati suppeditavit. Sublimitas eius dicendi generis cum in audacia verborum, tum vel maxime in thesauro translationum ac figurarum, velut figura etymologica, oxymoron, σχῆμα κατ’ ὄλον καὶ κατὰ μέρος, alia, cerni potest. Sed ne Euripides quidem in iis excolendis frustra elaboravit, quamquam huius poetae orationis suavitas valde discrepat ab Aeschyli gravitate dicendi.

Sic metaphorice usurpantur apud tragicos notiones sumptae

1°. e rebus nauticis, velut ἄγκυρα, αἶρω, ἐρέσσω, κλύδων, λιμήν, πρυμνά, πίτυλος. —

2°. e serendi metendique negotiis, velut ἀμάω, ἐξαμάω, ἄνθος (cf. pag. 42), κερπός. —

3°. ex animalium consuetudinibus, velut πέτομαι, πτώσσω, σάλω, ὑλακτέω.

Frequentissimi autem Graeci, praesertim tragici, sunt in arte res tamquam personas fingendi (προσωποποιεῖν) atque sensibus subiciendi. Ecce praecipua causa, qua tam saepe apud tragicos epitheta inveniuntur, quae primo obtutu ad substantiva, quibuscum iunguntur, definienda nihil pertinere videantur. Nam si notiones et res speciem personarum induunt, vel potius ita finguntur, ut notio hominis involvatur (cf. pg. 39), mirari non potest epitheta his rebus addi, quae proprie ad personas referenda sint, ideoque ab iis traiecta sint.

Cuius traiectionis epitheti haec genera inveniuntur:

a. Traiectio „ab actore ad actionem.”

Eundem in modum ac loci Helenae: αὐτοσίδαρος ἄμιλλη, ξιφοκτόνον δῖωγμα, Φοναὶ Ξηροκτόνοι, πολυπλανήτων πόνων quos pg. 12, 13, per hanc traiectionem explicavimus, dictum est:

Apud Aeschylum:

Prom. 585 ἄδην με πολὺπλανοὶ πλάναι γεγυμνήκῃσι.

πολύπλανος „multum circumerrans” Io est, absque ea ad actionem „πλάναι” traiectum, cf. Suppl. 573 πολὺπλαγκτον Ἀθλίαν εἰστροδόνητον Ἰώ, ubi virgo ipsa

πολύπλαγκτος „multum circumerrans” dicitur. Similiter :

Prom. 576 τηλέπλανοι πλάναι. ¹⁾

„ 788 πολύδονον πλάνην, „multum iactatus.” Ad huius compositi passivum sensum cf. Pers. 275 πολύδονα σώματα, et Suppl. 17 οίστροδόνου βοός.

Prom. 820 τῆς πολυφθόρου πλάνης „multum vexatus,” „multas strages habens” cf. vs. 633 αὐτῆς λεγούσης τὰς πολυφθόρας τύχας.

Prom. 838 παλιμπλάγκτοισι δρόμοις, „retro errans”.

„ 900 δυσπλάνοις Ἡρας ἀλατείαις, collato cum vs. 608 δυσπλάνῳ παρθένῳ. —

Prom. 531 θεοὺς ὅσιναις θοίναις ποτινισσομένα βουφόνους.

Is, qui epulas celebrat βουφόνος est, „boves occidens,” ²⁾ cf. Bacch. 384 κισσοφόροις ἐν θαλίαις, ubi similiter epitheton traiectionis est ab iis, qui epulas celebrant.

Sept. 179 Φιλοθύτων πόλεος ὀργίων μνήστορες ἔστε μοι, ab iis, qui τὰ ὄργια, sacra in honorem Bacchi (cf. Eur. Bacch. 34, 79, 262, 470, 471, 476, 482, 996, 1079) agunt.

Eumen. 283 καθαρμοῖς ἡλάθη χοιροκτόνοις, „porcos cae-

¹⁾ Male hoc Dindorf vertit: «in longinquos errores abducens.»

²⁾ Dindorf interpretatur: «boum occisorum sacrificiis.»

dens" ¹⁾. Epitheton etiam activo sensu usurpatur fr. 340 παλαγμοῖς αἵματος χοιροκτόνου. Substantivum αἷμα enim hic pro Φόνος est, ut saepius apud tragicos. Vide pg. 56.

Sept. 1022 μήθ' ὀμαρτεῖν τυμβοχόα χειρώματα, „officia, munera tumulum aggerentia" cf. Schol. recentior, qui χειρώματα explicat: τὰ διὰ χειρῶν ἐργαζόμενα. Non bene, ut opinor, Schütz collato Choeph. 85 τύμβῳ χέουσα τάσδε κηδείους χόας vertit: officium libationum in tumulo effundendarum.

Alio sensu substantivum legitur Agam. 1326 δούλης Ξανούσης, εὐμαροῦς χειρώματος, i. e. quae facile subigi potest. Vide infra sub III.

Sept. 191 καὶ νῦν πολίταις τάσδε διαδρόμους Φυγὰς θεῖσαι, „discurrentes fugas". ²⁾ Similiter:

Suppl. 737 πολυδρόμου Φυγᾶς ὄφελος εἴ τι μοι, celeriter currens ³⁾.

Suppl. 196 τορῶς λέγουσαι τάσδ' ἀναιμάκτους ⁴⁾ Φυγὰς, et „ 614 ἄτιμον εἶναι ξὺν Φυγῇ δημηλάτῳ, ubi δημηλάτης, alibi non lectum, ὁ ὑπὸ τοῦ δήμου ἐλαθείς signi-

¹⁾ Dindorf male interpretatur: «a porcis mactatis proveniens.»

²⁾ cf. Livius 9 : 36 effusa fuga, et nostrum «verwarde vlucht.»

³⁾ Todt «de Aeschilo vocabulorum inventore» vertit: «in quo multum curritur.»

⁴⁾ «weil sie nicht wegen Blutschuld geflohen sind» (Oberdick) cf. vs. 7.

ficat, epitheta ab hominibus agentibus ad substantivum, quo actio exprimitur, traiecta sunt. —

Agam. 53. δεμνιοτήρη πόνον ὀρταλίχων ὀλέσαντες.

δεμνιοτήρης „cubile servans.” Hesychius haec verba de pullis nidos servantibus interpretatur. Tum δεμνιοτήρη πόνον ὀρταλίχων pro ipsis pullis eodem modo periphrastice explicandum esset, ac Phoen. 30: τὸν ἐμὸν ὠδίνων πόνον dicitur pro infante, quem Iocaste pepererat.

Sed multo melius esse haec verba de perdita vulturum opera, quam in nutriendis pullis posuerant, accipere, iam Stanley et Schütz monuerunt. Itaque vertendum est: laborem cubile servantem pullorum, „die nesthütende Arbeit mit den Jungen”, epitheto δεμνιοτήρη a vulturibus laborantibus ad ipsum laborem traiecto. Idem epitheton invenitur Agam. 1449 δεμνιοτήρης μοῖρα, „sors cubile servans.” Omnino reiciendum est, quod Dettweiler l. c. pg. 17 putat δεμνιοτήρης habere passivam significationem, explicans: „laborem pullorum qui in cubili servantur”, „sors alicuius, qui in cubili servatur”.

Eandem notionem „laboris” cum epitheto agentis invenimus:

Agam. 330 νυκτίπλαγκτος ἐκ μάχης πόνος νῆστις.

νυκτίπλαγκτοι ¹⁾ enim „noctivagi”, νῆστες „ieiuni”, milites

¹⁾ Idem epitheton legitur Agam. 12 νυκτίπλαγκτον εὐνὴν cf.

sunt, qui laborant. νήστις, quod Dindorf falso interpretatur „inediam afferens” cum πόνος coniungendum est, ¹⁾ neque scribendum est νήστεις, ut Wecklein edidit.

fr. 131 τί ποτ' ἀνδροδάκτον ²⁾ ἀκούων κόπον ³⁾ οὐ πελάθεις ἐπ' ἀρωγάν.

Choeph. 1069 παιδοβόροι μὲν πρῶτον ὑπῆρξαν μόχθοι (labores). Thyestes enim ipse παιδοβόρος est, „pueros devorans”, „nativorus”, qua re epitheton παροξυτόνως scribendum est, quod si προπαροξυτόνως scriberetur, „a pueris devoratus” significaret, quod nequaquam de Thyeste dici potuisset.

fr. 128 δοριλύμαντοι (passive: „hasta perdit”) Δαναῶν μόχθοι.

fr. 298 Ἀτλαντος παῖδες μέγιστον ἄθλον οὐρανοστεγῇ κλαίεσκον. οὐρανοστεγῆς, „coelum sustinens” proprie Atlas ipse est.

His subiungo:

pg. 61; Choeph. 524 ἐκ νυκτιπλάγκτων δειμάτων, ibid. 751 νυκτιπλάγκτων κελευμάτων.

¹⁾ cf. Prom. 600 σκιρτημάτων δὲ νήστισιν αἰκίαις, de quo vide pg. 93, Agam. 193 πνοαὶ δ' ἀπὸ Στρύμονος μολοῦσαι, κακίσχολοι, νήστιδες, ibid. 1017 νήστιν ὤλεσεν νόσον, 1621 τὸ γῆρας αἶ τε νήστιδες δύαι. Choeph. 250 τοὺς δ' ἀπαρφανισμένους νήστις πιέζει λιμός, «ieiuna fames.» —

²⁾ ἀνδροδάκτος securis epitheton exstat: Choeph. 860 κοπάνων ἀνδροδάκτων, cf. πυργοδάκτος, quod de bellis dictum est Pers. 97.

³⁾ Idem vocabulum de laboribus bellicis legitur Rhes. 225: ἐκ κόπων ἀρειφάτων.

Eumen. 375 ἀμετέραις ἐφ' ὁδοῖς μελανείμοσιν ὀρχήσμοις
τ' ἐπιφθόνοις ποδός.

μελανείμονες „pulla veste indutae”, ἐπίφθονοι „invisae”
ipsae Furiae sunt, de quibus dicitur:

Eumen. 250 ὑπὲρ τε πόντου ἀπτέροις ποτήμασιν ἦλθον,
„volatu non alato”.

Choeph. 23 ἐκ δόμων ἔβαν δξύχειρι σὺν κτύπῳ, ¹⁾ vel ut
Wecklein, alii, scholiastem secuti, qui explicat „σὺν
κοπέτῳ”, edunt, κόπῳ, „planctus”. Ipsae feminae enim
lamentantes, pectus plangentes, sive manu tundentes
δξύχειρες (acutas manus habentes) ²⁾ sunt. Collatis locis
Euripidis Alc. 87 χερῶν κτύπον, Suppl. 87 στέρνων κτύπον,
idem Troad. 789, Phoen. 1351 λευκοπηχεῖς κτύπους, Suppl.
604 στερνοτυπεῖς κτύποι, etiam Choeph. 23 κτύπῳ fortasse
retineri potest.

Suppl. 378 μονοψήφοισι νεύμασιν σέθεν χρέος πᾶν ἐπικραί-
νεις, de Iove dictum qui omnia suo unius arbitrio
decernit.

Sept. 741 παλαιγενῇ γὰρ λέγω παρβασίαν ὠκύποινον. ὠκύ-
ποινος passive „celeriter punitus” Laius ipse est, qui
violavit oraculum Apollinis. Sed Agam. 226 γυναικοποιῶν
πολέμων „mulierem (Helenam scil.) punientes, ulciscentes,

¹⁾ cf. pg. 29.

²⁾ Frey l. c. comparat μακρόχειρ, quod legitur Strab. 15 : 735,
Plut. Artax. 1.

epitheton activo sensu usurpatur, ut Agam. 58 ὑπερόποιον Ἐρινύν, Choeph. 383 — ἄταν, Agam. 155 μῆνις τεκνόποιος (filiam Iphigeniam ulciscens) ¹⁾, de quo vide pg. 91. —

Complura exempla habemus, ubi actio „caedis” instruitur epitheto hominis caedentis:

Sept. 681 ἀνδρῶν δμαίμων θάνατος αὐτοκτόνος.

Agam. 1573 ἄλλην γενεὰν τρίβειν θανάτοις αὐθένταισι.

Eumen. 212 οὐκ ἂν γένοιθ' ὀμαιμος αὐθέντης φόνος.

Non aliter dicit Euripides ²⁾ Herc. F. 839 αὐθέντη φόνος,

Phoen. 880 θάνατος αὐτόχειρ, Orest. 947 αὐτόχειρι σφαγῇ,

Phoen. 334 ἐπ' αὐτόχειρα σφαγάν.

αὐτοκτόνος, αὐθέντης, αὐτόχειρ is est, qui se ipsum interficit (qui propria manu interficit, qui sibi manus affert), vel qui sua ipse manu alium interficit, ut Med. 1254 τέκνοις προσβαλεῖν χερ' αὐτοκτόνον, quod ipsa mater sua manu liberos interfectura, non alii interficiendos traditura erat, cf. Wecklein ad Eumen. 212: „αὐθέντης wie αὐτόχειρ, wer sein eigenes Blut vergießt, indem er Blutsverwandte umbringt”.

Agam. 1494 legitur: κεῖσαι... ἄσεβεῖ θανάτῳ (i. e. φόνῳ, caede) βίον ἐκπνέων, quia Clytaemestra quae maritum interfecit, ἄσεβής est. Aeschylum secutus est Euripides

¹⁾ Perverse hoc Frey vertit: «des Kindes verlustiger Zorn.»

²⁾ cf. etiam Plato Legg. 9 pg. 872 C.: ξυγγενῶν αὐτόχειρας φόνους ἢ δι' ἐπιβουλεύσεως γενομένους.

Medea 1287: *Φόνῳ τέκνων δυσσεβεῖ* cf. vs. 1383 *τοῦδε δυσσεβοῦς Φόνου*.

Sed etiam notio „pugnae” habet epitheton eius, qui pugnat his locis:

Choeph. 729 *Χθόνιον δ' Ἑρμῆν τοῖσδ' ἐφοδεῦσαι ξιφοδήλη- τοῖσιν ἀγῶσιν*. „Gladio laedens” Orestes ipse est. Non bene Frey l. c. pg. 54 hoc passiva significatione accipit, „gladio laesus, interfectus”, putans pugnam habere epitheton eius, qui cadit, interficitur, ut *ξιφοδήλητος θάνατος* Agam. 1528, de quo vide pg. 58. Nam illo loco agitur de Clytaemestra nondum gladio interfecta.

Choeph. 584 *ξιφηφόρους ἀγῶνας δρῶσόντι μοι*.

ξιφηφόρος enim Orestes est. Eadem locutio redit Eur. Herc. F. 812.

Pers. 950 *Ἰάνων ναύφαρκτος Ἄρης*, in quibus verbis Ἄρης „pugna” significat.

Eumen. 472 *οὐδὲ μὲν ἐμοὶ (Minervae scilicet) θεῖμις Φόνου διαίρειν δξύμηνίτους δίκας*.

δξύμηνιτοι „acerbe irascentes” *οἱ διζζόμενοι* ipsi sunt, cf. Wecklein ad locum: „einen Rechtstreit, in welchem sich die Gegner mit grimmigem Hasse gegenüberstehen.” —

Euripides multo minus frequens est in hac traiectione epitheti, quam Aeschylus. Pleraque exempla, quae legimus apud eum eius naturae sunt, ut notio „pug-

nandi, certandi" habeat epitheton eius, qui pugnat, et certat. Legimus:

Androm. 1020 *Φονίους ἀνδρῶν ἀμίλλας ἔσσετ' ἀστεφάνους*, quorum verborum Römheld l. c. pg. 201 hanc paraphrasin praebet: „Talia instituistis hominum certamina, unde nemo coronas reportare posset". Ex quo facile intelligi potest, eos qui certant *ἀστεφάνους*, „non coronatos" esse.

Medea 557 *οὐδ' εἰς ἄμιλλαν πολύτεκνον σπουδὴν ἔχων*, quod mire, ut opinor, sic explicatur: *εἰς πολυτεκνίαν σπουδὴν ἔχων σὺν ἀμίλλῃ*, cf. J. Schmidt l. c. pg. 28, vel: *εἰς ἄμιλλαν πολλῶν τέκνων σπουδὴν ἔχων*, Römheld l. c. pg. 192. Weil bene vertit: „Ni par le désir, de rivaliser avec ceux, qui ont beaucoup d'enfants". Itaque homines, cum quibus certatur, et ipsi quoque qui certant, proprie *πολύτεκνοι* „multos liberos habentes" sunt.

Similiter Iph. T. 411 *Φιλόπλουτον ἄμιλλαν αὖξοντες μελά-θροισιν*, „certamen divitias amans" epitheton ab agentibus ad actionem traiectum est.

Porro legitur:

Androm. 106 ὦ Τροίᾳ, δορὶ καὶ πυρὶ δηιάλῳτον εἴλε σ' ὁ *χιλιόναυς* Ἑλλάδος ὠκύς Ἄρης, ubi Ἄρης „πόλεμος" „pugna" significat. *Χιλιόναυς* „mille naves habens" praeterea invenitur: Orest. 352 *χιλιόναυν στρατόν*, Rhes. 262 *χιλιόναυν στρατίαν*, Iph. A. 174 *ἐλάταις χιλιόναυσιν*. Idem est *χιλιοναύτης*, quod Aeschylus usurpat Agam. 45 *στόλον*

χιλιοναύτην, Euripides Iph. T. 141 σὺν κώπᾳ χιλιοναύτῃ. ¹⁾ —

Herc. F. 789 συνασιδοί (i. e. συνᾶδοντες) νυμφαὶ τὸν Ἡρακλέους καλλίνικον ἀγῶνα. Hercules ipse καλλίνικος dicitur vs. 582, 961.

Herc. F. 812 ξιφηφόρων εἰς ἀγῶνων ἄμιλλαν ²⁾, cf. Ch. 584.

Troad. 363 μητροκτόνους ἀγῶνας ³⁾, „certamina matrem interficientia.”

Troad. 1003 δοριπετῆς ⁴⁾ ἀγωνία. „Hasta cadentes” ipsi pugnantes sunt.

De Helenae vs. 356 αὐτοσίδαρον ἄμιλλαν iam egimus pg. 12. Totus locus, ubi haec verba leguntur, valde impeditus est. Dicit autem Helena:

Φόνιον αἰώρημα

διὰ δέρης ὀρέξομαι,

ἢ ξιφοκτόνον δῖον γμα

αἰμορύτου σφαγᾶς

αὐτοσίδαρον ἔσω πελάσω διὰ σαρκὸς ἄμιλλαν.

Dubitat Helena, utrum suspendio mortem sibi con-

¹⁾ cf. Homericum πολυβούτης Ilias 9: 154, 296 i. q. πολύβους, quemodmodum apparet ex forma πολύρην quacum l. c. coniunctum est hoc adiectivum.

²⁾ Römheld pg. 200: «certaminum, in quibus ii, qui pugnant, gladios gerunt.»

³⁾ Römheld pg. 195: «actiones matricidii.»

⁴⁾ Idem epitheton legitur Androm. 653: πεσήματα δοριπετῆ.

sciscere melius sit an gladii auxilio. Αἱμορῦτου Hartung coniecit pro codicis scriptura λαιμορῦτου, vocabulum nusquam alibi lectum, quod praeterea cum σφαγᾶς nullum sensum praebet. Non enim quid sit „caedes e gula profluens” intelligitur. Recepta coniectura Hartungii Römheld pg. 202 putat αἱμορῦτου σφαγᾶς per alterius membri abundantiam pro αἵματος σφαγᾶς dictum esse, nihilque nisi sanguinis notionem pluribus verbis significare. ¹⁾ Sed ne sic quidem verborum ξιφοκτόνον δίωγμα αἱμορῦτου σφαγᾶς sensus clare perspicitur. Nam insectatio sanguinis, quid sibi velit, non liquet. Substantivum σφαγαί numero plurali ²⁾ Aristot. H. A. 1 : 14 iugulum significat, κοινὸν μέρος αὐχένος καὶ στήθους, qua corporis parte victimae mactari solebant. Eandem substantivi significationem de hominibus habemus Prom. 863 δίθηκτον ἐν σφαγαῖσι βάψασα ξίφος, Orest. 291 εἰς σφαγὰς ὄσαι ξίφος, cf. etiam Thuc. 4 : 48 οἰστοὺς οὕς ἀφίσταν ἐκεῖνοι ἐς τὰς σφαγὰς καθιέντες. Idem sensus in Helenae loco admitti potest; qua significatione accepta intelligi potest, librarium aliquem, qui eundem sensum desideraret, pro αἱμορῦτου λαιμορῦτου scripsisse. —

Herc. F. 1193 δὲ ἐπὶ δорὺ γιγαντοφόνον ἦλθε, ubi δорὺ (i. e. pugna) γιγαντοφόνον active dictum est, „gigantes

¹⁾ cf. Agam. 1389 ἐκφυσιῶν δὲ ξεῖαν αἵματος σφαγῆν.

²⁾ σφαγή singulari numero legitur Plut. Caes. 60 eodem sensu.

interficiens," non „pugna, in qua caedebantur gigantes” (Römheld).

Ion 987 οἷσθα γηγενῇ μάχην, cf. Cycl. 5 ἀμφὶ γηγενῇ μάχην.

Suppl. 525 ἀνδροκμήτας ¹⁾ ἀγωνίας, „ viros interficiens.”

Phoen. 500 οὐκ ἦν ἂν ἀμφίλεκτος ἀνθρώποις ἔρις „haderner Streit.” ἀμφίλεκτος idem est ac ἀμφιλόγος, quod legitur Med. 637 ἀμφιλόγοι ὄργαι, Soph. Antig. 111 νεικέων ἐξ ἀμφιλόγων.

Similiter Med. 638 ἀκόρεστα νείκη cum epitheto agentium. —

Ut apud Aeschylum, notioni „caedis” additur epitheton hominis caedentis, praeter Herc. F. 839, Phoen. 880, Orest. 945, Phoen. 334 (vide pg. 51), hoc loco:

Hel. 154 ἐν Φοναῖς Σηροκτόνοις, de quo vide pg. 13 et aliis locis quattuor, ubi αἷμα pro φόνος est:

Herc. F. 1201 αἰδόμενος αἷμα παιδοφόνον, activo sensu „pueros interficiens”, quam ob rem παροξυτόνως scribendum est. ²⁾

Orest. 833 ματροκτόνον αἷμα χειρὶ θέσθαι.

„ 1649 δίκην ὑπόσχεσ αἵματος μητροκτόνου.

Bacch. 139 ἀγρεύων αἷμα τραγοκτόνον.

¹⁾ Idem epitheton legitur apud Aeschylum quattuor locis:

Choeph. 889 ἀνδροκμήτα πέλεκυν, Eumen. 248 μόχθοις ἀνδροκμήσι, ibid. 956 τυχᾶς ἀνδροκμήτας. Suppl. 679 λοιγὸς ἀνδροκμή.

²⁾ Römheld: „sanguis occisorum puerorum» interpretatur.

ad quos locos cf. Aeschylum fr. 340 παλαγμοῖς αἶμα
τος χοιροκτόνου „porcos interficiens”. Vide pg. 47.

Laborem cum epitheto hominis laborantis praeter Hel.
1319 δρομαίων ὅτε πολυπλανήτων μάτηρ ἔπαυσε πόνων, in-
venimus:

Bacch. 873 μόχθοις ἀκυδρόμοις θρώσκει πέδιον παρα-
ποτάμιον. —

b. Epitheta, quae propria sunt hominis
mortui ad mortem ipsam transferuntur.

Apud Aeschylum legitur:

Suppl. 987 δορικανεῖ ¹⁾ μόρῳ, „hasta caesus”. Sed
Agam. 1170 πολυκανῆς „multos caedens”, Blomfield ad l.
etiam δορικανῆς active „hasta caedens” interpretatur,
quod nullum sensum dat. Legitur enim: καὶ μήτ' ἀέλπτως
δορικανεῖ μόρῳ θανῶν λάθοιμι, i. e. ne forte inscio populo
praeter spem hasta interficiar.

fr. 118 πισσοκώνητος μόρος, „pice obductus sive oblitus”.
Hesych.: πισσοκώνητον μόρον λέγουσιν, ὅταν πίσση καταχρι-
σθέντες τινὲς ὑπὸ πυρὸς ἀποθάνωσιν cf. Dindorf Lex. Aesch.
s. v. πισσοκώνητος. Compositum dictum est de tunica
molesta, de qua vide apud Romanos: Iuven. 8 : 235
(cf. 1 : 155), Martial. 10 : 25. Sen. ep. 14 : 5. Tertull.
ad mart. 5, ad nat. 1 : 18. De eodem, ut mihi videtur,

¹⁾ Quod Porson correxit ex: δορυκ' ἀνημέρωι.

supplicio Plautus agit Capt. 597: Pix agitet apud carnificem tuoque capiti inluceat.

Agam. 1530 ξιφοδήλῳ θανάτῳ τίσας, ἅπερ ἔρξεν.

ξιφοδήλητος „gladio laesus” non „gladio laedens” (Dindorf s. v.), quod sanum sensum non praebet, Agamemnon ipse est. Choeph. 729 tamen ξιφοδήλητος activo sensu usurpatur cf. pg. 52.

Fortasse etiam eodem modo interpretandum est:

Prom. 860 Πελασγία δὲ δέξεται (scil. filios Aegypti) θηλυκτόνῳ Ἄρει „a mulieribus interfectus”, collatis Soph. Aias 252 πεφόβημαι λιθόλευστον Ἄρῃ, Ant. 36 φόνον προκεῖσθαι δημόλευστον ἐν πόλει, quae epitheta proprie ad personam referenda sine dubio προπαροξυτόνως scribenda sunt, ideoque habent sensum passivum cf. Lobeck ad Aiacem vs. 325 et 252, qui comparat Maneth. IV: 614 θάνατος θηρόβορος „a bestiis devoratus”.

Agam. 1309 φόνον δόμοι πνέουσιν αἵματοσταγῇ „cruore stillans” collato cum Sept. 836 αἵματοσταγεῖς νεκρούς.

Apud Euripidem legitur:

Androm. 399 ἥτις σφαγὰς μὲν Ἑκτορος τροχηλάτους κχτεῖδον

τροχήλατος apud tres tragicos occurrit, sed diversa significatione. Hoc loco compositum „rotis agitated” significat. Item Iph. T. 82: τροχηλάτου μανίας, de quo vide pg. 80. Sophocles Elect. 49 epitheto de curribus

utitur: ἐκ τροχηλάτων δίφρων, „rotis actus”. Apud Aeschylum Pers. 1001 ἀμφὶ σκηναῖς τροχηλάτοισιν, de tentoriis „rotis sive curribus vectis” dictum est, fr. 171 τροχήλατον σχιστῆς κελεύθου τρίοδον, de trivio „curribus trito”. Diversam prorsus notionem τροχήλατος habet Aristoph. Eccles. 1 : ὦ λαμπρὸν ὄμμα τοῦ τροχηλάτου λύχνου, scilicet per paroediam adhibitum epitheton quasi τῷ κερκμέῳ τρόχῳ ἐλαθείς, „rota figulari circumactus”. τροχός „rota figularis” occurrit apud Homer. Il 18 : 600. —

Elect. 1172 μητρὸς νεοφόνοισιν αἶμασι πεφυρμένοι, ubi αἶμα i. q. φόνος cum epitheto matris interfectae.

Eandem notionem αἶμα habet:

Phoen. 1062 ἔ δράκοντος αἶμα λιθόβολον κατειργάσω. Cum αἶμα λιθόβολον „lapide ictus” comparari potest λιθόλευστον Ἄρη. Hic autem epitheton ab animali traiectionem est. Similiter Aias 546 νεοφάγῃ τόνδε προσλεύσσω φόνον, ibid. 55 πολυκέρων φόνον „caedem multicornem.” —

c. Epitheta proprie de hominibus dicta, ad locum transferuntur, ubi hi versantur, vel aliquid agunt.

Apud Aeschylum legimus:

Prom. 389 ἢ τῷ νέον θακοῦντι παγκρατεῖς ἔδρας, quod poetice per figuram etymologicam dictum est pro θακοῦντι ἐν παγκρατεῖ ἔδρᾳ, cf. O. R. 2 τίνας ποῦθ' ἔδρας τάσδε

μοι θαύζετε. — παγκράτης „super omnia regnans” Iupiter ipse est.

Eumen. 41 ὁρῶ... ἄνδρα Θεομυστῇ ἔδραν ἔχοντα προστρόπαιον, quibus in verbis προστρόπαιος „supplex” adiectivum est cum voce ἔδρα coniungendum.

Suppl. 374 μονοσκήπτροισι δ' ἐν θρόνοις χρέος πᾶν ἐπικραίνεις. Non idem est ac θρόνοις μονοσκήπτρου (Dettweiler). Epitheton significans „solus sceptrum gerens,” et proprie regi conveniens, cf. Nonn. Ev. Ioann. 19, 12 Καίσαρος μονοσκήπτρου βασιλῆος, ubi alterum exemplum huius compositi est, hic ad locum, ubi rex versatur, translatum est, quod eo facilius fieri potest, quoniam θρόνοι symbolice eodem modo usurpatur, quo nos dicimus „Kroon, Scepter” pro rege, vel potestate regia. Idem dicendi genus est, si invenimus „laurum” pro victoria, „olivum” pro pace, „fasces” pro consule, „taedam” pro nuptiis. Comparari etiam potest: „Er erhält den Feldhernnstab, den Kardinalshut”. Corneille: A la fin j'ai quitté la Robe pour l'Epée. ¹⁾

Similiter de Apolline Iph. T. 1254 ἐν ἀψευδεῖ θρόνῳ μαντείας βροτοῖς νέμων.

¹⁾ Gerbert «die Sprache als Kunst» II pg. 59 «Statt des Namens, welcher den wesentlichen Begriff ausdrückt, findet sich oft die Angabe des äusseren Zeichens, mit welchem seine Erscheinung verknüpft ist.

Agam. 12 νυκτίπλαγκτον ἐνδροσὸν τ' ἔχω εὐνήν οὐκ ἐπισκοπούμενην.

νυκτίπλαγκτος „noctivagus” de quo vide pg. 48 sub νυκτίπλαγκτος πόνος (Agam. 330), proprie homo est, qui in cubili versatur ¹⁾).

Agam. 411 λέχος καὶ στίβοι Φιλάνορες. ²⁾

„ 1494, 1518 κοίταν τάνδ' ἀνελεύθερον.

Eumen. 770 ὄδους ἄθυμους, ubi ἄθυμος non est „animo non placens”, ut Dindorf Lexic. Aesch. s. v. explicat, sed „animo carens, ignavus”, a persona translatum.

Suppl. 50 ἐν ποιονόμοις ματρός ἀρχαίης τόποις.

ποιονόμος nihil aliud esse potest nisi „herbivorus” cf. Agam. 1170 θυσίαι πατρός πολυκανεῖς βοτῶν ποιονόμων, non, ut nonnulli putant, inter quos Dindorf Lex. Aesch. s. v., Oberdick in Commentario ad Suppl. pg. 94, „herbosus” significat. Proprie ad personam, matrem Ionem ipsam, pertinens, compositum ab ea ad locum, ubi versatur, traiectionem est; cf. Schol. qui explicat: ἐν Ἀργεῖ, οὗ ἐνέμετο ἡ Ἰώ. Similiter vs. 539 ματέρος ἀνθονόμους ἐπωπῆας, ubi ἀνθονόμος activo sensu usurpatur, non „cuius flores depascuntur” (Dindorf), sive substantivum ἐπωπή cum

¹⁾ Sept. 364 autem: εὐνὴν αἰχμάλωτον ἀνδρὸς εὐτυχοῦντος, vocabulo εὐνὴν metaphorice usurpato pro «coniuge,» epitheton sine traiectione adhibetur, ut Aias 212: ἐπεὶ σε λέχος δουριάλωτον στέρξας ἀνέχει θούριος Αἴας.

²⁾ cf. Pers. 136 πόθῳ φιλάνορι pg. 81.

Schol. per „κατανομάς” explicandum est sive significat „locus, unde aliquid inspicitur”. Neque aliter:

fr. 243 Σπέρχειε ποταμὲ βουνόμοι τ' ἐπιστροφᾷ, ¹⁾ βουνόμος „boves pascens” active dicitur, ut omnia adiectiva composita in -νόμος exeuntia, quae citavi pg. 67. Traiectionem non intellexit Dindorf s. v. vertens, a bobus depastus.” Alii explicant „ἐπιστροφᾷ βοῶν νεμομένων”. Epitheton παροξυτόνως scribendum est. Item Soph. Elect. 181 ὁ τὰν Κρίσῃ βουνόμον ἔχων ἄκταν, quamquam hoc loco LA. βούνομον προπαροξυτόνως pro βουνόμον παροξυτόνως correxit, quam scripturam Suid. s. v. βούνομον tuetur.

cf. etiam Suppl. 540 λειμῶνα βουχίλον, „boves alens,” ubi similis est usus dicendi.

Suppl. 40 λέκτρων ἀεκόντων ἐπιβῆναι.

Pers. 543 λέκτρων εὐνάς ἀβροχίτωνας.

Nisi χίτωνες „stragula” significare potest, epitheton a feminis ad locum, ubi versantur, translatum est. De periphrasi λέκτρων εὐνάς vide pg. 40.

Apud Euripidem:

Hippol. 68 Ἄρτεμι κάλλιστα παρθένων, ἃ... ναίεις εὐπατέρειαν αὐλάν.

Hic locus luculentissimum, ut opinor, huius traiectionis

¹⁾ De voce ἐπιστροφή, «locus in quem deverti potest» cf. Aesch. fr. 264 Κίλιξ δὲ χώρα καὶ Σύρων ἐπιστροφᾷ.

Idem substantivum van Herwerden in Hel. 404 pro ἐπιδρομάς proponit.

nis exemplum est. *εὐπατέρεια* „bonum patrem habens” legitur Homer. Il. 6 : 292 *Ἑλέναν ... εὐπατέρειαν*, ubi epitheton personae additur. Hic ad locum, ubi Artemis versatur, translatum est Quam ob rem non necessaria est coniectura, quam Gaisford proposuit et Nauck in editione sua recepit: *ναίεις, εὐπατέρει', ἂν' αὐλάν*. De explicatione quam Römheld verborum *εὐπατέρειαν αὐλάν* dat, vide pg. 29.

Iph. T. 1116 *βαμούς τε μηλοθύτους*, vel ut Enger et Koechly coniecerunt: *βαμούς θ' ἑλληνοθύτους*, epitheton active dictum est, „oves, Graecos immolantes,” non passive, ut Römheld putat, interpretans: „arae in quibus oves immolantur.” cf. O. C. 1495 *βούθυτος ἐστίν*, et

Iph. A. 185 *πολύθυτος ἄλτος*, ubi lucus ipse sacra facere dicitur.

Herc. F. 798 *ὦ λέκτρων δύο συγγενεῖς εὐναί*.

Phoen. 217 *ὁμογενεῖς ἐπὶ Λαίου πεμφθεῖσσι πύργους*.

Similiter Pind. Pyth. 9 : 83 *λευκίπποισι Καδμείων ἀγυιαῖς*, epitheton, quod frg. 11 : 113 de hominibus dictum est, ad vias translatum est. —

d. Epitheta, quae proprie hominibus conveniunt, transferuntur ad eorum tela, armaque.

Apud Aeschylum legimus:

Sept. 275 sqq.

ἄδ' ἐπεύχομαι

θήσειν τροπαῖα, δαΐων δ' ἐσθήματα
 στέψειν λάφυρα δουρίπληχθ' ἄγνοϊς δόμοις

278 [στέψω πρὸ ναῶν πολεμίων ἐσθήματα].

Probanda videtur haec Weillii lectio. Nam sine dubio vs. 278 interpretamentum est vs. 277, ab interpolatore additum. Vulgata lectio λάφυρα δουρίπληκτα retineri potest, „spolia hasta perculsa”, neque opus est scribere, quod Dindorf proposuit: δουρίπηχθ' ἄγνοϊς δόμοις, collato Agam. 578 θεοῖς λάφυρα ταῦτα τοῖς καθ' Ἑλλάδα δόμοις ἐπασσάλευσαν ἀρχαῖον γένος, neque quod Porson edidit: δουρίληφθ', collato Troad. 574 σκύλοις Φρυγῶν δοριθηράτοις. Quod schol. recentior δουρίπληκτα interpretatus est: διὰ τοῦ ἐμοῦ δορὸς σκυλευθέντα, qua re fieri potest, ut δουρίληφθ' legerit, nullius momenti est, cum haec a scriptura iam interpolata profecta esse possint. —

Sept. 135 ἑπτα δ' ἀγήνορες πρέποντες στρατοῦ δορυσσοῖς σάγαις.

Schütz mutat: δορυσσοὶ σάγαις, iudicans epitheton, quod significare non potest „hastam arcens”, ab hastae impetu praeservans”, (ut Schol. putat, cum explicat: ταῖς διὰ τῶν δοράτων σφζούσαις πανοπλίαις,) inepte sagis tributum esse. Eum sequi opus non est. Δορυσσός enim, „hastam vibrans”, „hasta impetuosus”, „bellicosus” a militibus ad ipsam armaturam traiectum est, cf. Suppl. 182 ubi idem

epitheton ad collectivum ὄχλον pertinet: ὄχλον δ' ὑπασπιστήρα καὶ δορυσσοὺν λεύσσω.

Eandem in modum σάγαι cum epitheto, proprie de homine dictum, occurrit:

Sept. 391 τοιαῦτ' ἀλύων τοῖς ὑπερκόμποις σάγαις, „iactabundus”, et Pers. 240 ἔγχει σταδαῖα καὶ Φεράσπιδες σάγαι. —

Pers. 269 τὰ πολλὰ βέλεα παμμιγῇ. „Ex omnibus mixtus” exercitus est, ideoque milites, qui tela emittunt, cf. Pers. 53 πάμμικτον ὄχλον, ubi ad collectivum pertinet epitheton.

Pers. 239 αἰχμὴ τοξουλός, „arcum tendens”. αἰχμὴ hoc loco „sagitta” significat.

cf. quod etiam cum traiectione dictum est: Pers. 55 τοξουλὸν λῆμα, pg. 79.

Pers. 320 πολύπονον δορύ, quod epitheton non interpretandum est „multos labores excitans”, sed „laboriosus”, translatum de milite multum hasta laborante.

Apud Euripidem:

Troad. 574 σκύλοις Φρυγῶν δοριθήρατοις, cf. Aeschylum Sept. 275.

Heracl. 819 ἐπειδὴ μονομάχου δι' ἀσπίδος διαλλαγὰς ἔγνωσαν οὐ τελουμένους.

Ab eo, qui pugnat, ad ipsa arma, quibus pugnat, epitheton μονόμαχος „pugnam singularem suscipiens”,

translatum est ¹⁾); ἀσπίς enim hoc loco non, ut Phoen. 1325 μονομάχῳ δορὶ μέλλειν εἰς ἀσπίδ' ἔξειν, „pugna” significat, quod patet ex ipsis verbis μονομάχῳ δορὶ, in quibus eadem traiectio adhibetur. Item Phoen. 1362 εἰς ἀγῶνα μονομάχου τ' ἄλλήν δορός. Minus recte igitur Römheld Heracl. 819 μονομάχου δι' ἀσπίδος vertit: „durch Einzelkampf”

Iph. A. 771 δοριπόνοις ἀσπίσι καὶ λόγχαις Ἀχαιῶν. Epitheton δορίπονος propter sequens „λόγχαις” credo habere passivam significationem: „hasta vexatus, pressus”, cf. Aeschylum Sept. 169 πόλιν δορίπονον, ibid. 628 δορίποννα κακά. Alia adiectiva composita cum δορι- in priore membro, quae passive usurpantur, sunt: δορικμής Choeph. 365 „hasta caesus”, δοριλύμαντος fr. 128 „hasta perditus” (vide pg. 49), δορικανής Suppl. 987 „hasta interfectus” (vide supra pg. 57), δοριτίνακτος Sept. 155 „hastis concussus”, δορίτμητος, Choeph. 347 „hasta occisus”, δοριθήρατος cf. supra, δορίκτητος Hec. 478, Androm. 155, δοριάλωτος Troad. 518.

e. Vocabula, quibus inest notio vivendi, instruuntur epithetis hominis viventis.

Apud Aeschylum occurrit:

¹⁾ cf. Aesch. Sept. 798: μονομάχοις προστάταις, ubi de hominibus epitheton legitur.

Prom. 633 αὐτῆς λεγούσης τὰς πολυφθόρους τύχας.

πολύφθορος passive „multum vexata” hoc loco Io ipsa est. Bene comparat Wecklein vs. 820 τῆς πολυφθόρου πλάνης, de eadem Ione dictum. Vide pg. 46.

Sept. 899 ἀραίῳ τ' ἐκ πατρὸς διχόφρονι πότμῳ.

διχόφρων: „qui mente est discordi.” Quod Schol. explicat: „οὐχ ὁμονοοῦντες” ipsi fratres sunt, cf. Frey l. c. pg. 51. Transit deinde locutio in simplicem notionem „διχοφροσύνη”. —

Pers. 852 μεγάλας ἀγαθὰς τε πολισσονόμου βιοτᾶς, cf. Choeph. 864 ἀρχὰς πολισσονόμους ἔξει, e quo apparet epitheton πολισσονόμος, „urbem regens” proprie ad personam referendum esse. Ceterum πολισσονόμος βιοτῇ non multum discrepat a „πολιτεία, staatsleven.” Dindorf Lexic. s. v. mire πολισσονόμος Choeph. 864 „urbem regens,” sed Pers. 852 „in urbe sive civitate degens” interpretatur.

Alia nomina composita in -νόμος exeuntia apud Aeschylum sunt: ἀστυνόμος Agam. 88 (θεῶν), γαιονόμος Suppl. 54, μελισσονόμος fr. 84 (Ranae 1283), οἰακονόμος Prom. 149, οἰκονόμος Agam. 155 (μῆνις), πεδιονόμος Sept. 272, πεζονόμος Pers. 76, περσονόμος Pers. 919 (τιμῆς), ποιονόμος Agam. 1170 (βοτῶν), Suppl. 50 (τόποις), cf. pg. 61, ἀνθονόμος Suppl. 539 (ἐπωπάς) ibid., σιδαρονόμος Sept. 788 (χερί). —

Choeph. 1002 ἀργυροστερῇ βίον νομίζων, „vitam furacem

agens, exercens, profitens," i. e. een zilverroovend leven leidend, cf. nostrum „een zittend leven, een lui leven", et apud Plat. in Rep. III pg. 407 B: ἐδραῖοι ἀρχαί.

Agam. 245 πατὴρ Φίλου τριτόσπονδον αἰῶνα.

τριτόσπονδος „qui tertium libationem facit" ad ipsum patrem Agamemnonem referendum est, cf. Frey. l. c. pg. 51.

Agam. 1449 δεμνιοτήρης μοῖρα, active „sors cubile servans" ¹⁾ cf. Agam. 53 δεμνιοτήρη πόνον pg. 48. —

Agam. 1427 περίφρονα (superba) δ' ἔλακες, ὥσπερ οὖν Φονολιβεῖ τύχη Φρὴν ἐπιμαίνεται.

Chori scilicet verba ad Clytaemestram. Φονολιβής „cruorem stillans" (ut enim αἷμα pro φόνος dicitur, sic etiam φόνος pro αἷμα), ²⁾ etiam legitur Eumen. 164. Frey verba Φονολιβεῖ τύχη ita accipit, ut epitheton referat ad Agamemnonem, qui ab uxore necatus, cruorem stillat. Wecklein vertit: „wie ja gewisz infolge des vergossenen Blutes dein Sinn toll ist". Φονολιβεῖ τύχη igitur pro τὸ λείβειν φόνον eodem modo intelligit, ut διχόφρων πότμος dictum est pro διχοφροσύνη. Sed φόνον

¹⁾ Dettweiler contra epitheton passive interpretatur: sors eorum, qui in cubili servantur.

²⁾ cf. Sept. 44 διγγάνοντες χερσὶ ταυρείου φόνου. Choeph. 1012 φόνου δὲ κηκὶς σὺν χρόνῳ ξυμβάλλεται. Eumen. 184 ἐμοῦσα ἐρόμβους οὐς ἀφείλκυσας φόνου.

λείβειν idem valens ac „sanguinem effundere” nusquam invenitur. Mihi maxime arridet coniectura Schützii, iudicantis e particula ὥσπερ perspicuum esse in τύχῃ latere vocabulum, quod metaphoram contineat. Scribit autem, referens ad illam superstitionem, ut, qui humanum sanguinem bibissent, eos furiosa quadam audacia incendi: Φονολίβεϊ τέχῃ, „poculo cruorem stillanti, sanguine redundanti,” et germanice sic vertit: „Du rasest nicht anders, als ob du dich in einem Blutbecher be- rauscht hättest.” —

Eumen. 960 νεανίδων ἐπηράτων ἀνδροτυχεῖς βίβτους δότε. ἀνδροτυχεῖς „virum nanciscentes” proprie virgines sunt.

Eumen. 476 αὔται (scil. Furiae) ἔχουσι μοῖραν οὐκ εὐπέμπελον.

εὐπέμπελος, „qui facile dimitti potest”, Schol. metaphorice explicat: εὐπαραίτητος, εὐχερής, εὐάρεστος. —

Agam. 762 οἴκων εὐθυδίκων καλλίπαις πότμος αἶ, „pulchram prolem habens” cf. Eumen. 1031 εὐάνδροισι συμφοραῖς, et Eurip. Ion 491 βιοτᾶς εὐπαιδος. Aliter dictum est Orest. 964 ἃ κατὰ χθονὸς νερτέρων καλλίπαις θεά de Persephone, et Iph. T. 1234 εὐπαις ὁ Λατοῦς γόνος de Apolline, scilicet „een schoonkind”. —

Apud Euripidem praeter Ion 491 (cf. supra) tantum haec inveni:

Hippol. 1110 μετὰ δ' ἴσταται ἀνδράσιν πολυπλάνητος αἰών.

Orest. 79 πρὸς Ἴλιον ἔπλευσα Θεομανεῖ πότμῳ.

Θεομανής, „cui a diis furor immissus est, divino furore percita” Helena est. Transeunt deinde verba Θεομανεῖ πότμῳ in notionem „Θεομανία”, cf. vs. 845 τλήμων Ὀρέστης Θεομανεῖ λύσση δαμείς, ubi verbis Θεομανεῖ λύσση fere idem significatur ac Θεομανεῖ πότμῳ. Vide quod supra pg. 12 sqq. diximus ad explicandum βούθυτος ἡμέρα. Sine traiectione Θεομανής substantivo additur Aeschylus Sept. 653 ubi de Polynice legitur: ὦ Θεομανές τε καὶ Θεῶν μέγα στύγος. Hic enim στύγος, quod proprie „odium significat, concreta notione „hominis odiosi” adhibetur. Vide pg. .

Androm. 658. τῇδε συντράπεζον ἀξιοῖς ἔχειν βίον. συντράπεζος „eiusdem mensae particeps” homo est. εὐτράπεζος „bonam mensam habens”, „luxuriosus” legitur apud Aeschylum Agam. 243 πατὴρ κατ’ ἀνδράνας εὐτραπέζους, apud Euripidem fr. 672 βίος οὐκ εὐτραπέζος, fr. 1039 vs. 3 ὁρᾷς τὸν εὐτραπέζον ὥς ἡδὺς βίος. Oppositum δυστραπέζος habet Euripides Herc. F. 385 ubi πῶλοι (Diomedis equi) detestabilem mensam habere dicuntur, quia peregrinos a domino sibi obiectos homines devorabant. —

g. Epitheta, quae proprie de ipsis hominibus dicuntur, ad membra corporis transferuntur.

Poetae Graeci, maximeque tragici, de membris cor-

poris humani ita loquuntur, ut ea, instructa epithetis, quae proprie ipsis hominibus conveniunt, tamquam personas tractent, atque conscientia animent. Sic adhibita videmus:

ὄμμα. Prom. 903 μηδὲ κρείσσονων ἐμοῦ θεῶν ἄφυκτον ὄμμα προσδράκοι με, „oculus inevitabilis, cui propter vim nemo resistere potest.” Agam. 889 ἐν ὀφθαλμοῖσι δ'ὄμμασιν βλαβὰς ἔχω, „oculis sero requiescentibus”. Aesch. Suppl. 814 βίαια μὴ ὀρῶν ὄμμασιν ἐνδίοις. Medea 1183 ἐξ ἀναύδου ὄμματος.

χεῖρ. Eumen. 102 πρὸς χερῶν μητροκτόνων de Orestis manibus dictum. Pers. 202 σὺν θυηπόλῳ χερὶ βωμὸν προσέστην. Prom. 849 ἀταρβεῖ χερὶ. Sept. 788 καὶ σφε σιδαρονόμῳ διὰ χερὶ ποτε λαχεῖν κτήματα, Agam. 116 χερὸς ἐκ δοριπάλτου. Sept. 783 πατροφόνῳ χερὶ τῶν κρείσσοτέκνων ὀμμάτων ἐπλάγχθη, quem locum difficillimum editores vulgo sic interpretantur: „Manu, quae patrem occiderat, oculis se privavit liberis praestantioribus.” Dubitandum autem est, num κρείσσοτέκνων genuinum sit. Neque coniectura Hermannii: κρυσσοτέκνων ὀμμάτων, „oculis, qui liberis occursuri erant, i. e. visuri eos” sensum probabilem affert.

Hecub. 1034 ἀπολέμῳ χερὶ, „manu belli imperita, i. e. ignava”.

στόμα. Aesch. fr. 281 : ὃ τὸ Φοῖβου θεῖον ἀψευδὲς στόμα, cf. Eur. Heracl. 891 ἀψευδὲς στόμα, Eur. Suppl.

869 εὐπροσήμερον ¹⁾ στόμα. Prom. 319 ἄγαν ὑψηλὸν στόμα, „magniloquus”.

γλῶσσα, lingua scilicet, quatenus illa utimur loquentes, Agam. 636 κακαγγέλω γλώσση, „mala nuntians”, Suppl. 948 ἐξ ἐλευθεροστόμου γλώσσης, Agam. 1399 θαυμάζομέν σου γλῶσσαν ὡς θρασύστομος scil. ἐστί, in quibus exemplis posterior pars compositi eandem fere significationem habet ac vocabulum, cui epitheton additur. Bacch. 268 εὐτροχὸν γλῶσσαν ἔχεις.

καρδία (κραδία in numeris dactylicis). Agam. 1402 ἀτρέστῳ καρδίᾳ, Sept. 781 μαινομένα κραδίᾳ, cf. Medea 433, Hippol. 1274.

πούς. Orest. 1290 ποδὶ βοηδρόμῳ.

Ex his exemplis, quamvis multa eorum sic in communem usum abierint, ut translationem non amplius sentiamus, tamen intelligi possunt illae maioris audaciae locutiones, in quibus partes corporis ipsum hominem designant, unde fit, ut cum his epitheta coniungantur, quae proprie ad personas pertineant.

Apud Aeschylum invenimus:

Sept. 932 οἱ δ' ὧδ' ἐτελεύτασαν ὑπ' ἀλλαλοφόνοις χερσὶν ὁμοσπόροισιν.

ἀλλαλοφόνοι, ὁμόσποροι proprie ipsi fratres sunt, cf. vs.

¹⁾ cf. Alc. 775 εὐπροσηγόρῳ φρενὶ «animo, qui libenter compellatur.

820 βασιλέειν δ' ὁμοσπόροι πένπωκεν αἶμα γαῖα, ubi de hominibus ὁμόσπορος dicitur.

Similiter vs. 805 ἄνδρες τεθνῶσιν ἐκ χειρῶν αὐτοκτόνων ¹⁾.

Agam. 11 ἀνδρόβουλον (Herwerden ex Hesych. ἀνδρόλημον) γυναικὸς ἐλπίζον κέαρ „cor viri voluntatem habens.” Alia adiectiva composita in βουλος apud Aeschylum sunt: γυναικόβουλος Choeph. 626 (μήτιδας), vide pg. 78, αὐτόβουλος Sept. 1052, βαθύβουλος Pers. 142 (Φρόντιδα), ὀρθόβουλος Prom. 18 (Θέμιδος), ἀμφίβουλος Eumen. 733, δυσπαράβουλος Suppl. 106 (Φρεσίν).

Suppl. 71 ἀπειρόδακρυς καρδία „cor imperitum lacrimarum.”

Agam. 34 γένοιτο δ' οὖν μολόντος εὐφιλῆ χέρρα ἄνακτος τῇδε βαστάσαι χερί.

Choeph. 384 βροτῶν τλάμονι καὶ πανούργῳ χειρί.

Mirum exemplum habemus:

Suppl. 656 τοιγὰρ ὑποσκίων ἐκ στομάτων ποτάσθω Φιλότιμος εὐχά.

Ex eo, quod recte comparat Schütz, vs. 354 ὄρῳ κλάδοισιν νεοδρόποις κατάσκειον νέον Θῆμιλον, apparet proprie homines i. e. puellas ὑποσκίους (umbrosas) esse, quia supplices olivae ramos praetenderint. Oppositum invenies apud Euripidem, qui Orest. 383 ἀφύλλου στόματος ἐξάπτων λιτάς, locum Aeschyleum imitatur. Quare non scriben-

¹⁾ De epitheto αὐτοκτόνος vide pg. 51.

dum est, quod Reiske et Nauck coniecerunt: ἀφύλλους.
Cf. etiam Hesychius: Ἀφύλλου στόματος· ἄνευ ἱκετηρίας.

Apud Euripidem praeter Hel. 135 εὐγενῇ δέρην, et
vs. 1186 εὐγενοῦς κρατός, de quo vide pg. 9, 10, legitur:

Ion 242 εὐγενῇ παρηΐδα, „nobilem genam”. Sed Iph.
A. 1574 αἶμα καλλιπαρθένου ¹⁾ δέρης ad analogiam adiec-
tivorum possessivorum explicandum erit, cf. pg. 103. —

Orest. 383 ἀφύλλου στόματος ἐξάπτων λιτάς.

ἄφυλλος „sine foliis” Orestes est, „in manu olivae
ramos non gerens”, cf. supra ad Suppl. 656.

Medea 1254 τέκνοις προσβαλεῖν χέρ' αὐτοκτόνον, cf. pg. 51.

Alcest. 103 οὐδὲ νεολαία δουπεῖ χεῖρ γυναικῶν.

νεολαία, quod per se substantivum est, legitur apud
Aeschylum Pers. 670 νεολαία γὰρ ἤδη πᾶς ὄλωλεν, et
Suppl. 686 εὐμενὴς δ' ὁ Λύκειος ἔστω πάσα νεολαία. Hoc loco
adiectivi vice fungitur, i. q. νέος. Νεολαία autem nihil
aliud esse videtur nisi substantivum ab adiectivo νέος
derivatum. Quod si conceditur, necesse non est νεολαία
in loco Euripideo cum Römheld, qui putat vocem cohae-
rere cum λάος et significare „cuiusvis populi homines
adolescentes”, ita explicare, ut alterum membrum signi-
ficationem suam amittat. —

¹⁾ De Hel. vs 1 Νείλου καλλιπάρθενοι ῥοαί cf. pg. 8.

h. Traiectio ab hominibus ad eorum vocem.

Vox humana et vocabula huic cognata, instructa epithetis hominibus propriis, quasi personae sint, tractantur. Si epitheta sunt composita, non raro videmus horum posteriorem partem eandem fere habere significationem atque substantiva, quae epithetis illis ornentur. Leguntur autem:

Apud Aeschylum:

Pers. 575 *τεῖνε δὲ δυσβάκτον βοᾷτιν αὐδάν.*

Prom. 173 *μελιγλώσσοις πειθοῦς ἐπαιδαῖσιν*, dulce loquentes incantationes.

Pers. 940 *αἰανὴ πάνδυρτον δυσθρόον αὐδάν.*

„ 935 *πρὸς Φθόγγον βοάν.*

Eumen. 380 *αὐδᾷται πολύστονος Φάτις.*

Agam. 57 *γόνον δξύβοαν* cf. 711 *πολύθρηνον ὕμνον.*

Sept. 1023 *δξύμολπα οἰώγματα.* —

Apud Euripidem:

Hecub. 661 *κακογλώσσου βοῆς*, Troad. 127 *συρίγγων εὐφθόγγῳ Φωνᾷ*, Phoen. 1224 *εὐαγγέλου Φήμης*, Iph. T. 143 *δυσθρηνήτοις θρήνοις*, quod aliter dictum est ac *αἰών δυσαίων*, *δυσδαίμων δαίμων*, similia, de quibus vide pg. 5; hic enim secundum membrum verbalem habet naturam, cf. Hecub. 212 *κλαίω πανδύρτοις θρήνοις.* —

Iph. T. 178 *ἀντιψάλμους ᾠδας*, Med. 1176 *ἀντίμολπον κωκυτόν.*

Ex his intelligi possunt ea, quae maiore audacia ¹⁾ dicta leguntur:

Apud Aeschylum:

Pers. 939 πολύδακρυον ἰακχάν. Epitheton quod proprie significat „multas lacrimas habens” ad personam pertinet, cf. Pers. 948 ἀρίδακρυς γόος, ubi clamor ipse pro homine clamanti lacrimas habere dicitur.

Agam. 244 ἄγνᾶ δ' ἀταύρωτος αὐδᾶ ἔτιμα.

ἀταύρωτος ²⁾ i. q. ἄξευκτος „virum nondum experta” ad Iphigeniam referendum est. Sic lectio mss., quam plerique editores in ἄγνᾳ δ' ἀταύρωτος αὐδᾳ mutaverunt, retineri potest.

Agam. 920 μηδὲ βαρβάρου Φωτὸς δίκην χαμαιπετὲς βόαμα προσχάνης ἐμοί, „humi prostratus clamor”, a persona (Clytaemestra) translatum ³⁾; cogitandum est de προσκυνήσει barbarorum, qui in terram prostrati reges adorabant.

Sept. 348 βλάχαι αἵματόεσσαι τῶν ἐπιμαστιδίων ἀρτί τρεφεῖς βρέμονται.

¹⁾ cf. quod pg. 72 diximus de partibus corporis.

²⁾ Parodia huius compositi invenitur Lysistr. 217: οἴκοι δ' ἀταυράτη διάζω τὸν βίον.

³⁾ Sed Pind Ol. 9:12 χαμαιπετεῖς λόγοι, Pyth. 6:37 χαμαιπετὲς ἔπος proprie humi cadentia verba i. e. nihil efficientia, vana, imagine petita a lanceis, quae ante metam humi cadunt. (Bräuning de adiectivis compositis apud Pindarum).

Sic habent omnes libri, nisi quod recentiores ἀρτι-
βρεφεῖς. Si vera est lectio ἀρτιτρεφεῖς, verba magna
audacia dicta sunt pro βλαχαὶ τῶν αἵματοέντων ἀρτιτρεφῶν
ἐπιμαστιδίων. Dindorf edit, quod Schütz proposuit ex
ἀρτιβρεφεῖς ortum, ἄρτι βρεφῶν cum ἐπιμαστιδίων coniun-
gendum, cf. Iph. T. 231 ἐπιμαστιδίων βρέφος. Sed „qui
omnem dictionis audaciam removeere volebant, etiam
αἵματοέντων scribere debebant”, Weil iure dicit.

Epitheta ab infantibus ad eorum vagitum traiecta
sunt, quam interpretationem cetera exempla satis, ut
opinor, tuentur.

Sept. 916 δαῖκτῆρ γόος, αὐτοστόνος, αὐτοπήμων, δαῖδφρων,
οὐ φιλογαθής, ἐτύμως δακρυχέων. De hoc loco cf. Frey l. c.
pg. 62, ubi dicit epitheta δαῖκτῆρ (i. e. lacerans, inter-
ficiens), δαῖδφρων (hostilis) ab obiecto scil. fratres ad
quos querela spectat, epitheta autem αὐτοστόνος, αὐτοπή-
μων, φιλογαθής, δακρυχέων ¹⁾, a subiecto i. e. ipsis
lamentantibus virginibus, traiecta esse.

Apud Euripidem:

Suppl. 773 μολπὰς ἐκχέω δακρυρρόους. Cantus ipse lacri-
mas stillare dicitur, epitheto a persona, qui cantat,
traiecto.

Mirum exemplum habemus:

¹⁾ cf. Pers. 939, 948 supra et Choeph. 449 πολύδακρυ γόον.

Phoen. 789 ἀλλὰ σὺν ὀπλοφόρῳ στρατὸν Ἀργείων ἐπιπινεύσας

ἄσματι Θήβαις,

κῶμον ἀναυλότατον προχορεύεις,

οὐδ' ὑπὸ Σურτομανεῖ νεβρίδων μέτα δινεύεις sqq.

ἄσματι Badham et Nauck scribunt ¹⁾ pro ms. αἵματι, quod nullum sensum praebet. Optime haec correctio quadrat cum ἀναυλότατον κῶμον et Σურτομανεῖ, cui ἄσματι supplendum est.

Epitheton ὀπλοφόρῳ traiectum esse putandum est, quod hic non maiore audacia fit, quam loco Aeschyleo Sept. 348 βλάχαι αἱματῶσσαι ἀρτιτρεφεῖς. —

i. Traiectio ad voces, quae „animum, „consilium” significant.

Apud Aeschylum leguntur:

Choeph. 626 γυναικοβούλους μήτιδας Φρενῶν.

Cum γυναικόβουλος cf. Agam. 11 ἀνδρόβουλος ²⁾, quam ob rem Dindorf epitheton male passive interpretatur: „a muliere excogitatus”. —

Prom. 602 Ἥρας ἐπικότοισι μῆδεσι δαμεῖσα, „iratis Iunonis consiliis perdomita”.

¹⁾ Wecklein: σὺν ὀπλοφόρῳ σάγματι, quocum comparat πάνοπλα ἀμφιβλήματα Phoen. vs. 779.

²⁾ Vide pg. 73.

Pers. 55 τοξούλῳ λήματι πιστούς. Ipsa voluntas velut arcum tendere fingitur. De composito τοξουλός cf. Pers. 239 αἰχμὴ τοξουλός pg. 65.

Pers. 29 ψυχῆς εὐτλήμονι δόξη. Epitheton εὐτλήμονι „fortis” proprie ad hominem pertinens substantivo δόξη additur, quod hic non „gloria, existimatio” significat (cf. Dettweiler, qui pg. 17 male vertit „Ruhm einer mutigen Seele”) sed „opinio quam de se habet aliquis. Ad huius substantivi sensum cf. Demosth. 19 : 29, Aesch. de falsa legatione 73, Thuc. 7 : 66 : 3.

Suppl. 363 ἱεροδόκα θεῶν λήματα. Ipsa voluntas deorum sacra oblata accipere dicitur.

Choeph. 606 ὁ παιδολυμὰς θεστιάς μήσατο πυρδᾶῃτιν πρόνοιαν „consilium igni consumens”.

Apud Euripidem solum inveni: Phoen. 1300 μονόμαχον ἐπὶ Φρέν' ἡλθέτην. De epitheto μονόμαχος cf. ad Heracl. 819 pg. 65.

k. Traiectio ab hominibus ad affectus animi quibus commoventur.

Quo audaciae Aeschylus et Euripides in epithetis cum substantivis coniungendis processerint, optime videri potest ex exemplis, quae nunc prolaturus sum. Notiones autem, quibus affectus animi exprimitur, per personificationem pro ipsis hominibus, quos commovent, ponuntur. Quare

epitheta si accedunt traiecta esse dicenda sunt ab homine ad quem proprie referenda sunt. Huc pertinent:

„Audacia”.

Prom. 861 *δαμέντων* (scil. *αὐτῶν*, Aegypti filiorum) *νυκτιΦρουρήτῳ* *θράσει*, „audacia noctis opportunitatem observante.” ¹⁾

„Timor.”

Prom. 580 *τί ποτέ μ' οἰστρηλάτῳ* *δείματι* *ᾧδε* *τείρεις*.

οἰστρήλατος passive dictum est „oestr o, o i. e. insania, percitus”. Collatis vss. 589 *τῆς οἰστροδινῆτος κόρης*, 681 *οἰστροπλήξ* *δ' ἐγὼ* *ἐλαύνομαι*, Suppl. 572 *οἰστροδόνητον* *Ἴω*, perspicuum est Ionem ipsam „*οἰστρήλατος*” esse. Epitheton, quod Schütz non bene expedit per „ex insania ortus”, a persona translatum est. Dettweiler „*δείματι οἴστρου*, timore oestri, insaniae” interpretans, non vertit secundum compositi membrum. Omnino reiiciendum est, quod Schol. putat, *οἰστρηλάτῳ* activum sensum habere, reddens: *δι' οἴστρου καὶ ἀναβακχεύοντι* *Φοβήματι*. —

„Insania”.

Agam. 1576 *πᾶν ἀπόχρη μοι μανίας μελάθρων ἀλληλοφόνους ἀφελούση*.

ἀλληλοφόνους homines sunt, qui se invicem interficiunt.

¹⁾ cf. Schol. *νυκτὸς γὰρ ἐπιτηρήσαντες αὐτοὺς ἀνεΐλον*.

Euripides Iph. T. 88 ἐλθὼν δὲ σ' ἡρώτησα πῶς τροχῆλα-
του ¹⁾ μανίας ἂν ἔλθοιμ' εἰς τέλος πόνων τ' ἐμῶν.

In his τροχῆλατος vulgo active explicatur, scilicet:
„furoris rotis quasi agitantis”. Vide Römheld pg. 69,
et Weilium, ²⁾ qui comparat: Orest. 36 τὸ μητρὸς αἷμα
νιν τροχῆλατεῖ μανίαισιν et Elect. 1252 δεινὰ δὲ Κῆρες
σ' αἰ κυνώπιδες θεαὶ τροχῆλατήτευσ' ἐμμανῆ πλανώμενον. Ita
vero praestat τροχός de „turbine” (βέμβιξ) accipere,
cf. Vergil. Aen. 7 : 377 *immensam sine more furit
lymphata per urbem. Ceu quondam torto volitans sub
verbere turbo sqq.*, ubi furor Amatae cum turbine com-
paratur. Tibullus I : 5 : 3. *Namque agor, ut per plana
citus sola verbere turben.*

Nihilominus, ut aliis locis, ubi τροχῆλατος invenitur
(vide pg. 58), sic etiam hic credo epitheton habere
passivam significationem ³⁾, „rotis agitatus”. Epitheton
a persona (Oreste scilicet) translatum est. Poeta Ixionem
ante oculos habuisse potest, qui Herc. F. 1297 ἄρμα-
τήλατος dicitur.

„Desiderium”.

Pers. 136 πόθῳ Φιλάνορι, „desiderium maritos amans”,

¹⁾ Nauck: ποινηλάτου, van Herwerden: οἰστρηλάτου.

²⁾ Sept Tragédies d'Euripide.

³⁾ cf. etiam alia epitheta in ἡλατος exeuntia, velut: οἰστρηλάτος
Prom. 580, Aesch. Suppl. 181 ἀξονήλατος «axi agitatus», ἄρματήλατος
«rota currus actus» Herc. F. 1297.

dictum de feminis Persarum, quae maritorum expertes in patria relinquuntur. De epitheto Φιλάνωρ cf. Agam. 411 λέχος καὶ στίβοι Φιλάνωρες de Helena, vide pg. 61, et ibid. 856 τοὺς Φιλάνωρας τρόπους de Clytaemestra. Oppositum est στυγάνωρ, Prom. 724 Ἀμαζόνων στρατὸν στυγάνωρα, et ἀστεργάνωρ ibid. 898 ἀστεργάνωρα παρθενίαν Ἰοῦς, quae epitheta sola apud Aeschylum leguntur.

Agam. 1478 ἔρωσ αἱματολοιχός, „sanguinem lingens” Idem fere est αἱματορρόφος Eumen. 193, leonis epitheton.

Phoen. 330 πόθον ἀμφιδάκρυτον ἀεὶ κατέχων. Proprie „multas lacrimas habens”.

„Gaudium”.

Complura exempla apud Euripidem inveniuntur:

Herc. F. 385 ἀνδροβρῶσι χαρμυναῖσιν. Cf. fr. 541 ἀνδροβρῶτας ἡδονάς.

Bacch. 139 ὠμοφάγον χάριν.

Phoen. 337 παιδοποιὸν ἡδονάν. ¹⁾

Ion 664 βουθύτῳ σὺν ἡδονῇ, quod non multum differt a notione „βουθυσία”, vide pg. 13 sqq.

Phoen. 314 πολυέλικτον ἡδονὰν ἐκεῖσε καὶ τὸ δεῦρο περιχορεύουσα.

πολυέλικτός „multum saltans” proprie ad personam (Iocasten) pertinet. Deinde πολυέλικτον ἡδονὰν transit (cf. Ion 664 βουθύτῳ σὺν ἡδονῇ) in simplicem notionem

¹⁾ Androm. 4 δάμαρ παιδοποιός.

„πολλοὺς ἐλιγμούς”, accusativum interioris obiecti cum περιχορεύουσα coniungendum. —

Elect. 126 πολὺδακρυον ἡδονάν, „tranenrijk genot”.

Bacch. 376 παρὰ καλλιστεφάνοις εὐφροσύναις. —

„Cura, dolor”.

Agam. 430 πένθεια τλησικάρδιος, „luctus patiens.”

Eumen. 496 πολλὰ παιδότρωτα πάθεια προσμένει τοκεῦσιν. παιδότρωτοι „a liberis vulnerati”¹⁾, ipsi parentes sunt, qui dolore affliguntur. —

Orest. 1500 πολύπονα πάθεια Μενέλαος ἀνασχόμενος.

Hippol. 1428. αἰὲ δὲ μουσσοποιὸς εἰς σὲ παρθένων ἔσται μέριμνα, a virginibus, quae carmina fingunt, translatum.

Agam. 180 μνησιπήμων πόνος, „angor malorum memor” a persona translatum, non „ex malorum recordatione nascens” ut Dindorf Lexic. s. v. immerito addit.

Choeph. 842. καὶ τὸδ’ ἀμφέρειν δόμοις γένοιτ’ ἂν ἄχθος αἱματοσταγὲς Φόνῳ τῷ πρόσθεν ἐλκαίνουσι καὶ δεδηγμένοις.

Wecklein adnotat: „der Ausdruck αἱματοσταγὲς und ἐλκαίνουσι καὶ δεδηγμένοις hat Bezug auf das Zerreißen von Brust und Wange bei einem Todesfalle”. Epitheton igitur αἱματοσταγὲς „cruore stillans” proprie ad personam pertinet. Vel legendum est αἱματοσταγεῖ Φόνῳ, ut Agam. 1309, (vide pg. 58). —

Praeterea legitur:

¹⁾ Dindorf Lexic. s. v. «a liberis vulnerantibus inflictus.»

Med. 637 μηδέ ποτ' ἀμφιλόγους ἔργας προσβάλοι δεινὰ
κύπρις. De ἀμφίλογος cf. ad Phoen. 500 pg. 56.

Orest. 1571 σῆς βοηδρόμου σπουδῆς.

Herc. F. 835 παιδοκτόνους Φρενῶν ταραγμούς. —

l. Epitheta, quae proprie de homine dicuntur, transferuntur in vocabula: ἄτα, ἀραί, δίκαι, λιταί.

Ad bene hunc usum diiudicandum operae pretium est, conferre, quod Oberdick ad Suppl. 98 ex Steusloffio pg. 27 citat, qui haec scribit de voce Ἄτη: „Ἄτη ist im Aeschyleischen Sprachgebrauche nichts anders, als der Zustand, in den jedes ἄγαν den Menschen bringt, das ἄγαν der Leidenschaft sowohl als der Macht und des Reichthumes, sqq.". Et porro: „Und doch ist Ἄτη auch Person; gleichwie auch heute noch dem von schweren Krankheit Befallenen diese wie ein Böses Wesen vorkommt, mit dem er bis zum Siege des Lebens oder Todes ringen musz, gleichwie die grosze Negation des Lebens, der Tod, zu allen Zeiten und bei allen Völkern personificirt worden ist, so erscheint Ἄτη schwankend zwischen abstractem Begriff und lebendigem Wesen". —

Ἄτη apud Homerum Il. 19 : 91 Iovis filia nominatur: πρέσβα Διὸς θυγάτηρ Ἄτη, ἥ πάντας ἄτται οὐλομένη. Apud Aeschylum Ἄταν saevam punientem deam invenimus:

Pers. 97 Φιλόφρων γὰρ παρασκίνει βροτὸν εἰς ἄρκυα "Ατα.
 Choeph. 383 κάτωθεν ἀμπέμπων ὑστερόποιον "Αταν, cf.
 etiam Sept. 956, Pers. 1006, Agam. 1124, 1433, Agam.
 386: βιᾶται δ' ἂ τάλαινα Πειθῶ, προβούλου παῖς ¹⁾ ἄφερτος
 "Ατας, ubi Πειθῶ filia esse dicitur "Ατης.

Ex hoc intelligentur loci, ubi ἄτη quidem in abstractam notionem „perniciēs, damnum” transiit, sed propria vis vocabuli adhuc sentiri potest, quam ob rem epitheton, quod accedit, propie ad personam referendum est. Legitur autem:

Sept. 315 ἀνδρὲς τετραὶν νόσον, ῥίψοπλον ἄταν, ubi ῥίψοπλον ἄταν non significat: perniciem τοῦ ῥίπτειν τὰ ὅπλα (Dettweiler), neque calamitatem, quae scutum abicere cogit (Blomfield), sed „scutum abicientem”. ῥίψοπλος i. e. ῥίψασπις, is est qui clypeo abiecto e proelio fugit.

Sept. 637 θυμοπληθὴς δορίμαργος ἄτα „furibunda, hasta saeviens perniciēs”. Eadem significatione ac δορίμαργος legitur δοριμανὴς apud Euripidem Suppl. 485: οὐκ ἂν ποθ' Ἑλλὰς δοριμανὴς ἀπώλλυτο.

Pers. 653 οὐδὲ γὰρ ἄνδρας ποτ' ἀπώλλυ πολεμοφθόροισιν ἄταις, „bello perdens”.

Agam. 643 δίλογχον ἄτην „duas gerens hastas”.

Herc. F. 1284 εὐπροσηγόρους ἄτας.

Iph. T. 225 αἰμόρραντον δυσφόρμιγγα ἄταν ξείνων. —

¹⁾ Hartung pro: προβουλόπαις.

Idem obtinet de voce „ἀραί”. Proprie enim Dirae, Furiarum comites, sunt. Cf. Soph. Elect. 111, ubi Ἀρά iuxta Furias ponitur:

ὦ χθόνι' Ἑρμῇ καὶ πότνι' Ἀρά,

σεμνὰ τε θεῶν παῖδες Ἑρινύες.

Tum vocabulum transit in abstractam significationem: „exsecratio, imprecatio”. Cum epithetis ab homine sumptis legitur:

Sept. 787 πικρόγλωσσοι ἀραί, non „amare dictae” ut Dindorf Lexic. s. v. explicat, sed „amaram linguam habentes”. Similiter epitheton ad hominem (Oedipum scil.) spectat:

Sept. 786 τέκνοισιν δ' ἀράς ἐφῆκεν ἐπικότους et

Sept. 721 περίθυμοι κατάραι ¹⁾ Οἰδιπόδα βλαψίφρονος. —

Orest. 997 ἀρὰ πολύστονος.

Δίκα: punientes deae vocantur:

Eumen. 186 καρανιστῆρες ὀφθαλμώρυχοι δίκαί, „vindictae capita detruncantes, oculosque effodientes”.

Here. F. 889 λυσσάδες ὠμοβρῶτες δίκαί. —

Λιταί „preces” Homer. Il. 9 : 502 καὶ γὰρ τε Λιταί εἰσι Διὸς κοῦραι μέγαλοι, Iovis filiae nominantur. Inde scribere potuit Aeschylus:

¹⁾ Cum κατάραι cf. κατεύματα. Sept. 709 ἐξέχεσεν γὰρ Οἰδίπου κατεύματα. Idem vocabulum Euripides habet Hippol. 1170 ἀκούσας τῶν ἐμῶν κατευγμάτων, eodem sensu. Sed Sophocles O. R. 920 ἵκετις τοῖσδε σὺν κατεύμασιν, κάτευμα votum significat, ut Eumen. 1021, Choeph. 218.

Sept. 172 κλύετε παρθένων χειροτόνους λιτάς, ubi preces ipsae manus tendentes finguntur.

Sept. 320 ὄξυγόοις λιταῖσιν „clara voce eiulans”.

„ 142 λιταῖσιν θεοκλύτοις, „deos implorans” ¹⁾ Ad horum analogiam fortasse explicari potest, quod legitur Eumen. 718 πρωτοκτόνοισι ἱξίονος προστροπαῖς, ubi ipsae preces caedem perficisse dicuntur. De Euripidis Alc. 1159 βωμὸς κνισᾶν βουθύτοισι προστροπαῖς vide pg. 13 sqq.

III. DE ARTIFICIOSIORE USU EPITHETORUM, QUAE SINE

TRAIECTIONE ADHIBENTUR.

Secunda causa, qua non statim vinculum, quo epitheton cum substantivo copulatur, sentimus, versatur in eo notissimo, imprimis poetarum, usu dicendi, quo per figuram, quae dicitur metonymia ²⁾, notionem abstractam in notionem concretam transire videmus.

Primo loco hoc caput continebit tales epithetorum substantivorumque coniunctiones, qualis una est Herc. F. 181: τετρασκελὲς ὕβρισμα, Κενταύρων γένος, de quo loco

¹⁾ Verbum θεοκλυτεῖν invenitur apud Aeschylum Pers. 500, Euripidem Medea 207.

²⁾ De diversis generibus metonymiae vide Bernhardt Synt. der Griech. Sprache pg. 45 sqq., Kühner Gr. Gramm. II pg. 9 sqq. Matthiae Gr. Gr. II § 309, 429. Gerbert «die Sprache als Kunst». De «Metonymia abstractae notionis pro concreta apud Aeschylum» scripsit Rüter Halis 1877.

Römheld l. c. pg. 170 sic scribit: „Haec nisi exstaret illud γένος essent sane simplicissima. Nam Κενταύρων ὕβρισμα quodammodo periphrastice dictum esse statuentum esset pro Κενταύρους, ita tamen, ut superba et atrox Centaurorum natura hac circumlocutione non aliter subintellexeretur, atque in ἀνδρῶν Φεραίων εὐμενῆς παρουσία Alc. 606 hos viros coram adesse periphrasi insuper indicatur; praeterea τετρασκελές ut Alc. 606 εὐμενῆς traiectum esse credendum est. Nunc vero ut illud γένος explicemus duplicem periphrasin statuere cogimur.” Putat igitur Römheld „Amphitryonem concitate hic loquentem primum cum ὕβρισμα genetivum Κενταύρων coniunxisse, deinde autem primarii nominis iam oblitum insuper γένος addidisse”.

Ab hac mira interpretatione me longe discedere confitendum est. Luce enim clarius est, Κενταύρων cum γένος coniungendum esse; ὕβρισμα autem concreto sensu pro ὕβρισταί adhibetur, quam ob rem epitheton re vera ad substantivum pertinet neque traiectum esse credendum est.

Secundo loco ea exempla proponam, quae ut Helen. 388 τεθρίππους ἀμίλλας, de quo egimus pg. 12 (cf. pg. 19) dicta esse censeo, et quodammodo cognata sunt iis, quae primo loco enumerabo. Substantivo enim participii vice fungente, etiam res effecta pro re efficienti adhibetur.

a. Primo generi tribuenda sunt haec:

Apud Aeschylum:

Choeph. 960 ἄξιον οὐρανοῦχον ἄρχαν σέβειν, quod, ἄρχα concreta notione adhibito, idem est ac οὐρανούχους ¹⁾ ἄρχοντας, cf. Suppl. 485 κατ' ἀρχῆς γὰρ Φιλαίτιος λεώς, ἀρχῆς eodem sensu concreto. Sed Choeph. 864 πολιστονόμους ἀρχάς, ἀρχαί servat significationem abstractam. —

Ut Choeph. 960, Suppl. 485 ἀρχή, etiam aliae voces, quae habent significationem regni, imperii, servitii, transeunt ad notionem eius, qui regit, imperat, servit et quidem:

τιμή: Agam. 44 Μενέλαος ἄναξ ἡδ' Ἀγαμέμνων, δίθρονον καὶ δικήπτρου τιμῆς ὄχυρον ζεῦγος Ἀτρεΐδᾶν, quod vernacula lingua reddi potest: „Het sterke paar van de regeerende beide met troon en scepter begiftigde Atriden.”

τυραννίς: Choeph. 973 ἴδεσθε χώρας τὴν διπλὴν τυραννίδα de mortuis Clytaemestra atque Aegistheo.

κράτος: Agam. 109 Ἀχαιῶν δίθρονον κράτος pro δίθρονοι κράτιστοι, dictum de Menelao et Agamemnone, cf. 619 τῆσδε γῆς Φίλον κράτος de Menelao.

¹⁾ Alia epitheta composita in -οῦχος apud Aeschylum sunt: εἰσιοῦχος Pers. 511 (γαῖαν), πολιοῦχος Sept. 312, Suppl. 1020 (θεοί), 822 (δαίμονες), πολίοχος metri causa Sept. 110 (θεοί), πολιτισσοῦχος Sept. 69, 185, 271. Agam. 338, Suppl. 493 (θεοί), Eumen. 775 (λεώς), 883 (βροτῶν), 1010 (παῖδες), ταγοῦχος Eumen. 296 (ἄνθρωποι), ταλαντοῦχος Agam. 439 (ἄρης).

Sept. 127 ὦ Διογενὲς Φιλόμαχον κράτος (de Minerva)
i. e. ὦ Διογενὲς Φιλόμαχε κράτιστε.

Φρούρημα ¹⁾: Sept. 449 Πολυφόντου βία, Φερέγγυν
Φρούρημα, cf. Eumen. 685. Similiter Φρούριον, quod Eumen.
718 locus, qui custoditur, Eumen. 949 de hominibus,
qui locum custodiunt, usurpatur: ἢ τὰδ' ἀκούετε, πόλεως
Φρούριον; et ἔρκος e notione munimenti transit ad signi-
ficationem eius, qui munimento est, Agam. 257 γαίης
μονόΦρουρον ἔρκος, quod de Clytaemestra dicitur.

δοῦλευμα: Eurip. Ion 748 γυναῖκες, ἰστών και κέρ-
κιδες δοῦλευμα πιστόν, i. e. πισταὶ δοῦλαι.

Μέριμνα proprie cura, sollicitudo concreto sensu
eius, cuius cura tenemur, qui curae alicui est, item
κακὰ, invenitur de Polynice atque Eteocle:

Sept. 849 διπλαῖ μέριμναι, διδυμανορέα κακὰ αὐτοφόνει. Si
vera haec est lectio ²⁾ διδυμανορέα κακὰ αὐτοφόνει poetice
dictum est pro δίδυμοι ἄνδρες κακῶς ἀλλήλους Φονεύσαντες.

κακὰ ³⁾ igitur ipsi fratres miserrima caede interempti
appelluntur, ut Sept. 984 δύστονα κήδε' ὁμώνυμα de iisdem
Eteocle atque Polynice legitur. Falso Dettweiler alique

¹⁾ Apud Euripidem Φρούρημα concreto sensu legitur Elect. 798:
λόγχε, δεσπότη Φρουρήματα.

²⁾ Hermann.: δίδυμ' ἀγανόρεα (fortia) κακὰ.

³⁾ Aliter Agam. 1091 αὐτοφόνει κακὰ κατατόμα, quod scribit poeta
pro αὐτοφονία, κατατομία, ut δούλιον ἡμαρ idem est quod δουλεία, de quo
vide pg. 15 sqq.

διδυμανορέα καὶ αὐτοφόνῃ ¹⁾ interpretantur: „calamitates duorum virorum se ipsum interficientium.”

μῖασμα „piaculum” de Clytaemestra legitur notione hominis scelesti:

Choeph. 1028 πατροκτόνον μῖασμα καὶ θεῶν στύγος.

Item de Oreste: Eumen. 169 ἐφείπῃ μιάσματι μυχὸν ἔχρηνες, „homine scelesto maculavisti” (sunt verba Furiarum ad Apollinem). Sed de Eumen. 281 μητροκτόνον μῖασμα vide pg. 101.

στύγος concreto sensu hominis odiosi etiam invenitur:

Sept. 653 ὦ θεομανές ²⁾ τε καὶ θεῶν μέγα στύγος.

βόσκημα proprie „pabulum”, „nutrimentum” ³⁾, concreto sensu eius, qui pascitur, exstat:

Eumen. 302 ἀντίματον βόσκημα, de Oreste.

χειρώμα Agam. 1326 δούλης θανούτης, εὐμαροῦς χειρώματος, de ea, quae facile opprimi potest.

De Sept. 1022 τυμβοχόα χειρώματα cf. pg. 47.

μῆνις concreto sensu Clytaemestra dicitur:

Agam. 155 μέμνει οἰκονόμος δολία μνάμων μῆνις τεκνόποιος.

Aliae voces ex abstracta notione concreto sensu adhibentur, et quidem colectivo sensu, velut:

¹⁾ Pro αὐτοφόνῃ van Herwerden «Emendationes Aeschyleae» coll. vs. 893 ἀντιφόνων θανάτων et 933 ὑπ' ἀλλαλοφόνους χερσίν, ἀντιφόνῃ proponit, quod, ut putat vir doctus, Schol. fortasse legit, explicans: ἀλληλοκτόνοι γὰρ ἐγένοντο. Sed cf. θάνατος αὐτοκτόνος pg. 51.

²⁾ De aliis locis, ubi hoc epitheton legitur, vide pg. 70.

³⁾ cf. Suppl. 620 ἀμήχανον βόσκημα πημονῆς.

ἀρωγή Agam. 47 στρατιῶτιν ἀρωγὴν, quod nihil aliud est nisi στρατιά, στρατιῶται.

ἐπικουρία Suppl. 721 de copiis auxiliaribus (ἐπικούροι): καὶ τᾶλλα πλοῖα πᾶσα θ' ἡ ἐπικουρία εὐπρεπτος.

ἦβη ipsi iuvenes appellantur: Pers. 512 ποθοῦσαν Φιλτάτην ἦβην χθονός, ibid. 733 οἶαν ἄρ' ἦβην ξυμμάχων ἀπώλεσε, 923 γὰρ αἰάζει τὰν ἐργαίαν ἦβαν. Cf. ὁμηλικίη pro ὁμήλικες, συμμαχία pro σύμμαχοι, iuventus pro iuvenes, passim. Eurip. Suppl. 175 πρεσβεύματα i. q. πρέσβεις. Etiam Xenoph. Hell. V : 2 : 9 κατὰγειν ἐβούλοντο τὴν Φυγὴν. —

Apud Euripidem praeter Herc. F. 181 τετρασκελὲς ὕβρισμα, legitur:

Phoen. 1492, ubi Antigone mortuorum fratrum corpora comitans, se ipsa nominat: ἀγεμόνευμα νεκροῖσι πολυστόνον, ἀγεμόνευμα concreto sensu pro ἡγέμων adhibito.

Suppl. 134 οὐκ ἐργενῇ συνῆψα κηδεῖαν δόμοις, ubi κηδεῖα pro κηδεστής usurpatur, cf. Orest. 977 ubi κήδευμα pro κηδεστής: ὦ χαῖρε καὶ σὺ Μενέλεως, κήδευμ' ἐμόν.

Ion 112 ὦ νεηθαλὲς ὦ κάλλιστον προπόλευμα δάφνας, ὦ σαίρεις ¹⁾, quod dictum esse puto pro: ὦ νεηθαλὲς πρόπολε δάφνη, προπόλευμα „ministerium” concreto sensu

¹⁾ Römheld hoc minus recte inter traiectionis exempla habet.

adhibito pro πρόπολος „minister”, quod exstat Helen. 576, Hippol 200, Aesch. Choeph. 358. —

Ut Herc. F. 181 ὕβρισμα de Centauris concreto sensu adhibetur, sic Androm. 261 de Andromache dicitur:

ὦ βάρβαρον σὺ θρέμμα καὶ σκληρὸν θράσος, Ion. 204 de Chimaera: τὰν πῦρ πνέουσαν ἐνείρει τρισώματον ἄλκην. —

b. Eandem explicationem atque τεθρίππους ἀμίλλας ¹⁾ admittunt:

Apud Aeschylum:

Prom. 852 γέννα Φεύγουσα συγγενῇ γάμον ἀνεψιῶν.

γάμον participii vice fungente, συγγενῇ γάμον ἀνεψιῶν interpretor: συγγενεῖς. i. e. ἀνεψιούς, γαμοῦντας.

Prom. 147 πέτραις προσαυκινόμενον ταῖσδ' ἀδαμαντοδέτοις λύμας ²⁾, i. e. ἀδαμαντίνους δεσμοῖς λυμαινομένοις vel λυμαντήροις cf. ibid. vs. 991 πρὶν ἂν χαλασθῇ δεσμὰ λυμαντήρια.

Similiter αἰκία usurpatur:

Prom. 599 σκιρτημάτων νήστισιν αἰκίαις λαβρόσυτος ἦλθον, i. e. σκιρτήμασι νήστισιν ³⁾ αἰκίζουσι, „saltibus ieiunis, (corpori) nocentibus.”

¹⁾ Vide pg. 12, 19.

²⁾ Dettweiler: λύμας τῶν ἀδαμαντίνων δεσμῶν.

Frey putat epitheton traiectionem esse a Prometheo, qui ἀδαμαντόδετος «adamante vinctus» est.

³⁾ De epitheto νήστις «ieiunus» cf. pag. 49.

Sept. 1064 καῖνος δ' ὁ τάλας (Polynices scilicet) μονόκλαυτον ἔχων Θρήνον ἀδελφῆς, i. e. ἔχων μονόκλαυτον (solam lacrimantem) Θρηνοῦσαν ἀδελφήν, quam interpretationem sustinet, ut mihi videtur, id quod praeit: σύ γε μὴν (Eteocles scilicet) πολλῶν πενθητήρων τεύξῃ.

Choeph. 335 δίπαις σ' ἐπιτύμβιος Θρήνος ἀνασπενάξει ¹⁾ quod poetice dictum est pro: δύο παῖδες ἐπιτύμβιοι (in tumulo) Θρηνοῦντες ἀνασπενάζουσί σε. De ἐπιτύμβιος additum voci Θρήνος cf. ἀντὶ δὲ Θρήνων ἐπιτυμβιδίων, Choeph. 342.

Suppl. 67. δυσμάτορος κότου τυχών, i. e. κακῆς μητρὸς κοτούσης.

Suppl. 1064. Ζεὺς ἀποστεροίη γάμον δυσάνορα, i. e. γαμοῦντας κακοὺς ἄνδρας. Cf. Prom. 852 συγγενῇ γάμον.

Suppl. 9 αὐτογενῇ τὸν Φυξάνορα ²⁾ γάμον ὀνοταζόμεναι Αἰγύπτου παίδων.

De hoc loco difficillimo cf. Oberdick in Commentario ad Suppl., qui, vertens: „die männerfliehende Heirat,” dicit: „Φυξάνωρ wird der Bund genannt, weil er bewirkt, dasz sie die Männer fliehen.” Notandum est in hoc loco ideo difficultatem inesse, quod vocabulum γάμος duplici vice fungitur et participii, scilicet αὐτογενῇ γάμον, i. q.

¹⁾ Dettweiler: Θρήνος δυοῖν παιδῶν, Dindorf: «a duobus liberis proficiens»

²⁾ Bamberger coniecit, quod plerique editores receperunt, αὐτογενεῖ φυξανορίῃ. Sed cf. Schol. qui, explicans: γάμον φυγὴν ἀνδρῶν ἡμῶν ἐμποιοῦντα, sine dubio legit φυξάνορα. M. in textu habet: αὐτογενῇ τὸν φυλαξάνοραν (literis λα in rasura scriptis), in margine φυξάνορα.

αὐτογενεῖς γαμοῦντας, et nomen actionis, scilicet τὸν Φυξάνορα γάμον.

Φυξάνορες (cf. στυγάνωρ) proprie filiae Danaï sunt, ab iis ad actionem γάμον translatum.

αὐτογενεῖς autem, „ex eodem genere nati” filii Aegypti sunt. Hoc epitheton sine traiectione substantivo γάμον additum est, ut Prom. 852 συγγενῇ γάμον ἀνεψιῶν, Suppl. 1064 γάμον δυσάνορα, ibid. 1054 γάμον Αἰγυπτὸγενῇ. —

Apud Euripidem:

Herc. F. 1272 τετρασκελῇ Κενταυροπλήθῃ πόλεμον, i. e. τετρασκελεῖς Κενταύρους πολεμοῦντας.

Alc. 606 ἀνδρῶν Φεραίων εὐμενῆς παρουσία, i. e. εὐμενεῖς ἄνδρες πρὸντες.

Herc. F. 883 Γόργων ἑκατογκεφάλοις ὄφεων ἰαχήμασι i. e. ἑκατογκεφάλοις ὄφεσι ἰαχούσαις cf. Vergil. Aen. 6 : 417 Cerberus trifauci latratu personat.

Herc. F. 1035 πολύβροχ' ἄμμάτων ἐρείσματα Ἡράκλειον ἄμφι δέμας, i. e. πολύβροχα ἄμματα ἐρεῖδοντα. Nam ita scripsit Euripides, ὅτι δι' αὐτὰ Ἡρακλῆς εὐδων πρὸς κίον ἐρείδεται καὶ ἐρειδόμενος τοῖς θεαταῖς προδείκνυται (Barnes).

Med. 1010 δόξης δ' ἐσφάλην εὐαγγέλου, i. e. δοκῶν εὐάγγελος (scil. εἶναι) ¹⁾.

¹⁾ Minus bene, ut opinor, Wecklein et Römhöld interpretantur: δόξα εὐαγγελίας.

Suppl. 1137 ἄγρυπνα τ' ὀμμάτων τέλη, vigiliae oculorum somni expertes, i. e. oculi vigilantes somni expertes.

Troad. 79 Ζεὺς πέμψει γνοφώδη αἰθέρος Φυσήματα.

Fortasse eodem modo etiam explicari potest:

Troad. 485 ἄς δ' ἔθρεψα παρθένους εἰς ἀξίωμα νυμφίων
ἐξαίρετον i. e. εἰς νυμφίους ἐξαίρετους ἀξιοῦντας (αὐτάς), et:

Troad. 564. ἐν τε δαμνίοις καράτομος ἐρημία ¹⁾ νεανίδων
στέφανον ἔφερον Ἑλλάδι, i. e. καράτομοι (passive: capite detruncati) ἔρημοι νεάνιδες. —

Phoen. 1635 σὺ δ' ἐκλιπούσα τριπτύχους θρήνους νεκρῶν,
i. e. τριπτύχους θρηνουμένους νεκρούς. Quoniam autem hoc
unicum exemplum exstat, ubi substantivum participii
passivi vice fungitur, fortasse cum codicibus recentio-
ribus scribere praestat τριπτύχων. ²⁾

Phoen. 1351 λευκοπήχεις κτύπους χερσῶν, i. q. λευκοπήχεις
κτυπούσται χεῖρες. —

IV. EPITHETON AD NOMEN COLLECTIVUM REFERTUR.

Huius generis dicendi, ³⁾ nostra quoque lingua probati, haec exempla leguntur:

¹⁾ Römheld hoc pg. 163 inter traiectionis exempla refert, sed pg. 200 interpretatur: «solitudo, qua efficitur, ut capita hominibus amputentur».

²⁾ Frequentissimus Euripides est in usu epithetorum δίπτυχος et τρίπτυχος pro simplici nomine numerali, notione τοῦ πτύσσειν plane excussa, cf. Schmidt l. c. pg. 54. Römheld pg. 187.

³⁾ Vide pg. 28.

Apud Aeschylum:

Prom. 723 Ἀμαζόνων στρατὸς στυγάνωρ. Sept. 59 ἐγγὺς γὰρ ἤδη πάνοπλος Ἀργείων στρατός, Agam. 652 τὸν δύστηνον Ἀργείων στρατόν, fr. 196 Λιγύων ἀτάρβητον στρατόν, Suppl. 933 γυναικῶν αὐτανέψιον στόλον, Pers. 53 Βαβύλων πάμμικτον ὄχλον πέμπει, Agam. 986 ναυβάτας στρατός, Sept. 170 ἐτερόφωνος στρατός, cf. 1186 χορὸς σύμφθογγος, οὐκ εὐφω-
νος, 1200 ἀλλόθρου πόλιν. Prom. 804 τὸν μουνῶπα στρατόν Ἀρίμωσπον ἵπποβάμονα, Pers. 65 ὁ περσέπτολις στρατός.

Suppl. 182 ὄχλον ὑπασπιστῆρα καὶ δορυσσόν ¹⁾, ibid. 234 ὁμίλον τόνδε ἀνελληνόστολον. ²⁾

Pers. 432 πληθὸς τοσούταριθμον ἀνδρῶν. Sept. 302 πόλιν καὶ στρατόν Καδμογενῆ (a Cadmo descendens.) ³⁾

Prom. 853 πέμπτη γέννα πεντηκοντάπαις (quinguaginta filios habens). fr. 368 τέθριππον ζεύγος. ⁴⁾

Agam. 45 χιλιονύτης (i. q. χιλιόναυς „mille naves habens”, cf. infra Orest. 352) στόλος, Pers. 416 κωπήρη ⁵⁾ στόλον, cf. ibid. 408 χαλκήρης στόλος, „remis instructus”, Pers. 56 μαχαιροφόρον ἔθνος. Pers. 1028 ναύφαρκτον ⁶⁾ ὁμίλον.

¹⁾ Idem epitheton infra Heracl. 774, Sept. 125 δορυσσοῖς σάγαις de quo vide pg. 64.

²⁾ Schol.: τὸν οὐχ ἑλληνα κατὰ στολήν.

³⁾ cf. Eurip. Phoen. 808 Καδμογενῆ γένναν.

⁴⁾ Cod. τεθρίππων ζεύγος. Sed. cf. Eurip. fr. 359 ζεύγος τριπάρθενον

⁵⁾ Idem epitheton legitur: Troad. 160 κωπήρης χεῖρ, Hel. 1397 κωπήρες σκάφος.

⁶⁾ Eurip. Iph. A 1259 ναύφαρκτον στράτευμα. De Sept. 950 Ἰάνων ναύφαρκτος Ἄρης cf. pg. 52.

Apud Euripidem:

Hippol. 54 πολὺς δ' αὖ αὐτῷ προσπόλων ὀπισθόπους
κῶμος, cf. ibid. 1179 μυρία δ' ὀπισθόπους Φίλων ἡλίκων
ὁμήγουρις. Herc. F. 364 δρεινόμον ἀγρίων Κενταύρων γένναν,
Suppl. 1220 χαλκοπληθῆ Δαναΐδων στρατόν, Phoen. 1099
λεύκασπιν Ἀργείων στρατόν, Iph. T. 273 τὸν εὐγενῆ ἔτικτε
πεντήκοντα Νηρήδων χόρον. Iph. A. 1059 Θίασος ἔμολεν ἵππο-
βάτας ¹⁾ Κενταύρων, Phoen. 795 Σπαρτῶν γένναν, ἀσπι-
δοφέρμονα, Θίασον, εὖοπλον, Androm. 1114 ξιφήρης λόχος
(cf. supra Aesch. Pers. 408, 416).

Phoen. 821 ὀδοντοφυῆς γέννα (de Spartis), frg. 462/7
Φιλοστέφανοι κῶμοι, Hecub. 1089 Θρήκης λογχοφόρον ἔνοπλον
εὖιππον γένος. Heracl. 774 δορυσσοῦν στρατόν (cf. supra
Aesch. Suppl. 182). Alc. 918 πολυάχχτος εἶπετο κῶμος.
Suppl. 390 κῶμον τὸν ἔμδν ἀσπιδηφόρον. Bacch. 531 στεφα-
νηφόρους Θιάσους, Phoen. 149 πάνοπλος ὄχλος. Orest. 319
ἀβάνχευτος Θίασος, Hecub. 607 ἀκόλαστος ὄχλος. Bacch.
1335 ἀναρίθμῳ στρατεύματι, Phoen. 791 κῶμον ἀναυλότατον,
Orest. 352 χιλιόναυν στρατόν, (cf. supra Agam. 45), fr.
359 ζεύγος τριπάρθενον, (cf. Aeschyl. fr. 368), Orest. 989
τεθριπποβάμων ²⁾ στόλος.

¹⁾ ἵπποβάτας bene scribendum proposuit pro ἵπποβότας Th. Gom-
pertz Rhein. Mus. XI : 470, coll. Soph. Trach. 1085 ἄμικτον ἵππο-
βάμονα στρατὸν Ξηρῶν (de Centauris).

²⁾ Alia epitheta in -βάμων exeuntia sunt: ἵπποβάμων. Prom. 804
(vide supra pg. 97). Soph. Trach. 1095 ἄμικτον ἵπποβάμονα στρατὸν Ξηρῶν,

V. EPITHETA COMPOSITA AD ANALOGIAM ADIECTIVORUM POSSESSIVORUM CUM SUBSTANTIVIS CONIUNGUNTUR.

Ut ναύφθορος στολή, ναύφθοροι πέπλοι, de quibus egimus pg. 17, dicta sunt:

Apud Aeschylum:

Sept. 204 ἀκούσασα τὸν ἄρματόκτυπον ¹⁾ ὄτοβον, i. e. ἄρμα-
τεῖον ὄτοβον, „wagengeratel”, fere idem, quod dicit poeta
vs. 151 ὄτοβον ἄρμάτων ἀμφὶ πόλιν κλύω; cf. Suppl. 35

«equo vectus», vel «equino gressu utens» (Ellendt), qua significatione etiam usurpatur epitheton Aesch. Suppl. 272 ἵπποβάμοσιν καμήλοις, «equino gressu utentes», i. e. qui equorum instar incedunt. λεοντοβάμων Aesch. fr. 224 σκάφη λεοντοβάμων, i. e. vas, quod pedibus leoninis nititur. σκηπτροβάμων Soph. frg. 766 ὁ σκηπτροβάμων αἰετος, κύων Διός, «aquila sceptro insedens», τριτοβάμων Troad. 275 τριτοβάμων βάκτρον «baculum, quod pro tertio pede est». De his cf. J. Schmidt l. c. pg. 18. τετραβάμων «quadrupes» legitur Eurip. Elect. 476 τετραβάμονες ἵπποι. Mirum in modum Troad. 516 τετραβάμονος ὑπ' ἀπήνης, de equo Troiano, quod per «quattuor rotis vectus» explicatur. Van Herwerden correxit τετραβάμονος ὑπὸ ποίνης «de viervoetige zoening», quod optime de equo Troiano dici potest. Non minus audax quam τετραβάμων ποίνη est apud Verg. Aen. 8:596 locus notissimus «quadripedante putrem sonitu quatit ungula campum». De Phoen. 809 τετραβάμοσι χηλαῖς, Hel. 378 τετραβάμοσι γυίοις cf. pg. 7. Phoen. 793 δινεύεις ἄρμασι καὶ ψηλίοις τετραβάμοσι μάνυχά πᾶλον, ubi Hartung τετραβάμονα legit, ut Elect. 476 τετραβάμονες ἵπποι. Fortasse τετραβάμοσι retineri potest coll. ἄρμα λευκόν Phoen. 172, ubi Schol. annotat: λευκὸν τὸ ἄρμα φησὶ διὰ τοῦς ἵππους.

¹⁾ Perverse Frey l. c. pg. 62: «epitheton traiectum est a terra».

λαίλαπι χειμωνοτύφω, „winterstorm”, et Agam. 656 σύν ζάλη ὀμβροκτύφω, „regenstorm.” Secundum membrum in his compositis additum tantum est, ut plenior fiat oratio. ¹⁾

Pers. 106 ἵππιοχάρμας κλόνους, „ruitergewoel”. Ἴππιοχάρμης substantivum legitur Pers. 29 Ἀρτεμβάρης θ' ἵππιοχάρμης, „ex equo pugnans, eques”. Ceterum non liquet, utrum adiectiva in -χάρμης significationem habeant „gaudendi” an „pugnandi.” In Homérico ἵππιοχάρμης (subst.) Il. 24 : 257, Od. 11 : 259 probabiliter secundum membrum notionem pugnae habet. Pind. Ol. 1 : 23 ἵπποχάρμης βασιλεύς, Pyth. 2 : 2 σιδηροχάρμης, epitheton equorum, Isth. 5 : 26 χαλκοχάρμης πόλεμος, Pyth. 5 : 82 χαλκοχάρμαι ξένοι, „ferro, aere, aut gaudens, aut pugnans”.

Ad ἵππιοχάρμας κλόνους cf. Agam. 402 λιποῦσα δ' ἀστοῖσιν ἀσπίστορας κλόνους λογχίμους τε καὶ ναυβάτας ὀπλίσμους, i. e. „schild- en lansgedrang”, „matrozenuitrustingen”.

Agam. 210 μαιῖνων παρθενοσφάγοισιν βεῖθροις πατρώους χέρας, idem fere quod παρθενεῖοις βεῖθροις, „sanguine virgineo”. ²⁾ —

Eumen. 212 οὐκ ἄν γένοιθ' ὀμαιμος Φόνος i. e. verwantenmoord”, cf.

¹⁾ Cf. pg. 10.

²⁾ Male Dindorf Lexic. s. v.: «in virginis caede effusus».

Suppl. 449 ὅπως δ' ὁμαιμον αἷμα μὴ γενήσεται, ubi αἷμα pro Φόνος usurpatur, cf. ex Euripide Herc. F. 1076, Suppl. 148, Orest. 411 infra. —

Eumen. 281 μητροκτόνον μίασμα ¹⁾, „moedermoord - bezoedeling”, quod licet comparare cum Eurip. Iph. T. 1200 κῆλεις μητροκτόνος, Herc. F. 1155, τεκνοκτόνον μύσος. Med. 1268 ὁμογενῆ μιάσματα „verwanten - bezoedeling”.

Suppl. 28 ικέτην θηλυγενῆ στόλον, i. e. „smeevende vrouwenschaar”, cf. versu sequente ἄρσενοπληθῆ δ' ἔσμεν ὕβριστήν Αἰγυπτογενῆ. Similiter:

Pers. 122 γυναικοπληθῆς ὄμιλος, quod Euripides imitatus est Alc. 955 γυναικοπληθεῖς ξύλλογοι, ubi γυναικοπληθῆς proprie „mulieribus repletus” significans, additum substantivis idem valet ac γυναικεῖος, secundo membro pervenuste notionem multitudinis augente.

Alia adiectiva cum πληθῆς composita sunt: κενταυροπληθῆς, Herc. F. 1272 (vide pg. 95), χαλκοπληθῆς Suppl. 1219, οἰνοπληθῆς, Hom. Od. 15 : 406. χειροπληθῆς Xen. Anab. 3 : 3 : 17, quod active dictum est „manum implens”, ut Phoen. 1165 ἄμαξοπληθῆ λαῶν, „currum implens”. Alludens ad γυναικοπληθῆς Arist. Eccl. 387 finxit λευκοπληθῆς ἐκκλησίᾳ, i. e. albis (scilicet mulieribus) repleta. —

¹⁾ De Choeph. 1028 πατροκτόνον μίασμα, Eumen. 169 ἐφεστία μιάσματι vide pg. 91. —

Agam. 1134 πολυεπεῖς τέχνηι θεσπιῶδοι φόβον φέρουσιν
τέχνηι θεσπιῶδοι, i. q. „waarzeggerskunsten”. ¹⁾ —

Choeph. 914 ἐς δόμους δορυξένους Idem habemus:

„ 562 ξένος τε καὶ δορυξένων δόμων ex coniectura
satis probabili Weillii ²⁾ pro textu quem codices prae-
bent: ξένος τε καὶ δορύξενος δόμων. Non enim Orestes tam-
quam hospes Clytaemestrae in domum venit. —

Choeph. 75 ἀνάγκαν γὰρ ἀμφίπτολιν θεοὶ προσήνεγκαν.

Hermann: necessitas duplicis sedis. Schol. ἐκ διαφόρων
πόλεων explicans refert ad Euripidem Androm. 465
ἀμφιμάτορες κοῦροι cf. Hesych: ἀμφιμάτορες οἱ ἐκ πολλῶν
(van Herwerden ³⁾ ἐξ ἄλλων coniecit) μητέρων γεγονότες
ἀδελφοί. Αἰσχύλος Ἡρακλείδαις (fr. 70). Itaque ἀμφίπτολις
est qui duplicem patriam habet, ut ἀμφιμάτορες ii sunt,
qui duas matres habent. Non recte Blomfield interpre-
tatus est: „necessitatem urbi circumdatam”, ut patet ex
eo quod sequitur: ἐκ γὰρ οἰκῶν πατρῶων δούλιον ἐσᾶγον αἶσαν,
quae verba explicant illud ἀμφίπτολιν ἀνάγκαν. —

Prom. 389 δακρυσίστακτον βέος, „tranenvloed”.

„ 789 ἀντολαὶ ἡλιοστιβεῖς, „zonsopgang”. —

Apud Euripidem:

¹⁾ Cod. praebent θεσπιῶδόν ad φόβον pertinentem «profetenvrees».

²⁾ Remarques sur Aeschyle. Revue de Philol. 1881 pg. 74.

³⁾ Emendationes selectae in Hesychium, Verslagen en Mededeelinge
Academie 3e reeks, Deel XI.

Med. 1268 *δμογενῇ μιάσματα*, cf. Eumen. 281 supra pg. 101.

Hippol. 952 *δι' ἀψύχου βορᾶς* „plantenkost”.

Hecub. 362 *προσθεῖς ἀνάγκαν σιτοποιόν*, i. e. τοῦ σιτοποιεῖν.

„ 254 *ὅσοι δημηγόρους ζηλοῦτε τιμᾶς* „redenaarseer”, cf. quod similem in modum expressum est: Troad. 196 *ἀρχάγους εἶχον τιμᾶς*. Sed Aeschylus Suppl. 623 *δημηγόρους ἤκουσεν εὐπιθεῖς στροφᾶς δῆμος Πελάσγων*, epitheton *δημήγορος* passivum habet sensum: „in contione dictus”.

Herc. F. 1155 *τεκνοκτόνον μύσος εἰς ὄμμαθ' ἤξει Φιλτάτων ξένων ἐμῶν* „kindermoord-bezoedeling”, cf. Eumen. 281 supra pg. 101.

Herc. F. 1076 *εἴ με κανεῖ πατέρ' ὄντα, πρὸς Ἑρινύσι αἶμα σύγγονον ἔξει*, Suppl. 148 *αἶμα συγγενὲς Φεύγων*, Orest. 411 *συγγενεῖ φόνῳ*, „verwantenmoord”.

Suppl. 604 *στερνοτυπεῖς κτύποι*, quod fere nihil discrepat a *στέρνων κτύποι* ibid. vs. 87.

Alc. 549 *κλήσατε Θύρας μεσαύλους* „hofdeur”.

Iph. T. 53 *τέχνην ξενοκτόνον* i. e. *ξενοκτονίας*, cf. vs. 776 *ξενοφόνους τιμᾶς ἔχω*.

Elect. 865 *ἐπάειδε καλλίνικον ᾠδὴν ἐμῷ χόρῳ*, i. e. *pulchrum cantum triumphalem* (overwinningslied). Cf. *ἀλώσιμος παιᾶν* Sept. 618.

Iph. A. 1574 *αἶμα καλλιπαρθένου δέρης*, quod non multum differt a *παρθερείας δέρης*, notione „pulchri” insuper addita.

Iph. T. 949. ξενία μονοτράπεζά μοι παρέσχον. —

Haec sunt, quae scribere in hoc libello mihi proposui. Ex iis, quae protuli, haec concludi posse censeo:

- 1° Re vera substantivis epitheta ita adiungi, ut horum coniunctio tantum per traiectionem explicari possit.
 - 2° Huius traiectionis causam esse, quod rebus epitheta addantur, quae proprie ad personam referenda sint.
 - 3° Nihil referre, utrum substantivo cum epitheto coniuncto alterum substantivum casu genetivo adsit, necne.
 - 4° Contra in alia substantivi functione aliter quoque explicandum esse epitheti cum illo substantivo vinculum.
 - 5° Utrumque poetam, Aeschylum et Euripidem, in artificiosiore epithetorum compositorum usu prorsus conspirare quod ipsum ab initio, cum in illum usum inquirere coepi, putavi, et nunc exemplis allatis atque percensis manifestius apparet.
-

THESES.

THESE

THESE

THESE

THESE

THESE

THESE

THESE

THESE

THESES.

I.

Antig. 211:

σοὶ ταῦτ' ἄρεσκει, παῖ Μενοικέως Κρέον,
τὸν τῇδε δύνουν καὶ τὸν εὐμενῇ πόλει.

Legendum est: σὺ ταῦτα βέξεις.

II.

Aesch. Suppl. 254 (Dindorf):

καὶ πᾶσαν αἶαν, ἥς δι' ἀγνὸς ἔρχεται
Στρώμων, τὸ πρὸς δύνοντος ἡλίου κρατῶ.

Propono: πᾶσαν αἶαν, ἣν διέρχεται Ἄξιος

Στρώμων τε πρὸς δύνοντος ἡλίου, κρατῶ.

III.

Agam. 947:

καὶ τοῖσδε μ' ἐμβαλίνουθ' ἀλουργέσιν, θεῶν
μή τις πρόσωθεν ὀμματος βάλοι φθόνοιο.

Pro φθόνοιο lege φθόνοιο.

IV.

Sept. 351:

ἀρπαγαὶ δὲ διαδρομαῖν ὁμαίμονες.

Propono: ἀρπαγαὶ δὲ διάδρομοι διαίμονες.

V.

Oed. R. 317:

*ταῦτα γὰρ καλῶς ἐγὼ**εἰδὼς διώλεσα.*

Legendum est: ταῦτά περ.

VI.

Helena 342:

*πότερα δέρεται Φάος**τέθριππα θ' ἁλίου**κέλευθ' ἄστέρων.*

Legatur: Φάος τέθριππον ἁλίου.

In stropha: ἀγῶνας ἐνδὸν ὡς

πύθησθε τοὺς ἐμούς.

VII.

Eurip. Elect. 98:

*Φασὶ γάρ νιν ἐν γάμοις**ζευχθεῖσαν οἰκεῖν οὐδ' ἐπαρθένον μένειν.*

Legendum est: ἐν τ' ἄγροισι ζευχθεῖσαν οἰκεῖν οὐτε

παρθένον μένειν.

VIII.

Eurip. Elect. 44:

ἦν οὐποδ' ἀνὴρ ὅδε . . . ἥσυχυνεν ἐὺν ἦ.

Melius est: ἦς . . . ἥσυχυνεν ἐὺν ἦν.

IX.

Thucyd. Lib. II : 49: τὸ μὲν ἔξωθεν ἀπτομένω σῶμα

οὔτε ἄγαν θερμὸν ἦν οὔτε χλωρόν, ἀλλ' ὑπέρυθρον, . . . ;

τὰ δὲ ἐντὸς οὕτως ἐκάετο.

Delenda sunt verba ἀπτομένω σῶμα ut glossema.

X.

Pind. Pyth. 4 : 167 :

καρτερὸς

ὄρκος ἅμμιν μάρτυς ἔστω Ζεὺς ὁ γενέθλιος

Legendum est: καρτερὸς ἅμμιν ὄρκου μάρτυς.

XI.

Tacit. Ann. IV : 3. Postquam primi flagitii potitus est.

Pro primi lege prima.

XII.

Vergil. Aen. VI : 407 :

„At ramum hunc . . .

Agnoscas. Tumida ex ira tum corda residunt.”

Recepto residant, tumida sqq. pro verbis Sibyllae habenda sunt.

XIII.

Ovid. Metam. IX : 196 visaque deieci.

Lege : disieci.

XIV.

Caesar B. G. I : 26 : 4: Diu cum esset pugnatum,
impedimentis castrisque nostri potiti sunt.

Pro castrisque legendum est carrisque.

XV.

Cicero pro Ligario § 22: Nam si crimen est voluisse,
non minus magnum est vos Africam, arcem omnium
provinciarum..... obtinere voluisse, quam aliquem
se maluisse.

Delendum est primum voluisse.

XVI.

Livius 21 : 18 : 8: Itaque quoniam discerni placet,
quid publico consilio, quid sua sponte imperatores
faciant sqq.

Ante placet inserendum est non.

XVII.

Livius 30 : 16 : 4: Qui ubi in castra Romana et in
praetorium pervenerunt, more adulantium pro-
cubuerunt.

Adulantium mutandum est in adorantium.

XVIII.

Vergil. Aen. IV : 468.

Ire viam et Tyrios deserta quaerere terra.

Cum Schradero lege pro Tyrios Teucros, vel
Phrygios.

XIX.

De historische betrouwbaarheid van Plato's Apologie wordt ten onrechte door Schanz in de inleiding van zijne uitgave 1893 sterk betwijfeld.

XX.

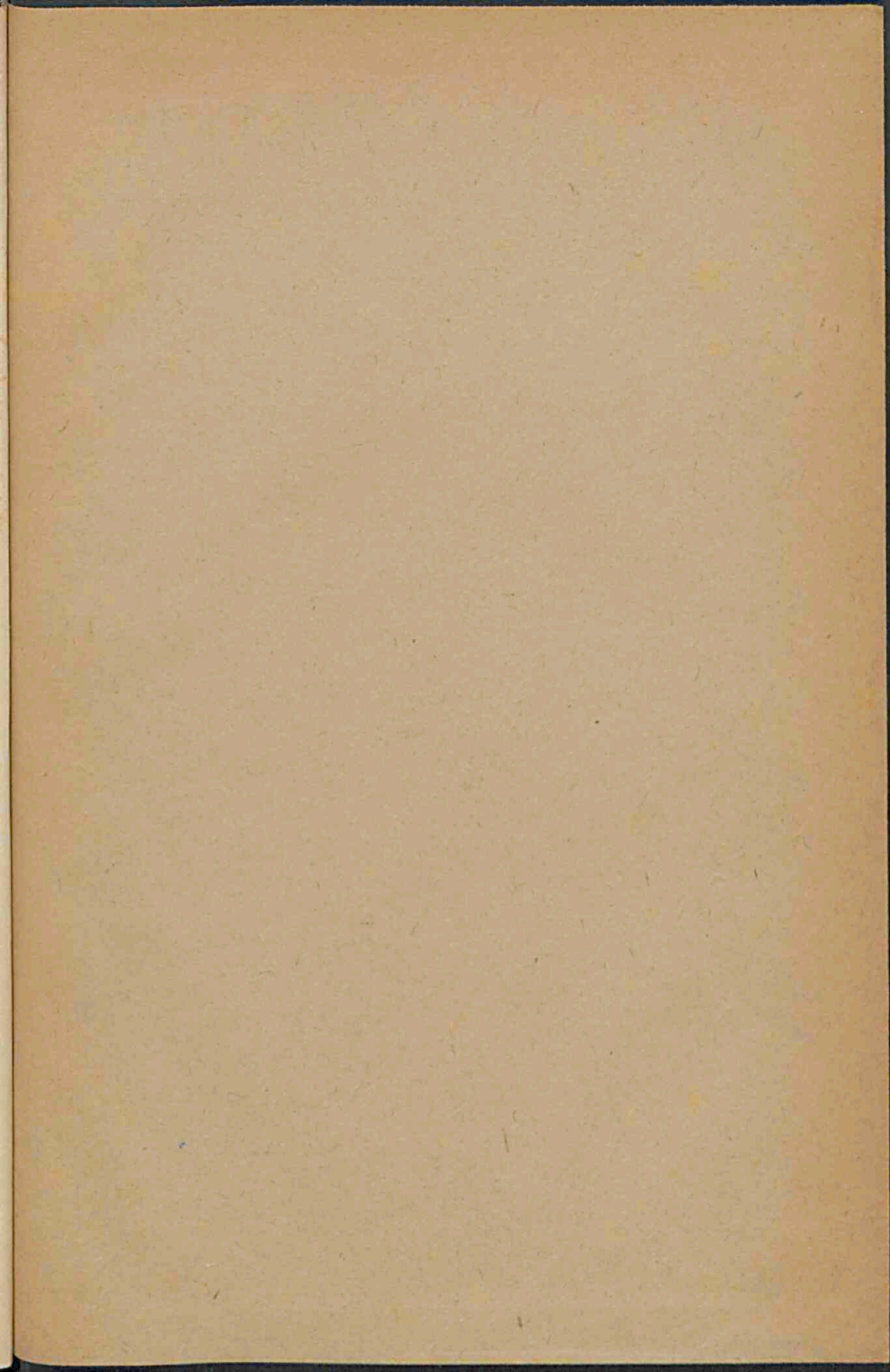
Betreffende de invallen der Galliers na het jaar 391 v. Chr. is Livius (VI : 42; VII : 9 sqq.) minder geloofwaardig dan Polybius (VI : 18).

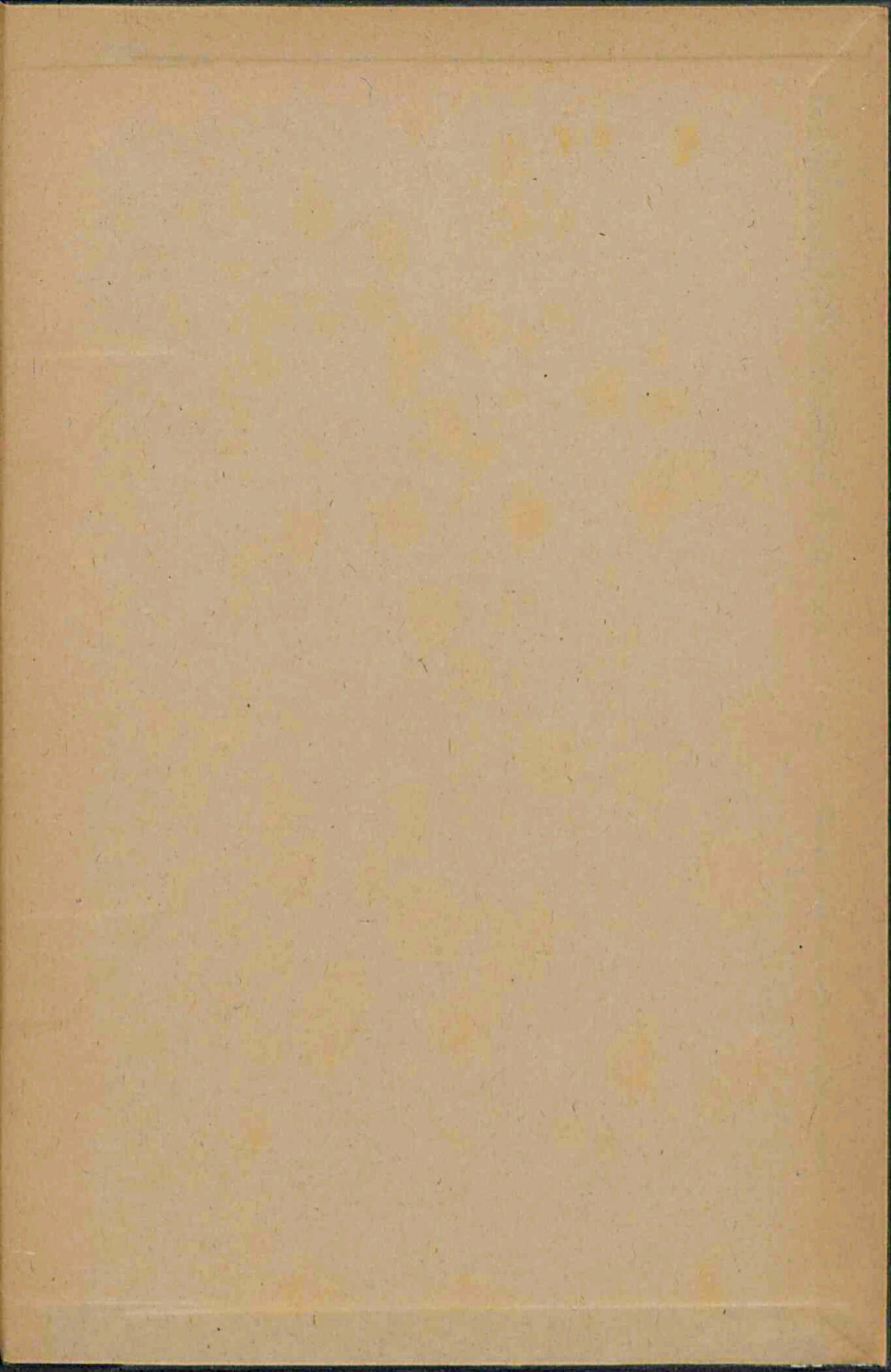
XXI.

Het bij Appianus de bello Hannib. 14 en bij Zonaras VIII : 26 voorkomende verhaal, dat Hannibal in het jaar 217 v. Chr. eenige duizenden krijgsgevangenen liet ombrengen is onhistorisch.

XXII.

Ten onrechte plaatst Busolt, Griech. Geschichte II. pg. 39, den zeeslag bij Lade in het jaar 497 v. Chr.

A